

ความต้องการการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของประชาชน
เทศบาลตำบลโพสะ อำเภอเมือง จังหวัดอ่างทอง

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาผู้ใหญ่
ตุลาคม 2554

ความต้องการการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของประชาชน
เทศบาลตำบลโพสะ อำเภอเมือง จังหวัดอ่างทอง

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาคณะศึกษาศาสตร์

ตุลาคม 2554

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ความต้องการการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของประชาชน
เทศบาลตำบลโพสะ อำเภอเมือง จังหวัดอ่างทอง

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาผู้ใหญ่

ตุลาคม 2554

ริติ พึ่งเพียร. (2554). ความต้องการการศึกษาครอบครัวและกา รศึกษาตามอัธยาศัยของประชาชน
เทศบาลตำบลโพสะ อำเภอเมือง จังหวัดอ่างทอง . ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาผู้ใหญ่).
กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ กรรมการควบคุม:
รองศาสตราจารย์ ดร.สนอง โลหิตวิเศษ, อาจารย์ ดร.กัมปนาท บริบูรณ์.

งานวิจัยนี้มีจุดมุ่งหมายดังนี้ 1) เพื่อศึกษาความต้องการการศึกษานอกระบบและการศึกษาตาม
อัธยาศัยของประชาชน เทศบาลตำบลโพสะ อำเภอเมือง จังหวัดอ่างทอง ด้านการศึกษาขั้นพื้นฐานนอกระบบ
ด้านการศึกษาต่อเนื่อง และด้านการศึกษาตามอัธยาศัย 2) เพื่อเปรียบเทียบความต้องการการศึกษานอก
ระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของ ประชาชนเทศบาลตำบลโพสะ จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา
อาชีพ และรายได้ 3) เพื่อนำเสนอแนะแนวทางการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของ
ประชาชนในเทศบาลตำบลโพสะ

กลุ่มตัวอย่างเป็นประชาชนในเทศบาลตำบลโพสะ อำเภอเมือง จังหวัดอ่างทอง ที่มีอายุตั้งแต่ 15 ปี
ขึ้นไป จำนวน 341 คน ได้มาด้วยการสุ่มแบบแบ่งชั้น เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็น
แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ความถี่, ค่าร้อยละ, ค่าเฉลี่ย, ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน, t-
test , F-test, และการทดสอบรายคู่ตามวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe)

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ความต้องการการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของประชาชนในเทศบาลตำบลโพ
สะ อำเภอเมืองอ่างทอง จังหวัดอ่างทอง โดยรวม อยู่ในระดับมาก โดยกลุ่มตัวอย่าง 256 คนมีความต้องการ
ด้านการศึกษาขั้นพื้นฐานนอกระบบในระดับมาก ด้านการศึกษาตามอัธยาศัยและด้านการศึกษาต่อเนื่อง

2. ผลการเปรียบเทียบความต้องการการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของ ประชาชน
ในเทศบาลตำบลโพสะ จำแนกตามตัวแปรต้น พบความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ดังต่อไปนี้

2.1 กลุ่มตัวอย่างที่มีเพศต่างกันมีความต้ องการการศึกษานอกระบบและการศึกษาตาม
อัธยาศัยโดยรวม และด้านการศึกษาต่อเนื่องและด้านการศึกษาตามอัธยาศัยแตกต่างกัน โดยเพศหญิงมี
ค่าเฉลี่ยความต้องการสูงกว่า

2.2 กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความต้องการการศึกษานอกระบบและ
การศึกษาตามอัธยาศัยโดย รวม และด้านการศึกษาขั้นพื้นฐานนอกระบบแตกต่างกัน โดยกลุ่มที่มีการศึกษา
มัธยมศึกษาตอนต้นมีความต้องการโดยรวมแตกต่างจากผู้ที่มีการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายและมี
ค่าเฉลี่ยความต้องการสูงกว่า กลุ่มที่มีการศึกษาระดับประถมหรือต่ำกว่าและระดับมัธยมศึกษาตอนต้นมีความ
ต้องการด้านการศึกษาขั้นพื้นฐานแตกต่างจากผู้ที่มีระดับการศึกษามัธยมศึกษา ตอนปลาย และมีค่าเฉลี่ย
ความต้องการสูงกว่า

2.3 กลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพต่างกัน มีความต้องการการศึกษานอกระบบและการศึกษาตาม
อัธยาศัยโดยรวมแตกต่างกัน โดยกลุ่มที่มีอาชีพเกษตรกร มีความ ต้องการแตกต่างจากผู้ที่มีอาชีพรับจ้าง /
พนักงานเอกชนและมีค่าเฉลี่ย ความต้องการสูงกว่า กลุ่มตัวอย่างมีความต้องการด้านการศึกษาต่อเนื่อง
แตกต่างกัน

2.4 กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ต่างกัน โดยกลุ่มที่มีรายได้ไม่เกิน 6,000 บาทมีความต้องการโดยรวม
แตกต่างจากผู้มีรายได้ 9,001-12,000 บาท และมีค่าเฉลี่ยความต้องการสูงกว่า กลุ่มตัวอย่างมีความต้องการด้าน
การศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการศึกษาต่อเนื่องแตกต่างกัน โดยกลุ่มที่มีรายได้ 12,001 บาท ขึ้นไปมีความ

ต้องการ แตกต่างจากผู้ที่มีรายได้ไม่เกิน 6,000 บาท และมีค่าเฉลี่ยความต้องการสูงกว่า กลุ่มตัวอย่างมีความต้องการด้านการศึกษามากกว่าแตกต่างกัน

3. แนวทางการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของประชาชนในเทศบาลตำบล โพละ ควรจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาสังคมและชุมชนอย่างต่อเนื่อง ด้านการศึกษาขั้นพื้นฐานนอกระบบ ควรจัดการศึกษาที่ตอบสนองความต้องการ จัดกิจกรรมการศึกษาให้ผู้เรียนสามารถนำไปใช้ได้จริงในชีวิตประจำวัน ได้ จัดให้มีระบบการให้คำปรึกษา การบริการเพื่อแก้ไขปัญหาผู้เรียนเป็นรายบุคคล และส่งเสริมให้เกิดการรวมกลุ่มของคนในชุมชนเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ด้านการศึกษาต่อเนื่อง เรื่องการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต ควรจัดกิจกรรมเสริมสร้างด้านสุขภาพ สุขอนามัย และสุขนิสัยที่ดี และกีฬา ต่างๆตลอดจนการให้ความรู้เกี่ยวกับการใช้สารเคมีในชีวิตประจำวัน เรื่องการศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพ ควรจัดการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมให้มีการฝึกทักษะอาชีพใหม่ๆ แก่ ประชาชนอย่างต่อเนื่อง ตลอดจนการฝึกทักษะอาชีพเกี่ยวกับงานประดิษฐ์การศึกษาเพื่อพัฒนาสังคมและ ชุมชน ควรจัดการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับบทบาทหน้าที่ของการเป็นพลเมืองดี การอนุรักษ์วัฒนธรรม ประเพณีในท้องถิ่น และกิจกรรมเพื่อส่งเสริมความเข้มแข็งของสถาบันครอบครัว เป็นต้น การศึกษาตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ควรจัดการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับ หลักการ ของปรัชญา การดำรงชีวิต และการแก้ไขปัญหาของชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการศึกษาตามอัธยาศัย แหล่งเรียนรู้ ควรจัดให้มีห้องสมุดประจำตำบล โดยการจัดตั้งและขยายแหล่งเรียนรู้ในชุมชน และส่งเสริมให้ภูมิปัญญาท้องถิ่นมีบทบาทในการเรียนรู้อย่างกว้างขวาง สื่อการศึกษา ควรจัดบริการสื่อโสตทัศนศึกษา สื่อสิ่งพิมพ์ ป้ายสารสนเทศ ได้แก่ ป้ายประกาศข่าวสารความรู้ป้ายบอกเล่าความเป็นมา ป้ายประชาสัมพันธ์ ป้ายประกาศต่างๆ เทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร ควรจัดบริการหนังสือและห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์ เว็บไซต์เพื่อการศึกษา และส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากวิทยุชุมชนเพื่อการศึกษา

NON-FORMAL EDUCATION AND INFORMAL EDUCATION NEEDS OF THE PEOPLE
IN PHOSA MUNICIPALITY, AMPHOEMUANG, ANGTHONG PROVINCE

Presented in Partial Fulfillment of the Requirement for the
Master of Education Program in Adult Education
at Srinakharinwirot University

October 2011

Thiti Phuengphien. (2011). **Non-Formal Education and Informal Education Needs of the People in Phosa Municipality, AmphoeMuang, Angthong Province.**

Master thesis, M.Ed. (Adult Education). Bangkok: Graduate School, Srinakharinwirot University. .Project Advisor: Assoc. Prof. Dr. Snong Lohitwisas, Lecturer Dr. Kampanat Bariboon.

The purposes of this research were to: (1) study non-formal education and informal education needs of people in Phosa Municipality, AmphoeMuang, Angthong Province in three aspects: basic non-formal education, continuing education and informal education; (2) compare the needs classified by variables: gender, age, educational level, occupation, and income; (3) gather suggestions for providing non-formal education and informal education for Phosa Municipality.

The sample consisted of 341 Phosa people who were 15 years old and up. They were derived through stratified random sampling. The questionnaires were used to collect the data. The statistics used to analyze the data were frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test, F-test, and the Scheffe's method.

The research results were found as follows:

1. The non-formal education and informal education needs of the sample in Phosa Municipality, AmphoeMuang, Angthong province as a whole were in a high level; 256 people needed basic non-formal education in a high level; and 318 people needed informal education and continuing education in a high level as well.

2 The comparison results of the needs classified by variables were found statistically significant differences as follows:

2.1 The female sample needed non-formal education and informal education as a whole and the aspects of continuing education and informal education different from the male people and also had a higher average of needs.

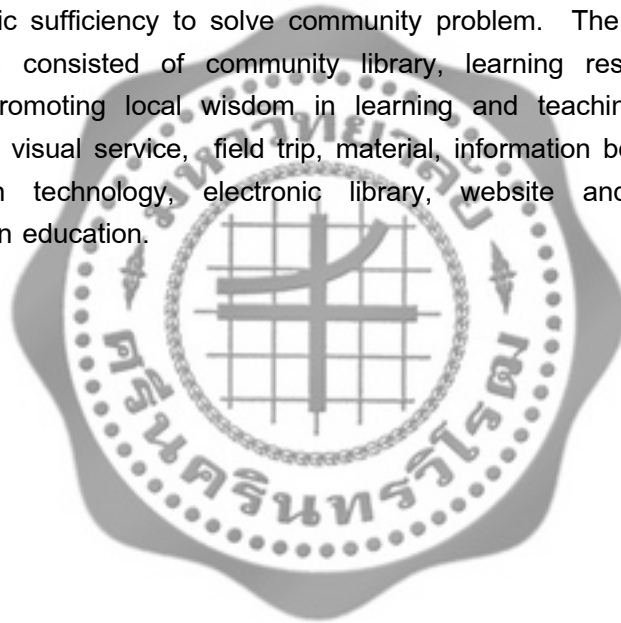
2.2 The sample with different age had different needs on non-formal education and informal education as a whole and the aspect of basic non-formal education. The sample with secondary education level had needs as a whole different from those with high school education level and also had a higher average of needs. The sample with primary education level (or lower) and secondary education needed basic education different from those with high school education level and had a higher average of needs as well.

2.3 The sample with different occupations had different needs towards non-formal education and informal education as a whole. The agricultural occupation had different needs from those who were hired and in private sector and also had a higher average of needs.

2.4 The sample with monthly income not more than 6,000 baht had different needs as a whole from those who had 9001-1,200 baht and also had a higher average of needs. The sample earning monthly income more than 12,001 baht had

different needs from those having income less than 6,000 baht and also had a higher average of needs. In addition, the sample had different needs of informal education.

3. The suggestions for providing non-formal and informal education for Phosa people were as follows: to continuously organize activity for social and community development, to provide basic non-formal education response to the learner's needs such as to be able to apply in daily life, to organize the counseling system to serve individual learner and to promote group organizing in the community for learning exchange. To provide continuing education, the life skill activity should be organized to enhance health, hygiene, good health habit, and sports as well as knowledge about daily chemical matter. The activity for occupation development were to study how to organize new vocations continuously and practice local wisdom handicraft. The activity for social and community development consisted of role and responsibility of citizenship, culture conservation, local custom, activity to strengthen family institute, self economic sufficiency, to organize activity for promoting philosophy, ways of life, principle, and apply self economic sufficiency to solve community problem. The activity to promote informal education consisted of community library, learning resources, community learning center, promoting local wisdom in learning and teaching, learning media, material and audio visual service, field trip, material, information board, public relation board, information technology, electronic library, website and promoting radio community usage in education.

ประกาศคุณูปการ

ปริญญาโทฉบับนี้ สำเร็จได้ด้วยความกรุณา อย่างสูงยิ่งจาก รศ .ดร.สนอง โลหิ วิเศษ ประธานควบคุมปริญญาโทและอาจารย์ ดร.กัมปนาท บริบูรณ์กรรมการควบคุมปริญญา โทฉบับนี้ ซึ่งได้รับความกรุณาให้คำปรึกษา ดูแล แนะนำการจัดทำปริญญาโทมาโดยตลอด ทำให้ผู้วิจัยได้รับความรู้และมีประสบการณ์ในการทำวิจัย สามารถนำไปใช้ในการพัฒนาการทำงานให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความเมตตา กรุณาของท่านเป็นอย่างยิ่ง จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอขอบพระคุณ รศ .ดร.ศักดิ์ชัย นิรัฐทวี ภาควิชาพื้นฐานทางการศึกษา มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ และดร.คมกฤช จันท์ขจร ผู้อำนวยการศูนย์ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตราชบุรีบูรณะ กรุงเทพมหานคร ที่ให้ความกรุณา มาเป็นกรรมการ สอบเพิ่มเติม และคณาจารย์ภาควิชาการศึกษาผู้ใหญ่ทุกท่าน ที่ให้ความรู้ตลอด ระยะเวลาที่ศึกษา และให้คำปรึกษา แนะนำทำให้งานวิจัยที่สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณ พันจ่าเอกพัฒน์ ผดุงญาติ ผู้อำนวยการศึกษานอกระบบและ การศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองอ่างทอง จังหวัด อ่างทอง ดร .ปาน กิมปี หัวหน้าศึกษานิเทศก์ สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษา ตามอัธยาศัยนายปรเมศวร์ ศิริรัตน์ ผู้อำนวยการ ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตบางกอกน้อยกรุงเทพมหานคร ว่าที่ ร .ต.ดร. จิรวัดน์ นาคพนม ผู้อำนวยการกลุ่มนโยบายและแผนสำ นักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา จังหวัดอ่างทอง และ นางสาว วิญญูหทัย จารุจินดา ผู้อำนวยการสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอก ระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดอ่างทอง ที่ให้ความอนุเคราะห์รับเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจ ประเมินเครื่องมือในการวิจัยที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

ขอขอบพระคุณนางบุญเรือน ก้อนทองดีนายกเทศบาลตำบลโพสะ ผู้นำชุมชน และประชาชน ในตำบลโพสะ ที่ให้การสนับสนุนในการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัยในครั้งนี้

ขอขอบคุณเพื่อนๆ รุ่นพี่ รุ่นน้อง นิสิตปริญญาโท ปริญญาเอกสาขาวิชาการศึกษาผู้ใหญ่ และพี่น้องทุกคน ที่ให้คำปรึกษาและเป็นกำลังใจตลอดมา

สำหรับคุณค่าที่ยิ่งใหญ่ของปริญญาโทฉบับนี้ ขอกราบบูชาพระคุณบิดา มารดา คุณครู อาจารย์และผู้มีพระคุณทุกท่าน

ธิตี พึ่งเพียร

ปริญญาโท

เรื่อง

ความต้องการการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของประชาชน

ตำบลโพสะ อำเภอเมือง จังหวัดอ่างทอง

ของ

ฉัตร พึ่งเพียร

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาระดับปริญญาโท

ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมชาย สันติวัฒนกุล)

วันที่ เดือน ตุลาคม พ.ศ. 2554

คณะกรรมการควบคุมปริญญาโท

คณะกรรมการสอบปากเปล่า

.....ประธาน

.....ประธาน

(รองศาสตราจารย์ ดร.สนอง โลหิตวิเศษ)

(รองศาสตราจารย์ ดร.ศักดิ์ชัย นิรัญทวี)

.....กรรมการ

.....กรรมการ

(อาจารย์ ดร.กัมปนาท บริบูรณ์)

(รองศาสตราจารย์ ดร.สนอง โลหิตวิเศษ)

.....กรรมการ

(อาจารย์ ดร.กัมปนาท บริบูรณ์)

.....กรรมการ

(ดร.คมกฤษ จันทร์ขจร)

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ภูมิหลัง.....	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	4
ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า.....	4
ขอบเขตของการวิจัย.....	5
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	6
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	7
สมมติฐานในการวิจัย.....	8
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	9
สภาพทั่วไปของเทศบาลตำบลโพสะ.....	9
การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย.....	13
กศน.ตำบลและครู กศน. ตำบล.....	30
แนวคิดเกี่ยวกับความต้องการ.....	33
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	42
3 วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	46
ประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง.....	46
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	47
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	49
การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล.....	49
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	50

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	52
สัญลักษณ์ในการวิเคราะห์ข้อมูล	52
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	52
ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม	53
ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ความต้องการการศึกษานอกระบบและ การศึกษาตามอัธยาศัยของประชาชนเทศบาลตำบลโพสะ อำเภอเมือง จังหวัดอ่างทอง.....	54
ตอนที่ 3 ผลการเปรียบเทียบความต้องการการศึกษานอกระบบและ การศึกษาตามอัธยาศัยของประชาชนเทศบาลตำบลโพสะ อำเภอเมือง จังหวัดอ่างทอง	62
ตอนที่ 4 ผลการศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับข้อเสนอแนะ	79
ตอนที่ 5 แนวทางการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ของประชาชน เทศบาล ตำบล โพสะ	83
5 สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	86
ความมุ่งหมายของการวิจัย	86
วิธีการดำเนินการวิจัย	86
สรุปผลการวิจัย	87
อภิปรายผล.....	92
ข้อเสนอแนะทั่วไป	95
บรรณานุกรม	97
ภาคผนวก	103
ภาคผนวก ก.....	104
ภาคผนวก ข.....	106
ภาคผนวก ค.....	111
ภาคผนวก ง.....	115
ประวัติย่อผู้วิจัย	123

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 จำนวนประชากรในเทศบาลตำบลโพสะ	10
2 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างผู้ที่อายุ 15 ปีขึ้นไปที่ใช้ในการค้นคว้า	47
3 แสดงจำนวนและร้อยละของข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถาม	53
4 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความต้องการการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย โดยรวมและรายตำบล	54
5 แสดง ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความต้องการด้านการศึกษานอกระบบ จำแนกเป็นรายข้อ	55
6 แสดง ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความต้องการ ด้านการศึกษาต่อเนื่อง จำแนกเป็นรายข้อ	56
7 แสดง ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความต้องการ ด้านการศึกษาตามอัธยาศัย จำแนกเป็นรายข้อ	60
8 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย และความต้องการการศึกษานอกระบบและการศึกษา ตามอัธยาศัยของประชาชนเทศบาลตำบลโพสะ อำเภอเมือง จังหวัดอ่างทอง โดยรวม และรายตำบล จำแนกตาม เพศ	62
9 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความต้องการการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยของประชาชนเทศบาลตำบลโพสะ อำเภอเมือง จังหวัดอ่างทอง จำแนกตาม อายุ	64
10 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ความต้องการการศึกษานอกระบบและการศึกษา ตามอัธยาศัยของประชาชนเทศบาลตำบลโพสะ อำเภอเมือง จังหวัดอ่างทอง จำแนกตาม อายุ	65
11 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความต้องการการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยของประชาชนเทศบาลตำบลโพสะ อำเภอเมือง จังหวัดอ่างทอง โดยรวมและรายตำบล จำแนกตามระดับการศึกษา	66
12 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ความต้องการการศึกษานอกระบบและการศึกษา ตามอัธยาศัยของประชาชนเทศบาลตำบลโพสะ อำเภอเมือง จังหวัดอ่างทอง จำแนกตาม ระดับการศึกษา	67
13 การทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ของความต้องการการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยของประชาชนเทศบาลตำบลโพสะ อำเภอเมือง จังหวัดอ่างทอง โดยรวม จำแนกตามระดับการศึกษา	68

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
14 การทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ของความต้องการการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของประชาชนเทศบาลตำบลโพสะ อำเภอเมืองจังหวัดอ่างทองด้านการศึกษาขั้นพื้นฐานนอกระบบ จำแนกตามระดับการศึกษา.....	69
15 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความต้องการการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของประชาชนเทศบาลตำบลโพสะ อำเภอเมืองจังหวัดอ่างทอง โดยรวมและรายด้าน จำแนกตาม อาชีพ.....	70
16 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ความต้องการการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของประชาชนเทศบาลตำบลโพสะ อำเภอเมือง จังหวัดอ่างทอง โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามอาชีพ.....	71
17 การทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ของความต้องการการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของประชาชนเทศบาลตำบลโพสะ อำเภอเมืองอ่างทอง จังหวัดอ่างทอง โดยรวม จำแนกตาม อาชีพ.....	72
18 การทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ของความต้องการการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของประชาชนเทศบาลตำบลโพสะ อำเภอเมืองจังหวัดอ่างทอง การศึกษาต่อเนื่อง จำแนกตาม อาชีพ.....	72
19 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความต้องการการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของประชาชนเทศบาลตำบลโพสะ อำเภอเมืองจังหวัดอ่างทอง โดยรวมและรายด้าน จำแนกตาม รายได้.....	74
20 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ความต้องการการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของประชาชนเทศบาลตำบลโพสะ อำเภอเมือง จังหวัดอ่างทอง จำแนกตาม รายได้.....	75
21 การทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ของความต้องการการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของประชาชนเทศบาลตำบลโพสะ อำเภอเมืองจังหวัดอ่างทอง การศึกษาขั้นพื้นฐานนอกระบบ จำแนกตามรายได้.....	76
22 การทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ของความต้องการการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของประชาชนเทศบาลตำบลโพสะ อำเภอเมืองจังหวัดอ่างทอง ด้านการศึกษาต่อเนื่อง จำแนกตาม รายได้.....	77

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
23 การทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ของความต้องการการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยของประชาชนเทศบาลตำบลโพสะ อำเภอเมือง จังหวัดอ่างทอง ด้านการศึกษาตามอัธยาศัย จำแนกตาม รายได้.....	78
24 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของความต้องการการศึกษานอกระบบและการศึกษา ตามอัธยาศัยของประชาชนเทศบาลตำบลโพสะ อำเภอเมือง จังหวัดอ่างทอง	79

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 กรอบแนวคิดในการศึกษาค้นคว้า.....	7
2 แผนผังแสดงให้เห็นกระบวนการจูงใจ.....	35
3 แผนผังแสดงตัวอย่างการเกิดแรงขับและแรงจูงใจ.....	36
4 แสดงความต้องการทั้ง 5 ลำดับชั้นตามทฤษฎีการจูงใจของมาสโลว์.....	40
5 แผนผังแสดงกระบวนการจูงใจตามทฤษฎีความต้องการ/แรงขับ/สิ่งล่อใจ.....	41
6 การสร้างแรงจูงใจตามทฤษฎีความต้องการ/แรงขับ/สิ่งล่อใจ.....	41
7 แนวทางการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของประชาชน ในเทศบาลตำบลโพสะ อำเภอเมือง จังหวัดอ่างทอง.....	85
8 ผังมโนทัศน์แนวทางการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตาม อัธยาศัยของประชาชนในเทศบาลตำบลโพสะ อำเภอเมือง จังหวัดอ่างทอง.....	90

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ทรัพยากรมนุษย์เป็นปัจจัยสำคัญที่จะนำไปสู่การพัฒนาในด้านอื่นๆ ของสังคมประเทศต่างๆ ที่ได้พัฒนาจนก้าวสู่ระดับประเทศผู้นำในประชาคมโลกจึงล้วนแต่ให้ความสำคัญอย่างสูงต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ โดยมีการศึกษาเป็นยุทธศาสตร์สำคัญในการพัฒนาดังกล่าวสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2545: คำนำ) เพราะการศึกษาเป็นเสมือนเครื่องมือในการพัฒนามนุษย์ในทุกๆ ด้าน ทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ และสติปัญญา เพื่อช่วยให้เป็นพลเมืองดี มีคุณภาพ และมีประสิทธิภาพ สามารถใช้ความรู้และสติปัญญาของตนให้เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศ การศึกษาจึงเป็นกระบวนการเรียนรู้ตลอดชีวิต เนื่องจากเป็นสิ่งจำเป็นต่อการปฏิบัติงานและพัฒนางาน การศึกษาต้องมุ่งพัฒนาและเพิ่มพูนองค์ความรู้ใหม่ พัฒนาศักยภาพของนักเรียน มุ่งสร้างปัญญาและคุณลักษณะของชีวิต เพื่อช่วยให้นักเรียนสามารถดำรงชีพเพื่อการพึ่งพา ตนเอง และสามารถนำความรู้ไปใช้ใน ชีวิตจริง และมีส่วนสร้างสรรค์ประโยชน์เพื่อสังคมส่วนรวมได้ (ทีศนา แซมมณี. 2551: 32– 33)

ปัจจุบันคนไทยกำลังประสบปัญหาวิกฤตค่านิยม จริยธรรม และพฤติกรรมที่เปลี่ยนไป เชื่อมโยงถึงการดำเนินชีวิต ความประพฤติ ความคิด ทักษะ และคุณ ธรรม ของคนในสังคม โดยเฉพาะเด็กและเยาวชน ยังขาดทักษะในด้านการคิดวิเคราะห์หรืออย่างเป็นระบบ ไม่สามารถคัดกรอง และเลือกรับวัฒนธรรมที่ดี ซึ่งเป็นผลกระทบมาจากการเคลื่อนไหลทางวัฒนธรรมจากต่างชาติเข้ามาสู่ ประเทศไทยผ่านสื่อและเทคโนโลยีสารสนเทศ สื่อสร้างสรรค์ยังมีน้อย สื่อที่เป็นภัยและผิดกฎหมายมีการเผยแพร่มากขึ้น ปัจจุบันเว็บไซต์ลามกในประเทศไทยขยายตัวสูงขึ้น เว็บไซต์ บริการทางเพศเพิ่มขึ้น 3 เท่าตัว นอกจากนี้ สื่อมวลชนอื่นๆ ทั้งสื่อโทรทัศน์ สิ่งพิมพ์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์จำนวนมาก ขาดความเข้มงวดทางจรรยาบรรณในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเชิงลบ ทำให้เกิดการปรับเปลี่ยนค่านิยม และพฤติกรรมที่เน้นวัตถุนิยมและบริโภคนิยมมากขึ้น ขาดจิตสำนึกสาธารณะ ให้ความสำคัญกับส่วนตนมากกว่าส่วนรวม ประกอบกับสถาบันทางสังคม อาทิสถาบันครอบครัว สถาบันศาสนา และสถาบันการศึกษามีบทบาทน้อยลงในการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม เห็นได้จากครอบครัวมีความเปราะบาง อัตราการหย่าร้างสูงขึ้น สถาบันการศึกษาให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณธรรมของนักเรียนไม่มากเท่าที่ควร สถาบันศาสนายังใช้ประโยชน์จาก ศาสนสถานและบุคลากรทางศาสนาที่มีอยู่มากมายไม่เต็มที่ และขาดความสอดคล้องกับภาวะปัจจุบัน ทำให้ คุณธรรมและจริยธรรมของคนไทยลดลง นำไปสู่ปัญหาทางสังคมต่างๆ อาทิ ปัญหาเด็กและเยาวชน ปัญหาการขาดสัมพันธภาพภายในครอบครัว รวมทั้งปัญหายาเสพติด และอาชญากรรมอื่นๆ (สนอง ศิริกุลวัฒนา. 2550: 73, 121) ในขณะที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 6 ระบุว่า การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อ พัฒนาคอนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้ง ทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต

สามารถ อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2545: 5) แต่จากการสำรวจจำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยของคนไทยของสำนักงานสถิติแห่งชาติ (2552: ออนไลน์) ระหว่างปี พ.ศ. 2545 – 2551 กลับพบว่า คนไทยมีจำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยเพียง 7.29 ปีเท่านั้น ซึ่งต่ำกว่าการศึกษาภาคบังคับที่กำหนดไว้ 9 ปี

ปัญหาข้างต้น พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 จึงเป็นกฎหมายสำคัญที่ใช้แก้ปัญหาดังกล่าว โดยผ่านทางการจัดการศึกษาให้เป็นไปเพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคม ด้วยการปฏิรูปการศึกษา 5 ด้าน คือ ด้านที่หนึ่ง ปฏิรูประบบการศึกษาให้สอดคล้องกันและกันทั้งระบบ ไม่ว่าจะเป็นการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ด้านที่สอง ปฏิรูปการเรียนรู้โดยให้ความสำคัญกับหลักสูตร นักเรียน เนื้อหาสาระ วิธีการเรียนการสอน แหล่งเรียนรู้ และกระบวนการเรียนรู้ในชุมชน ด้านที่สาม ปฏิรูปการบริหารและการจัดการศึกษาของทั้งหน่วยงานของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และเอกชน โดยเน้น การกระจายอำนาจ ด้านที่สี่ ปฏิรูปครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา โดยถือว่าเป็นผู้ประกอบวิชาชีพชั้นสูง เน้นมาตรฐานและจรรยาบรรณของวิชาชีพ และการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง และด้านที่ห้า ปฏิรูประบบทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา เพื่อระดมทรัพยากรจากแหล่งต่างๆ มาเพื่อจัดการศึกษา จัดสรรทรัพยากรให้ผู้เรียนอย่างเสมอภาค และเป็นธรรม มีระบบบริหารทรัพยากรที่มีความคล่องตัว มีประสิทธิภาพและตรวจสอบได้ ด้วยเหตุนี้ กระทรวงศึกษาธิการ ในฐานะหน่วยงานหลักที่จะต้องผลักดันให้เกิดการปฏิรูปการศึกษาเพื่อสนองเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติอย่างเป็นรูปธรรม จึงมีมาตรการต่างๆ เพื่อสนับสนุนให้เกิดการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพเป็นมาตรฐานเพื่อพัฒนาศักยภาพของเยาวชนไทยให้เป็นคนที่สมบูรณ์ เป็นคนเก่งคนดี และเป็นคนที่มีความสุข ในการดำรงชีวิต ตลอดจนจัดการศึกษาเพื่อสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล สนองความต้องการของชุมชน สังคม และประเทศชาติ(ทิสนา ต๊ะกาวโค 2548: 1 – 2)

การจัดการศึกษารูปแบบหนึ่งที่สามารถสนองเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติได้อย่างเป็นรูปธรรมก็คือ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เนื่องจากเด็กและเยาวชนส่วนใหญ่ของประเทศ ได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานในรูปแบบ ของการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในระบบโรงเรียนทั้งจากภาครัฐและเอกชน แต่เด็กและเยาวชนที่ด้อยโอกาส ขาดโอกาส และพลาดโอกาส ส่วนใหญ่อาศัย ย่อยู่ในถิ่นทุรกันดาร ซึ่งการศึกษาในระบบโรงเรียนไม่สามารถให้บริการได้ทั่วถึง จึงจำเป็นต้องได้รับการศึกษาในรูปแบบที่เหมาะสม คือ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อให้บุคคลเหล่านั้นได้รับสิทธิและโอกาสเสมอกัน โดยเป็นการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้กับกลุ่ม เป้าหมายผู้อยู่นอกโรงเรียน ตั้งแต่ระดับประถมศึกษาถึงระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ทั้งนี้กลุ่มเป้าหมายสามารถเลือกเรียนตามศักยภาพ ความสามารถ ความต้องการ และความพร้อมของตนเองได้ มีทั้งแผนการเรียนเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต และแผนการเรียนเพื่อประกอบอาชีพ นอกจากนี้ ยัง ให้โอกาสผู้เรียนเทียบโอนความรู้ ประสบการณ์ และการทำกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิตในชุมชนของตนเองซึ่งเป็นกิจกรรมที่จัดทำขึ้นเพื่อแก้ปัญหาและตอบสนองความต้องการของชุมชน (กรมการศึกษานอกโรงเรียน. 2544: 10)

สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จึงได้กำหนดนโยบาย และจุดเน้นการดำเนินงานจัด ส่งเสริม และสนับสนุนการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยให้สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ.2551 แผนการบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ.2551-2554 และแผนยุทธศาสตร์ส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ตามแผนปฏิบัติการ 4 ปี (พ.ศ.2551-2554) (สำนักงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดลพบุรี. 2552: ออนไลน์) จากนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ และสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบ มา กำหนดเป็นนโยบายของสำนักงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัด โดยให้มี กลไกการปฏิบัติคือ ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอที่รับผิดชอบ การ ปฏิบัติในระดับอำเภอ และ กศน.ตำบลที่มีบทบาทหน้าที่ในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบและ การศึกษาตามอัธยาศัยให้กับประชาชนกลุ่มเป้าหมายในระดับตำบล โดยมีกิจกรรม คือ การศึกษาชั้น พื้นฐานนอกระบบ การศึกษาต่อเนื่อง และการศึกษาตามอัธยาศัย

การจัด การศึกษา นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อ ประชาชน ของประเทศที่มีการศึกษาดำกว่าการศึกษาภาคบังคับ ผู้ ขาดโอกาส ผู้ด้อยโอกาสและ พลาดโอกาสทางการศึกษา ซึ่งรวมถึงประชาชนในเทศบาลตำบลโพสะ อำเภอเมือง จังหวัด อ่างทอง ซึ่งส่วนใหญ่ ประกอบอาชีพด้านเกษตรกรรม อาทิ ทำนา ทำไร่ ปลูกผักสวนครัว เลี้ยงปลา ฯลฯ และ อาชีพรับจ้างในโรงงานอุตสาหกรรมภายในจังหวัด และเขตจังหวัดใกล้เคียง (เทศบาลตำบลโพสะ. 2552: 1-2) นับว่าเป็นประชาชนที่ขาดโอกาสทางการศึกษา เนื่องจากเป็นประชาชนในวัยทำงานที่ จบการศึกษาภาคบังคับแล้วไม่ได้ศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น เป็นประชาชนที่ต้องการศึกษาต่อแต่ขาด แคลนทุนทรัพย์ และในบางปีได้ประสบกับอุทกภัยซึ่งทำให้พืชผลทางเกษตรเสียหาย ประชาชนใน เทศบาลตำบลโพสะมีความต้องการในการเข้ารับการศึกษา แต่ไม่มีโอกาสเข้าสู่การศึกษาในระบบ โรงเรียน หรือด้วยเหตุผลอื่นๆ อีกหลายประการ ในขณะที่ควรได้รับ บโอกาสทางการศึกษา เช่นเดียวกับที่กล่าวไว้ข้างต้น กศน. .ตำบลโพสะ ควรจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตาม อัธยาศัยประเภทใดที่สอดคล้องและตรงกับความต้องการของประชาชนที่มีสถานภาพต่างกัน และ ควรใช้วิธีการใดในการจัดการศึกษาตามความต้องการที่แตกต่างกันของประชาชน การ ศึกษาความ ต้องการของประชาชนในเทศบาลตำบลโพสะที่มีต่อการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย นั้น น่าที่จะเป็นข้อมูล ที่ช่วยบ่งบอกถึงทิศทางในการดำเนินงาน ของ กศน.ตำบลโพสะ การจัดการ ทรัพยากร และการวางแผนการทำงานที่เหมาะสม ซึ่งส่งผลให้การจัดการศึกษาของ กศน.ตำบลโพสะ ไปสู่เป้าหมายที่คาดหวังไว้

จากเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยในฐานะผู้ปฏิบัติงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาอัธยาศัยที่รับผิดชอบการดำเนินงานของกศน. ตำบลโพสะ อำเภอเมือง จังหวัดอ่างทอง จึงมีความสนใจที่จะศึกษาความต้องการการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของประชาชนเทศบาลตำบลโพสะ แล้วนำมาเปรียบเทียบความต้องการของประชาชนที่มีสถานภาพแตกต่างกัน เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่สามารถนำมากำหนดแนวทางการปฏิบัติ การวางแผนการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความต้องการการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของประชาชนเทศบาลตำบลโพสะ อำเภอเมือง จังหวัดอ่างทอง ด้านการศึกษาขั้นพื้นฐานนอกระบบ ด้านการศึกษาต่อเนื่อง และด้านการศึกษาตามอัธยาศัย
2. เพื่อเปรียบเทียบความต้องการการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของประชาชนเทศบาลตำบลโพสะ จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้
3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของประชาชนในเทศบาลตำบลโพสะ
4. เพื่อนำเสนอแนวทางการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของประชาชนในเทศบาลตำบลโพสะ

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

1. สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดอ่างทอง ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอในจังหวัดอ่างทองสามารถนำผลการศึกษาไปใช้ประโยชน์ในการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยให้แก่ประชาชนเทศบาลตำบลโพสะ อำเภอเมือง จังหวัดอ่างทอง อันจะทำให้มีความสอดคล้องกับสภาพ ความต้องการที่เป็นจริง
2. สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดอ่างทอง ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอในจังหวัดอ่างทอง ได้สารสนเทศอันเป็นพื้นฐานในการกำหนดนโยบาย วิสัยทัศน์ วางแผนในการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยร่วมกับหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับประชาชนเทศบาลตำบลโพสะอำเภอเมืองอ่างทอง จังหวัดอ่างทอง

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากร ที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าเป็นประชาชนเทศบาลตำบลโพสะ อำเภอเมือง จังหวัดอ่างทอง ที่มีอายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป จำนวน 2,295 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าเป็นประชาชนเทศบาลตำบลโพสะ อำเภอเมือง จังหวัดอ่างทอง อายุ ตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป จำนวน 341 คน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรการคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างของทาโร ยามาเน่ (Yamane, 1967: 87) และเลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling)

ตัวแปรที่ศึกษา

1 ตัวแปรอิสระ (Independent Variable) แบ่งดังนี้

- 1.1 เพศ แบ่งเป็น
 - 1.1.1 ชาย
 - 1.1.2 หญิง
- 1.2 อายุ แบ่งเป็น
 - 1.2.1 15-20 ปี
 - 1.2.2 21-30 ปี
 - 1.2.3 31- 40 ปี
 - 1.2.4 41 -50 ปี
 - 1.2.5 51- 60 ปี
 - 1.2.6 61 ปีขึ้นไป
- 1.3 ระดับการศึกษา แบ่งเป็น
 - 1.3.1 ไม่ได้เรียน
 - 1.3.2 ประถมศึกษา
 - 1.3.3 มัธยมศึกษาตอนต้น
 - 1.3.4 มัธยมศึกษาตอนปลาย
 - 1.3.5 สูงกว่ามัธยมศึกษาตอนปลาย

- 1.4 อาชีพ แบ่งเป็น
 - 1.4.1 เกษตรกร
 - 1.4.2 ค้าขาย
 - 1.4.3 รับจ้าง/พนักงานเอกชน
 - 1.4.4 อื่นๆ ระบุ

- 1.5 รายได้ แบ่งเป็น
 - 1.5.1 ไม่มีรายได้
 - 1.5.2 รายได้ไม่เกิน 6,000 บาท
 - 1.5.3 6,001-9,000 บาท
 - 1.5.4 9,001-12,000 บาท
 - 1.5.5 12,001 บาทขึ้นไป

2 ตัวแปรตาม (Dependent Variable) แบ่งดังนี้

ความต้องการการศึกษานอกระบบ และการ ศึกษา ตามอัธยาศัยของประชาชน เทศบาลตำบลโพสะ อำเภอเมือง จังหวัดอ่างทอง 3 ด้าน ได้แก่

2.1 การศึกษาขั้นพื้นฐานนอกระบบ จำแนกเป็น

- 2.1.1 ความต้องการศึกษาต่อ
- 2.1.2 ความคาดหวังในการเรียน
- 2.1.3 วิธีการเรียน

2.2 การศึกษาต่อเนื่อง

- 2.2.1 การศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต
- 2.2.2 การศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพ
- 2.2.3 การศึกษาเพื่อพัฒนาสังคมและชุมชน
- 2.2.4 การศึกษาตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

2.3 การศึกษาตามอัธยาศัย

- 2.3.1 แหล่งการเรียนรู้
- 2.3.2 สื่อการศึกษา
- 2.3.3 เทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. **ความต้องการ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย** หมายถึง ความต้องการของประชาชนในเทศบาลตำบลโพสะ อำเภอเมือง จังหวัดอ่างทอง ที่มีต่อการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ของกศน.ตำบลโพสะใน 3 ด้าน คือ ด้านการศึกษาขั้นพื้นฐานนอกระบบโรงเรียน ด้านการศึกษาต่อเนื่อง และ ด้านการศึกษาตามอัธยาศัย ดังนี้

1.1 ด้านการศึกษาพื้นฐานนอกระบบ หมายถึง การจัดการกิจกรรมการศึกษาของศูนย์ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมือง จังหวัดอ่างทอง ในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย

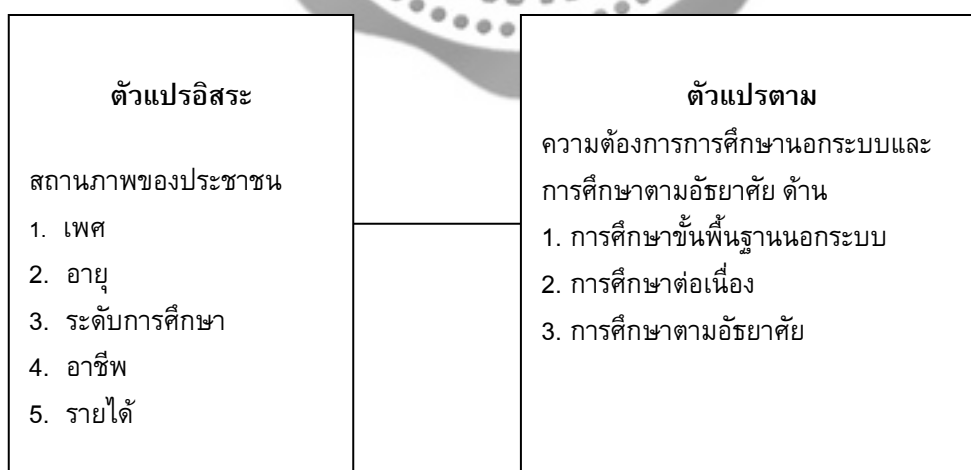
1.2 ด้านการศึกษาต่อเนื่อง หมายถึง การจัดการศึกษานอกระบบของศูนย์ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมือง จังหวัดอ่างทอง ในลักษณะของการจัดการฝึกอบรมประชาชนหลักสูตรระยะสั้น การศึกษาดูงาน และการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามความจำเป็นและความต้องการของ ประชาชน ซึ่งจำแนกได้ 4 ประเภท คือ การศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต การศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพ การศึกษาเพื่อพัฒนาสังคมและชุมชน และการศึกษาตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

1.3 ด้านการศึกษาตามอัธยาศัย หมายถึง การจัดบริการแหล่งการเรียนรู้ สื่อและเทคโนโลยีในรูปแบบต่างๆ ที่หลากหลาย เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของบุคคล และชุมชน ซึ่งจำแนกได้ 3 ประเภท คือ แหล่งการเรียนรู้ สื่อการศึกษาและสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร

2. ประชาชน หมายถึง ประชาชนใน เทศบาลตำบลโพสะ อำเภอเมือง จังหวัดอ่างทอง ที่มีอายุ 15 ปีขึ้นไป

3. สถานภาพของประชาชน หมายถึง ฐานะหรือตำแหน่งของประชาชนที่ได้จากการเป็นสมาชิกของสังคมใน เทศบาลตำบลโพสะ อำเภอเมือง จังหวัดอ่างทอง ซึ่งเป็นสถานภาพที่มีมาแต่กำเนิดและสถานภาพที่ได้มาจากความสามารถ ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิด

สมมติฐานในการวิจัย

1. ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีความต้องการการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยโดยรวม และรายด้านแตกต่างกัน
2. ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีความต้องการการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยโดยรวม และรายด้านแตกต่างกัน
3. ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความต้องการการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยโดยรวม และรายด้านแตกต่างกัน
4. ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีความต้องการการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยโดยรวม และรายด้านแตกต่างกัน
5. ประชาชนที่มีรายได้ต่างกัน มีความต้องการการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยโดยรวม และรายด้านแตกต่างกัน

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและได้นำเสนอตามหัวข้อดังต่อไปนี้

1. สภาพทั่วไปของเทศบาลตำบลโพสะ
2. การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
3. กศน.ตำบลและ ครู กศน. ตำบล
4. แนวคิดเกี่ยวกับความต้องการ
- 5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. สภาพทั่วไปเทศบาลตำบลโพสะ

ผู้วิจัยนำเสนอข้อมูลทั่วไปของเทศบาลตำบลโพสะประกอบด้วยสภาพทั่วไป อาณาเขต ลักษณะภูมิประเทศ ลักษณะภูมิอากาศ ประชากร เขตการปกครอง สภาพทางเศรษฐกิจ สภาพทางสังคม การบริการพื้นฐาน ปัญหาของประชาชนเทศบาลตำบลโพสะ และ ปัญหาการจัดการศึกษาของ กศน.ตำบลโพสะดังนี้ (เทศบาลตำบลโพสะ. 2552: 1 – 12)

1. สภาพทั่วไป

เทศบาลตำบลโพสะ ได้ยกฐานะ จากองค์การบริหารส่วนตำบลโพสะ เมื่อวันที่ 3 เดือน สิงหาคม พ.ศ. 2550 โดยตั้งอยู่ในพื้นที่ หมู่ที่ 5 ตำบลโพสะ อำเภอเมืองอ่างทอง จังหวัดอ่างทอง มีพื้นที่รับผิดชอบทั้งหมด 9.27 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 4,792 ไร่ อยู่ห่างจากที่ว่าการอำเภอเมืองอ่างทองและศาลากลางจังหวัดอ่างทอง ประมาณ 5 กิโลเมตร และอยู่ห่างจากกรุงเทพมหานคร โดยรถยนต์ระยะทางประมาณ 107 กิโลเมตร

2. อาณาเขต

ทิศเหนือติดต่อกับเทศบาลเมืองอ่างทอง อำเภอเมืองอ่างทอง จังหวัดอ่างทอง
ทิศใต้ติดต่อกับเทศบาลตำบลป่าโมก อำเภอป่าโมก จังหวัดอ่างทอง
ทิศตะวันออกติดต่อกับตำบลหัวไผ่ อำเภอเมืองอ่างทอง จังหวัดอ่างทอง
ทิศตะวันตกติดต่อกับตำบลจำปาหล่อ (มีแม่น้ำเจ้าพระยาขึ้น) อำเภอเมืองอ่างทอง จังหวัดอ่างทอง

3. ลักษณะภูมิประเทศ

สภาพพื้นที่โดยทั่วไป เป็นพื้นที่ราบลุ่มติดบริเวณแม่น้ำเจ้าพระยา เต็มไปด้วยหนอง คลอง ทั้งขนาดเล็ก และขนาดใหญ่ เช่น หนองคลองสั้น เป็นที่ตั้งศูนย์ช่วยเหลือผู้ประสบภัยธรรมชาติของสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ไม่มีภูเขา ป่าไม้ และแร่ธาตุ ดินเป็นดินเหนียว

ปนทราย พื้นที่ส่วนใหญ่เหมาะแก่การทำนาปลูกข้าว ทำไร่ และทำสวน ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ค้าขาย และรับจ้างจากโรงงานอุตสาหกรรม

4. ลักษณะภูมิอากาศ

ลักษณะภูมิอากาศเป็นแบบมรสุมมี 3 ฤดู คือ ฤดูร้อนเริ่มตั้งแต่เดือนมีนาคมถึงเดือนพฤษภาคม ฤดูฝนเริ่มตั้งแต่เดือนมิถุนายนถึงเดือนตุลาคม และฤดูหนาวเริ่มตั้งแต่ เดือนพฤศจิกายนถึงเดือนกุมภาพันธ์

5. ประชากร

เทศบาลตำบลโพสะมีประชากรทั้งสิ้น 3,584 คน เป็นชาย 1,717 คน เป็นหญิง 1,867 คน จำนวนครัวเรือน 750 ครัวเรือน (ข้อมูล ณ เดือนมกราคม 2552) ดังแสดง ในตาราง 1

ตาราง 1 จำนวนประชากรในเทศบาลตำบลโพสะ

หมู่บ้าน	ครัวเรือน	ชาย	หญิง	รวม
หมู่ที่ 1 บ้านระด้า	79	188	201	389
หมู่ที่ 2 บ้านระด้า	80	173	194	367
หมู่ที่ 3 บ้านหัวสะแก	61	201	239	440
หมู่ที่ 4 บ้านไผ่ล้อม	16	44	43	87
หมู่ที่ 5 บ้านวัดนก	54	111	116	227
หมู่ที่ 6 บ้านโพสะ	185	368	374	742
หมู่ที่ 7 บ้านท้องคั่ง	74	208	236	444
หมู่ที่ 8 บ้านแห	201	424	464	888
รวม	750	1,717	1,867	3,584

6. เขตการปกครอง

ตำบลโพสะ แบ่งเขตการปกครอง ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่.ศ. 2457 จำนวน 8 หมู่บ้าน (แสดงจำนวนหมู่บ้านที่อยู่ในเขตเทศบาล) ได้แก่

- หมู่ที่ 1 บ้านระด้า มีนางอุบล ดิษฐ์ประเสริฐ เป็นผู้ใหญ่บ้าน
- หมู่ที่ 2 บ้านระด้า มีนางลัดดา พิณประเสริฐ เป็นผู้ใหญ่บ้าน
- หมู่ที่ 3 บ้านหัวสะแก มีนายจิระ วงษ์ประเสริฐ เป็นผู้ใหญ่บ้าน
- หมู่ที่ 4 บ้านไผ่ล้อม มีนายมณฑล ฉิมฉวี เป็นผู้ใหญ่บ้าน
- หมู่ที่ 5 บ้านวัดนก มีนางเนตรชนก ไชยเฉียบ เป็นผู้ใหญ่บ้าน
- หมู่ที่ 6 บ้านโพสะ มีนายสมหวัง ช่างขำ เป็นกำนัน
- หมู่ที่ 7 บ้านท้องคั่ง มีนายมนตรี จ้อยมีลาภ เป็นผู้ใหญ่บ้าน
- หมู่ที่ 8 บ้านแห มีนายธีระพงศ์ ศรีอวยพร เป็นผู้ใหญ่บ้าน

7. สภาพทางเศรษฐกิจ

7.1 อาชีพ ประชากรส่วนใหญ่ในเขตเทศบาลตำบลโพสะ ส่วนมากมีอาชีพทำนา ทำสวนครัว เลี้ยงสัตว์ เลี้ยงปลา และอาชีพรับจ้างในโรงงานอุตสาหกรรมภายในจังหวัด และเขตจังหวัดใกล้เคียง ครอบครัวมีอาชีพและมีรายได้ดี การไปมาติดต่อภายในตำบลมีถนนคอนกรีต เสริมเหล็ก และถนนดินลูกรังเข้าถึงทั่วทุกหมู่บ้าน

7.2 หน่วยธุรกิจในเขตเทศบาล มีปั้มน้ำมันและก๊าซ 2 แห่ง ร้านอาหาร(ไม่มีดนตรี) 1 แห่ง และโรงงานอุตสาหกรรม 5 แห่ง

7.3 การท่องเที่ยว และศิลปวัฒนธรรมประเพณีไทย ในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลโพสะ มีวัดราชปักษี (นก) ที่มีหลวงพ่อรอดวชิโรโมลี และพระพุทธรูปไสยาสน์(พระนอน) เกิดขึ้นในสมัยอยุธยาที่ประชาชนกราบไหว้นมัสการเป็นที่พึ่งทางใจ ตั้งอยู่หมู่ที่ 5 ตำบลโพสะ อำเภอเมืองอ่างทอง จังหวัดอ่างทอง และวัดทองคู้ ที่มีหลวงพ่อสายที่ ประชาชนกราบไหว้นมัสการเป็นที่พึ่งทางใจ ตั้งอยู่หมู่ที่ 7 ตำบลโพสะ อำเภอเมืองอ่างทอง จังหวัดอ่างทอง เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวและประชาชนมา กราบไหว้บูชากันเป็นประจำ

8. สภาพทางสังคม

8.1 การศึกษา มีโรงเรียนระดับประถมศึกษา จำนวน 2 แห่ง และศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำนวน 2 แห่ง

8.2 สถาบันและองค์กรทางศาสนา มีวัด จำนวน 3 แห่ง

8.3 การสาธารณสุข มีสถานอนามัยประจำตำบล จำนวน 1 แห่ง ประชาชนมีการใช้ส้วมราดน้ำทุกครัวเรือน

9. การบริการพื้นฐาน

9.1 การคมนาคม

9.1.1 ถนนทางหลวงสาย 309 อยุธยา – อ่างทอง จำนวน 1 สาย

9.1.2 ถนนคอนกรีตภายในหมู่บ้าน จำนวน 8 สาย สภาพการคมนาคม การสัญจรไป – มา ในหมู่บ้านอยู่ในสภาพดี

9.1.3 ถนนลาดยางภายในหมู่บ้าน จำนวน 1 สาย

9.1.4 ถนนลูกรังภายในหมู่บ้าน จำนวน 3 สาย

9.2 การไฟฟ้า ตำบลโพสะมีไฟฟ้าใช้จำนวน 8 หมู่บ้าน ครบทุกหลังคาเรือน

9.3 แหล่งน้ำธรรมชาติ ดังนี้ 1) แม่น้ำเจ้าพระยา 1 สาย 2) ลำน้ำ, ลำห้วย 1 สาย และ 3) บึง หนอง 2 แห่ง

9.4 แหล่งน้ำที่สร้างขึ้น คือ ระบบประปาหมู่บ้าน 1 แห่ง

9.5 ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่

9.5.1 ทรัพยากรดิน มีความอุดมสมบูรณ์เหมาะสมสำหรับการเกษตร ลักษณะดินเป็นดินเหนียวปนทราย เหมาะแก่การเพาะปลูก

9.5.2 ทรัพยากรน้ำ มีแหล่งน้ำใต้ดินมีปริมาณน้ำที่ 50 - 200 ลูกบาศก์เมตร/ ชั่วโมง แหล่งน้ำอยู่ในเขตชลประทานครอบคลุมเต็มทุกหมู่บ้าน

10. การรวมกลุ่มของประชาชนในพื้นที่ จำนวน 4 กลุ่ม คือ กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรโพสะ กลุ่มเกษตรกรเย็บผ้าห่มตำบลโพสะ กลุ่มผลิตภัณฑ์น้ำยาล้างจาน หมู่ที่ 7 ตำบลโพสะ และกลุ่มแม่บ้านผลิตทอผ้า หมู่ที่ 8 ตำบลโพสะ

11. ปัญหาของประชาชนเทศบาลตำบลโพสะ สรุปได้พอสังเขปดังนี้

11.1 ปัญหาความยากจน เป็นปัญหาที่มีความสลับซับซ้อนในแต่ละครัวเรือน และมีเงื่อนไขหรือสาเหตุของปัญหาที่แตกต่างกัน ยากต่อการแก้ไขด้วยกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่ง แต่ต้องสร้างความเข้าใจแก่ประชาชนในการปรับเปลี่ยนวิถีชีวิต หรือวิถีคิด ดังนั้นการแก้ไขปัญหาความยากจน จึงต้องแก้ไขรายครัวเรือน เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจแก่ประชาชนในการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

11.2 ปัญหายาเสพติด เป็นปัญหาของประชาชนในตำบลโพสะที่เกิดจากสถาบันครอบครัว ได้แก่ 1) ขาดผู้นำครอบครัวที่ดี 2) ขาดความสัมพันธ์ ความรักใคร่ ระหว่างบุคคลในครอบครัว 3) วิธีการดำเนินชีวิตของพ่อแม่ต่อการเลี้ยงดู เช่นฐานะยากจน ไม่มีเวลาดูแลบุตร 4) วิธีการอบรมเลี้ยงดู ทัศนคติ ค่านิยม ขนบธรรมเนียมประเพณี และ 5) ขาดความตระหนักต่ออันตรายของสารเสพติด

11.3 ปัญหาสุขภาพจิต การแข่งขันในระบบทุนนิยมทำให้การรวมกลุ่มเพื่อพึ่งพากันและกัน ดำเนินกิจกรรมสาธารณะลดน้อยลง สัมพันธภาพในครอบครัวลดลงเพราะสมาชิกในครอบครัวต่างมุ่งทำงานเพื่อหาเงินมาใช้จ่ายเพื่อการบริโภค หากคนเรามุ่งเน้นที่วัตถุและการแข่งขันผลที่ตามมาคือ ปัญหาสุขภาพจิตและความเครียด ดังนั้นปัญหาสุขภาพจิตจึงเป็นเรื่องใกล้ตัว ที่เกิดขึ้นจากการดำเนินชีวิตที่มีการปรับเปลี่ยนไปตามสภาพแวดล้อมโดยเฉพาะเรื่องของการแข่งขันบริโภคนิยม

11.4 อุทกภัย ประชาชนตำบลโพสะมีอาชีพเกษตรกรรมในพื้นที่ลุ่มต่ำที่มักประสบปัญหาอุทกภัย ที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายต่อชีวิตและทรัพย์สิน และการประกอบอาชีพของประชาชน ดังนั้นประชาชนจึงจำเป็นต้องเรียนรู้ และทำความเข้าใจเพื่อการปรับตัวให้ทันต่อสภาพความเปลี่ยนแปลงกับปัญหาอุทกภัยที่เกิดขึ้นบ่อยครั้ง

12. ปัญหาการจัดการศึกษาของ กศน.ตำบลโพสะ

กศน.ตำบลโพสะจึงจัดตั้งขึ้นเมื่อ 14 มกราคม 2553 โดยมีนายธิตี พึ่งเพียรเป็น ครูกศน. ตำบลโพสะ ตั้งอยู่ที่บริเวณศาลาประชาคม หมู่ที่ 7 ตำบลโพสะ โดยได้รับการสนับสนุนจากคณะกรรมการชุมชน จากการจัดการศึกษาที่ผ่านมาพบปัญหา คือ 1) ประชาชนขาดความรู้ ความเข้าใจ และความตระหนักถึงความจำเป็นของการศึกษาตลอดชีวิต 2) เทศบาลตำบลโพสะยังขาดการจัดการเครือข่าย และแหล่งเรียนรู้ที่เอื้ออำนวยต่อความต้องการในการเรียนรู้ของประชาชนอย่างแท้จริง 3) โครงการและกิจกรรมของกศน.ตำบลโพสะยังขาดการศึกษาความต้องการ และสภาพ

ปัญหาของประชาชน ขาดกระบวนการรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอจากชุมชนในการจัดทำโครงการที่มุ่งแก้ปัญหา และตอบสนองความต้องการที่แท้จริงของชุมชน และ4) การจัดการศึกษาของ กศน. ตำบลโพสะยังไม่เอื้อต่อการส่งเสริมให้ชุมชนมีศักยภาพ ในการจัดการความรู้ การใช้สถานการณ์ต่างๆ เพื่อให้เกิดการ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน การสร้างสรรค์กิจกรรมที่มีประโยชน์ที่สามารถวัดและประเมินผลได้อย่างเป็นรูปธรรม

2. การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

ในการศึกษา แนวคิดเกี่ยวกับการ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจะนำเสนอประเด็นการศึกษาดัง ต่อไปนี้ 2.1)ความหมายของการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย 2.2) หลักการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย 2.3)นโยบายการศึกษานอกระบบโรงเรียนและการศึกษาตามอัธยาศัยของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบนโยบายการศึกษานอกระบบโรงเรียนและการศึกษาตามอัธยาศัยของสำนักงานการศึกษานอกระบบโรงเรียนจังหวัดอ่างทอง และนโยบายการศึกษานอกระบบโรงเรียนและการศึกษาตามอัธยาศัยของอำเภอเมืองอ่างทองตามลำดับ ดังนี้

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบโรงเรียน

เด็กและเยาวชนส่วนใหญ่ของประเทศ ได้รับ การศึกษาขั้นพื้นฐานในรูปแบบของการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในระบบโรงเรียน ทั้งจากภาครัฐและเอกชน แต่เด็กและเยาวชนที่ด้อยโอกาส ขาดโอกาส และพลาดโอกาส ส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในถิ่นทุรกันดาร ซึ่งการศึกษาในระบบโรงเรียนไม่สามารถให้บริการได้ทั่วถึง จึงจำเป็นต้อง ึ่งได้รับการศึกษา ในรูปแบบที่เหมาะสม คือการศึกษานอกระบบโรงเรียน เพื่อให้บุคคลเหล่านั้นได้รับสิทธิและโอกาสเสมอกัน โดยเป็นการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้กับกลุ่มเป้าหมายผู้นอกโรงเรียนตั้งแต่ ระดับประถมศึกษาถึงระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ทั้งนี้กลุ่มเป้าหมายสามารถ เลือกรเรียน ตามศักยภาพ ความสามารถ ความต้องการ และความพร้อมของตนเองได้ มีทั้ง แผนการเรียนเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต และแผนการเรียนเพื่อประกอบอาชีพ นอกจากนี้ ยังให้โอกาสผู้เรียนเทียบโอนความรู้ ประสบการณ์ และการทำกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต ในชุมชนของตนเองซึ่งเป็นกิจกรรมที่จัดทำขึ้นเพื่อแก้ปัญหาและตอบสนองความต้องการ ของชุมชน ด้วยเหตุนี้การจัดกิจกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐานตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบโรงเรียน จึงดำเนินการในปัจจุบันได้ในลักษณะและรูปแบบต่างๆ ที่หลากหลายดังนี้ (กรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน. 2544: 10)

1. กิจกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐานตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบโรงเรียนจัดโดยรูปแบบในระบบโรงเรียน กิจกรรมที่จัดให้เป็นหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ใช้วิธีเรียนแบบชั้นเรียน (ขร.) ซึ่งเป็นวิธีเรียนที่ผู้เรียนเรียนรู้จากครู และสื่อต่างๆ ในรูปแบบชั้นเรียน มีกา รวัดผลประเมินผลระหว่างเรียน มีคะแนนเก็บสะสม และมีคะแนนวัดผลปลาย

ภาคลักษณะการจัดการศึกษาดังกล่าว เรียกว่า โรงเรียนผู้ใหญ่ ดำเนินงานในสถานที่ของเครือข่ายต่างๆ ได้แก่ โรงเรียนเรือนจำ สถานพินิจ ค่ายทหาร สุหร้า และวัด ฯลฯ

2. กิจกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐานจัดแบบ นอกระบบโรงเรียนและตามอัธยาศัย เป็นกิจกรรมการศึกษาที่มีรูปแบบและหลักสูตรการศึกษาตามความต้องการและความพร้อม ของกลุ่มเป้าหมาย โดยเฉพาะผู้ขาดโอกาสทางการศึกษาและด้อยโอกาสทางการศึกษา รวมทั้งประชาชนทั่วไปที่ต้องการพัฒนาศักยภาพของตนเอง ทั้งนี้การศึกษาขั้นพื้นฐานแบบ นอกระบบโรงเรียนมีกิจกรรมการเรียนการสอนรูปแบบต่างๆ ดังนี้

2.1 การศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ วิธีเรียนทางไกล เป็นรูปแบบการจัดการศึกษาที่เอื้อต่อผู้มีอาชีพ ซึ่งไม่มีเวลาเข้าเรียนได้ทุกวัน เช่น ผู้ที่ทำงานในโรงงาน บริษัท ห้างร้าน ห้างสรรพสินค้า เกษตรกร เป็นต้น ผู้เรียนศึกษาหาความรู้จากสื่อต่างๆ ด้วยตนเอง พบกลุ่มเพื่อร่วมทำกิจกรรม โดยมีครูประจำศูนย์การเรียนชุมชนเป็นที่ปรึกษา เป็นผู้แนะแนว และจัดบริการสื่อแก่ผู้เรียน มีการสอนเสริมโดยวิทยากร มีการวัดผลระหว่างเรียน มีคะแนนเก็บสะสม และคะแนนวัดผลปลายภาคเรียน

2.2 การศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ วิธีเรียนด้วยตนเอง เป็นการจัดการศึกษาที่เหมาะสมสำหรับผู้เรียนที่สามารถศึกษาได้ด้วยตนเอง มีอาจารย์ประจำกลุ่มเป็นที่ปรึกษา มีการสอบวัดผลปลายภาคเรียน ไม่มีคะแนนเก็บสะสมระหว่างเรียน

2.3 การศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จขั้นพื้นฐาน เน้นการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้กลุ่มเป้าหมายที่ไม่รู้หนังสือ ให้มีทักษะภาษาไทยทั้ง 4 ด้าน คือ ฟัง พูด อ่าน เขียนได้ รวมทั้งคิดเลขเป็น และตระหนักถึงปัญหาของชุมชน โดยมีครูอาสา หรือครูชาวบ้านเป็นผู้สอน

2.4 การศึกษาในรูปแบบศูนย์การเรียนชุมชนชาวไทยภูเขาแม่ฟ้าหลวง เป็นการจัดการศึกษาให้กับกลุ่มชาวไทยภูเขา ทั้งเด็กและผู้ใหญ่ ให้สามารถสื่อสารเป็นภาษาไทยได้ครบทั้ง 4 ด้าน คือ ฟัง พูด อ่าน เขียน และมีความรู้ในระดับประถมศึกษาโดยตระหนักถึงความเป็นคนไทย การแก้ปัญหาของชุมชนและความมั่นคงของชาติ ทั้งนี้ มีครูอาสาฯ เป็นผู้สอน

2.5 การศึกษาในหลักสูตรหารับปันบารู (ป.2) เป็นการจัดการศึกษาให้กับกลุ่มชาวมุสลิมในภาคใต้ที่เป็นผู้ใหญ่ ให้สามารถสื่อสารเป็นภาษาไทยได้ครบทั้ง 4 ด้าน คือ ฟัง พูด อ่าน เขียน และคณิตศาสตร์ โดยบูรณาการกับวิถีชีวิต ประเพณี วัฒนธรรม ให้ตระหนักถึงความเป็นไทย รวมทั้งการแก้ปัญหาของชุมชน และความมั่นคงของชาติ ผู้เรียนจบไปจะมีความรู้ในระดับป.2 โดยมีครูอาสาฯ เป็นผู้สอน

2.6 การศึกษานอกโรงเรียนสายอาชีพ หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) เป็นการจัดการศึกษาวิชาชีพที่เน้นให้มีการปฏิบัติจริงในสถานประกอบการ โดยมีวิทยากรท้องถิ่น และวิทยากรจากหน่วยงานของรัฐหรือเอกชน และเป็นการให้โอกาสพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเองให้สูงขึ้น ทั้งระดับการศึกษากระบวนการเรียนรู้ ทักษะ และทัศนคติที่ดีในอาชีพของตน

2.7 การศึกษานอกโรงเรียนสายอาชีพ หลักสูตรประกาศนียบัตรอาชีพ (ปอ.) เป็นการจัดการศึกษาที่เน้นผู้เรียนได้เรียนรู้จากการประกอบอาชีพ และศึกษาร่วมกับครูประจำกลุ่มซึ่ง

เป็นผู้มีอาชีพและมีความรู้ในท้องถิ่นนั้น ๆ เป็นการจัดการศึกษาที่เน้นการสร้างองค์ความรู้โดยเรียนจากกระบวนการเรียนรู้ในการพัฒนาอาชีพของตนเอง

2.8 การยอมรับประสบการณ์และเทียบโอนความรู้ เป็นการจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นให้กลุ่มเป้าหมายได้เรียนรู้ด้วยตนเอง จากวิถีชีวิตของตนเองและสามารถนำประสบการณ์และความรู้นั้นมาเทียบโอนความรู้ได้

สรุปได้ว่า แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการ ศึกษาตามหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียน ประกอบด้วยกิจกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐานจัดแบบในระบบโรงเรียน นอกโรงเรียนและตาม อัครยาศัย

2.2 ความหมายของการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ตรงกับคำภาษาอังกฤษว่า Non – formal Education หรือ Informal Education คำเหล่านี้เป็นคำใหม่ที่เพิ่งปรากฏในวงการศึกษา ไม่นานนัก แต่เดิมนั้นจะใช้คำว่าการศึกษาผู้ใหญ่ หรือ Adult Education การศึกษาผู้ใหญ่หมายถึง กิจกรรมและประสบการณ์ทางการศึกษาที่จัดให้แก่ผู้ใหญ่ที่พลาดโอกาสในการศึกษา เมื่อสมัยยังเด็ก หรือบางคนอาจจะเคยเข้าโรงเรียนมาบ้างแต่เรียนไม่จบระดับประถมศึกษา นอกจากนั้น ยังจัด สำหรับผู้ใหญ่ที่มีความต้องการความรู้เพิ่มเติมในด้านต่างๆ ประเทศ ในยุโรป และอเมริกา ยังคงใช้ คำว่า การศึกษาผู้ใหญ่อยู่ สำหรับประเทศกำลังพัฒนา เช่น ประเทศไทยและป ระเทศอื่นในแถบ เอเชีย แอฟริกา และลาตินอเมริกา ต่างก็ได้รับแนวคิดในการจัดการศึกษาสำหรับผู้อยู่นอกระบบ โรงเรียนมาจากประเทศยุโรปและอเมริกา แต่ต่อมาพบว่า ผู้ที่อยู่นอกระบบโรงเรียนซึ่งพลาดโอกาส ในการศึกษาเล่าเรียนนั้นไม่ได้มีเพียงผู้ใหญ่เท่านั้น แม้แต่เด็กในวัย เรียนเป็นจำนวนมากก็ไม่มี โอกาสได้เรียน บางกลุ่มได้เรียนเพียง 1 หรือ 2 ปี แต่ไม่จบการศึกษาภาคบังคับ บางกลุ่มได้เรียน จนจบการศึกษาภาคบังคับ แต่ไม่มีโอกาสได้เรียนต่อ โดยเฉพาะประเทศกำลังพัฒนา เยาวชนที่ไม่มี โอกาสได้เรียนต่อหลังจบการศึกษาภาคบังคับแล้วมีจำนวนมากกั วเยาวชนที่ได้เรียนต่อหลายเท่า ดังนั้น เพื่อให้การศึกษาผู้ใหญ่เป็นบริการที่ครอบคลุมไปถึงเด็กในวัยเรียนและบุคคลวัยอื่นๆ ที่พลาด โอกาสทางการศึกษาด้วยหลายๆ ประเทศจึงเปลี่ยนชื่อเป็น การศึกษานอกระบบและการศึกษาตาม อัธยาศัยบ้าง นอกจากนั้น ในบางประเทศยังมีชื่อเรียกอื่ นที่ต่างกันไปอีก เช่น การศึกษาต่อเนื่อง (Continuing หรือ Further Education) หรือการศึกษาส่วนขยาย (Extension Education) หรือ การศึกษาเพื่อให้ความรู้ที่เป็นปัจจุบัน (Recurrent Education) เป็นต้น แต่เมื่อพิจารณาความหมาย แล้วคำเหล่านี้มีความหมายใกล้เคียงกันมาก หรือบางคำมีความหมายเหมือนกัน จึงอาจสรุปได้ว่า ไม่ว่าจะเรียกชื่ออย่างไรในความหมายก็คือ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยนั่นเอง (สุมาลี สังข์ศรี . 2545: 1) ซึ่งมีนักการศึกษาและหน่วยงานทางการศึกษาหลายๆ หน่วยงานได้ให้ คำนิยามไว้ดังนี้

โนลส์ (Knowles. 1975: 76) โฮลล์ (Houle. 1980: 32) และ สุนทร สุนันท์ชัย (2533: 56) สรุปความหมายด้วยการหลอมรวมจากบรรดาหน่วยงานและนักวิชาการเกี่ยวกับการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยไว้ว่า การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยหมายถึง มวลความรู้ ประสบการณ์ และกิจกรรมทาง การศึกษาทุกรูปแบบที่จัดให้บริการแก่ประชาชนทุกเพศทุกวัย อาจจะเป็นเด็กก่อนวัยเรียน ซึ่งได้ศึกษาในโรงเรียนระดับหนึ่ง แต่ไม่มีโอกาสได้ศึกษาต่อ หรืออาจจะเป็นผู้ใหญ่วัยทำงาน หรือผู้สูงอายุที่พลาดโอกาสศึกษาเล่าเรียน เมื่ออยู่ในวัยด้วยสาเหตุต่างๆ การศึกษาดังกล่าวจัดให้ประชาชนทุกเพศ ทุกวัยไม่มีการจำกัดพื้นฐานการศึกษา อาชีพ ประสบการณ์ หรือความสนใจ โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะให้ผู้เรียนได้รับความรู้ทั้งในด้านที่เป็นพื้นฐานแก่การดำรงชีวิต การอ่าน การเขียน การคิดคำนวณเบื้องต้น ความ รู้ทางด้านทักษะการประกอบอาชีพ ตลอดจน ความรู้และข่าวสาร ข้อมูลที่เป็นปัจจุบันในด้านต่างๆ เพื่อเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิต และปรับตัว เข้ากับสังคมสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาได้อย่างเหมาะสม

อุดม เขยกิจวงศ์ (2541: 41) ให้ความหมายของการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยว่า เป็นการจัดโอกาสให้ประชาชนที่อยู่นอกระบบโรงเรียนได้รับข่าวสารข้อมูลความรู้ การฝึกอบรม และการแนะแนวไปจนตลอดชีวิต เพื่อให้ประชากรเหล่านั้นได้มีทักษะ ทักษะคิดคำนวณ ซึ่งจะช่วยให้คนมีคุณภาพอันจะเป็นผลต่อการยกระดับความเป็นอยู่ของครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ ทั้งนี้ลักษณะของการศึกษานอกโรงเรียนและการศึกษาตามอัธยาศัยมีดังนี้

1. รูปแบบการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยมีรูปแบบที่ยืดหยุ่นตามสภาพพื้นที่ รูปแบบการจัดจะต่างกันไป เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายตามวัตถุประสงค์ของผู้จัดและผู้รับบริการ

2. หลักสูตรและเนื้อหาวิชาของการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยยืดหยุ่นได้มากเนื้อหาสามารถปรับตามท้องถิ่นและความสนใจของผู้เรียน เช่น วิชาถนอมอาหาร การประกอบอาหารจะมีภาคทฤษฎี ภาคปฏิบัติอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือทั้งสองอย่างก็ได้ อันยังผลให้หลักสูตรมีการนำเทคโนโลยีมาช่วย เข้มงวดเกี่ยวกับเวลาเรียนเวลาสอน แต่บางแห่งอาจไม่เข้มงวดในเรื่องเหล่านี้ อย่างไรก็ตาม หลักสูตรจะสร้างจากความสนใจและความต้องการของผู้เรียนที่มุ่งจะนำไปใช้ประโยชน์ตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้

3. วิธีสอนของการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจะมีรูปแบบแตกต่างกันไปตามความเหมาะสม ความจำเป็น บางครั้งจะจัดการเรียนการสอนเป็นชั้นเรียนและบางครั้งบางแห่งจะไม่ใช่ชั้นเรียนแต่จะจัดในรูปการพบปะสนทนาทางสัทธิ การฝึกอบรมการใช้สื่อดัดแปลงปรกรณ์ และสื่อมวลชน การศึกษาทางวิทยุและไปรษณีย์ ฯลฯ

4. ความยืดหยุ่นของการจัดกิจกรรมและโครงการต่างๆ ของการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยมีความยืดหยุ่นมาก เพื่อให้การจัดการสนองความต้องการของผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่วนหลักสูตร เนื้อหา ระยะเวลา สถานที่ วิธีสอน และวิทยากรนั้น จะเปลี่ยนแปลงตามความเหมาะสมกับสภาพที่อยู่

5. ระยะเวลาเรียนของการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยขึ้นอยู่กับชนิด และลักษณะของวิชารวมทั้งความสนใจของผู้เรียนด้วย เช่น การเรียนวิชาตัดเย็บเสื้อผ้าในแห่งหนึ่ง อาจจะใช้ระยะเวลามากกว่าการเรียนการสอนวิชาเดียวกันในอีกแห่งหนึ่งก็ได้

6. ผู้สอนและบุคลากรของการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอาจจะเป็น ครูผู้สอนที่มีความรู้ความชำนาญ และความเชี่ยวชาญในวิชาที่เรียนโดยตรงกับผู้ที่มีประสบการณ์จากการ ประกอบอาชีพของตนมาเป็นวิทยากรและอาสาสมัคร

7. ผู้เรียน การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ไม่มีการกำหนดเกณฑ์ อายุผู้เรียนเหมือนการศึกษาในระบบโรงเรียน ขึ้นอยู่กับความสมัครใจของผู้เรียนเป็นสำคัญ ไม่มีการ บังคับผู้เรียนทุกเพศ ทุกวัย และทุกวุฒิ สามารถสมัครเรียนได้ตามความต้องการและความสนใจที่ ตนเองมีต่อวิชานั้นๆ

8. สถานที่จัดให้บริการการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจะกระจาย เปลี่ยนแปลงและโยกย้ายไปตามส ถานที่ที่อำนวยให้เหมาะสมกับสภาพของท้องถิ่น โดยอาจจะจัด ขึ้นที่ศาลาวัด ชั้นเรียนของโรงเรียนภาคปกติ ศูนย์อนามัย ห้องสมุดประชาชนประจำอำเภอหรือ จังหวัด ที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน พิพิธภัณฑ์ สหกรณ์กีฬา ศาลาประชาคมได้หรือไม่

9. การรับรองความสามารถและคุณวุฒิ รวมทั้งการประเมินผลของการศึกษา นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยมักจะประเมินในระยะสั้น ประกาศนียบัตรหรือวุฒิบัตรที่ได้มี ความหมายเพียงว่าได้ผ่านการเรียนหรือก ารฝึกอบรมในเรื่องใดมาเท่านั้น มิได้ถือเป็นเรื่อง ที่สำคัญมากนักเพราะมิได้กำหนดให้เ ็นว่ามีความรู้ความสามารถอยู่ในระดับใดของมาตรฐานการ เรียนในระบบภาคปกติ

10. หน่วยงานและสถาบันที่รับผิดชอบในการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษา ตามอัธยาศัยมีทั้งภาครัฐ เช่น กรมการพัฒนาชุมชน กรมส่งเสริมการเกษตร กรมอนามัย การศึกษา นอกระบบและการ ศึกษาตามอัธยาศัย ฯลฯ ภาคเอกชน เช่น สมาคมต่างๆ ธนาคาร องค์กร การ บริษัท ฯลฯ รัฐวิสาหกิจ เช่น การไฟฟ้า การสื่อสาร การไปรษณีย์ รวมทั้งสถาบันอุดมศึกษา เช่น มหาวิทยาลัย วิทยาลัย ฯลฯ

สรุปได้ว่า การศึกษา นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย หมายถึง การศึกษาที่มีความยืดหยุ่นในการกำหนดจุด ดมมุ่งหมาย รูปแบบ วิธีการจัดการศึกษา ระยะเวลาของการศึกษา การวัดและการประเมินผล ซึ่งเป็นเงื่อนไขสำคัญของการสำเร็จการศึกษา โดยเนื้อหาและหลักสูตร จะต้องมีความเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของบุคคลแต่ละกลุ่ม

2.3 หลักการจัดการศึกษานอกโรงเรียนและและการศึกษาตามอัธยาศัย

กรมการศึกษานอกโรงเรียน (2543: 11) ได้ให้หลักการสำคัญของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ที่ผู้เรียนสำคัญที่สุดไว้คือ การตอบสนองความต้องการความสนใจของผู้เรียนของกลุ่มเป้าหมาย ในทุกด้านที่จะนำไปสู่การออกแบบระบบกิจกรรมหรือ โครงการเรียนรู้ ได้อย่างเหมาะสม และ กรมการศึกษานอกโรงเรียน (2544: 98) ได้ระบุเอาไว้ด้วยว่า ประเทศไทยจำเป็นต้องหาทางกำหนด ยุทธวิธีที่เหมาะสมในการจัดการศึกษาให้ต่อเนื่องแก่กลุ่มเป้าหมายที่หลากหลาย ทั้งกลุ่มอายุ วัฒนธรรม ต่างถิ่นที่อยู่ ต่างคุณลักษณะความสามารถ ตลอดจนพื้นฐานทางการศึกษาให้สอดคล้อง กับความจำเป็นของแต่ละบุคคลชุมชน และตลาดแรงงานเพื่อให้ทุกคนได้มีโอกาสได้รับการศึกษา อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตในรูปแบบที่เหมาะสม

จิตาภา สุวรรณฤกษ์ (2545: 26) กล่าวว่าไว้ว่า การจัดการศึกษานอกโรงเรียนต้องเป็น กระบวนการกำหนดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนที่ต้องตอบสนองปัญหาและความต้องการของ ผู้เรียนอย่างแท้จริง

สำนักบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียน (2547: 4 – 5) ระบุหลักการจัดการศึกษา นอกโรงเรียนและและการศึกษาตามอัธยาศัยไว้ 5 ประการ ดังนี้

1. หลักความเสมอภาคทางการศึกษา บุคคลไม่ว่าอยู่สถานภาพใด พื้นที่ แห่งใด ย่อมมีสิทธิที่จะได้รับการศึกษาอย่างต่อเนื่องเสมอภาคกันตามปฏิญญาสากล ว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ข้อ 26 ด้านการศึกษา ความแตกต่าง ด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา และฐานะทางเศรษฐกิจและ สังคม แม้จะก่อให้เกิดความเหลื่อมล้ำทางโอกาสในการที่จะได้รับการศึกษา แต่ก็ มิได้หมายความว่า จะเป็นจำกัดสิทธิของบุคคลในอันที่จะได้รับการศึกษาอย่างเสมอภาค การจัดการศึกษาจะต้อง กระจายออกไปให้กว้างขวางครอบคลุมพื้นที่ มีรูปแบบหลากหลายเพียงพอสำหรับคนในสังคม เพื่อให้เลือกใช้บริการได้ตามความต้องการ ควรจัดเสนอโอกาสให้บุคคลได้รับการศึกษาเท่าที่บุคคล พึงได้รับซึ่งอย่างน้อย ได้แก่ การศึกษาที่เป็นพื้นฐานของคนในกลุ่มสังคมนั้นๆ และจัดให้มีการศึกษา ต่อเนื่อง เพื่อให้มีอาชีพและสามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตได้อย่างเหมาะสม

2. หลักการพัฒนาและพึ่งพาตนเอง การจัดการศึกษานอกโรงเรียนและและการ ศึกษาตามอัธยาศัยตาม หลักการพัฒนาดตนเองและพึ่งพาตนเองนั้น จะต้องจัดกิจกรรมที่เน้น ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ เสนอข้อมูลที่จะส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถวิเคราะห์และตัดสินใจ ด้วยตนเองอย่างเหมาะสม ในขณะที่เดียวกันก็ต้องจัดเงื่อนไขให้ชุมชนเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ ในชุมชน เพื่อให้เกิดกระบวนการพึ่งพาตนเองของชุมชนผสมกลมกลืนระหว่างชีวิตกับการศึกษา

3. หลักการบูรณาการเรียนรู้และวิถีชีวิต การศึกษาเป็นกระบวนการแสวงหา จุดมุ่งหมายให้แก่ชีวิตของมนุษย์รวมถึงกระบวนการที่มนุษย์จะไปสู่จุดมุ่งหมายของตนด้วย คนที่มี การศึกษาย่อมจะเป็นคนที่สามารถใช้ชีวิตได้อย่างมีความสุข มีความเป็นอยู่ที่ดีสามารถดำรงตนให้อยู่ท่ามกลางสิ่งแวดล้อมได้อย่างเหมาะสม การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจะต้องไม่แปลกแยกไป จากชีวิตจริงของผู้เรียน มนุษย์จะต้องเรียนรู้ไป ทำงานไป เป็นวงจรอยู่ตลอดเวลา การจัดการศึกษา

นอกโรงเรียน บทเรียนต่าง ๆ เกิดจากสถานการณ์จริง ของผู้เรียน ฉะนั้น จะต้องพยายามพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นขึ้นมาใช้ในการจัดการศึกษาในพื้นที่ของตนเองหรืออย่างน้อยก็ต้องใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามาช่วยในการจัดกิจกรรมการศึกษาให้แก่คนในชุมชน

4. หลักความสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน หลักการจัดการศึกษาการศึกษา นอกระบบและและการศึกษาตามอัธยาศัยให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน จะต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนค้นพบและเข้าใจว่าตนเองต้องการอะไร เพื่อช่วยให้รู้จักการเรียนรู้ด้วยตนเองต้องเสริมสร้างบรรยากาศให้ผู้เรียนได้อย่างสอดคล้องกับความฉงนของการของตน เปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในการกำหนดหลักสูตร เนื้อหา และวิธีการเรียนการสอนอันสอดคล้องกับหลักประชาธิปไตย และตอบสนองความต้องการของบุคคล เพื่อให้เป็นพื้นฐานที่จะก้าวไปสู่การพัฒนาชุมชนและสังคมของตนอีกด้วย

5. หลักการมีส่วนร่วมของชุมชน การจัดการศึกษา นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเป็นภารกิจของคนทุกคน ชุมชนทุกชุมชนในสังคมเป็นชุมชนมีพลังและทรัพยากรในตัวเอง กระบวนการของชุมชน เป็นการถ่ายทอดความรู้ ความคิด ค่านิยม วัฒนธรรมให้แก่คนทุก ๆ คนในสังคมนั้นๆ โดยยึดหลักการมีส่วนร่วมของชุมชนเป็นการจัดการศึกษาที่มีได้ผูกขาด ให้ผู้ใดรับผิดชอบ โดยเฉพาะ แต่เป็นการศึกษาที่มีชุมชนทั้งชุมชนเป็นผู้รับผิดชอบ ชุมชนเป็นศูนย์กลางของหลักสูตร การศึกษาในชุมชน การจัดการโดยให้ชุมชนทั้งชุมชนเป็นโรงเรียนของชุมชน ภูมิปัญญาในชุมชน เป็นครู เป็นวิทยากร ทรัพยากรในชุมชนเป็นอุปกรณ์การเรียนการสอน ความต้องการของคนในชุมชนเป็นตัวกำหนดหลักสูตร คนในชุมชนเป็นผู้เรียน

สรุปได้ว่า หลักการจัดการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยคือ การจัดการศึกษาที่มีความยืดหยุ่น หลากหลาย สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ซึ่งวิธีการและเทคนิคในการให้การศึกษาจะตั้ง ประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมทุกด้าน ทั้งผู้เรียนและองค์ประกอบด้านถิ่นที่อยู่ของชุมชน โดยวิธีปฏิบัติการแบบชุมชนมีส่วนร่วม เน้นการจัดการศึกษาที่ยืดหยุ่นสอดคล้องตอบสนองความต้องการของชุมชนให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานตั้งแต่ร่วมคิด ร่วมติดตาม และร่วมรับผลจากการกระทำ การมีส่วนร่วมของชุมชน จะส่งผลดีต่อชุมชน เพราะทำให้ชุมชนเกิดกระบวนการเรียนรู้ มีคุณภาพเพิ่มขึ้น และส่งผลให้ชุมชนเป็นชุมชนที่เข้มแข็งและพัฒนาแบบยั่งยืนได้ในอนาคต

2.4 นโยบายการศึกษานอกระบบโรงเรียนและการศึกษาตามอัธยาศัยของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบ

สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยได้กำหนดนโยบายและจุดเน้นการดำเนินงานจัดส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2552 ให้สอดคล้องกับเจตนารมณ์ ของพระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ .ศ.2551 แผนการบริหารราชการแผ่นดิน พ .ศ. 2551-2554 และแผนยุทธศาสตร์ส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ตามแผนปฏิรูปราชการ 4 ปี (พ.ศ.2551-2554) โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการส่งเสริมสนับสนุน

และประสานความร่วมมือการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยดังนี้ (สำนักงานการศึกษา
นอกโรงเรียนจังหวัดลพบุรี. 2552: ออนไลน์)

1. นโยบายด้านการศึกษานอกระบบ

1.1 การส่งเสริมการรู้หนังสือ มุ่งเน้นให้สถานศึกษา สํารวจผู้ไม่รู้หนังสือในพื้นที่
ให้ได้ข้อมูลที่ชัดเจน และดำเนินการจัดให้ผู้ไม่รู้หนังสือได้เรียนรู้จากหลักสูตรและสื่อที่เหมาะสมกับ
สภาพของกลุ่มเป้าหมายแต่ละกลุ่ม ทั้งนี้โดยร่วมมือกับสถานศึกษาและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

1.2 การยกระดับคุณภาพการศึกษาของประชากรวัยแรงงานมุ่งเน้นให้
กลุ่มเป้าหมายที่ลงทะเบียนเรียน ได้เรียนในรูปแบบ บที่ที่เหมาะสมกับสภาพและความต้องการ
ของตนเอง โดยมีอัตราการคงอยู่ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 มีผลสัมฤทธิ์ในหมวดวิชาหลักไม่ต่ำกว่าร้อยละ
70 และอัตราการจบร้อยละ 80 ในแต่ละภาคเรียน ให้ความสำคัญกับการเทียบโอนความรู้และ
ประสบการณ์ การเทียบระดับการศึกษา และการประสานความร่วมมือกับองค์กรหลักในการจัด
การศึกษาร่วมกัน

1.3 การศึกษาต่อเนื่องเพื่อการพัฒนาอาชีพและทักษะชีวิตมุ่งเน้นการจัดการศึกษา
ต่อเนื่อง โดยเฉพาะหลักสูตรระยะสั้นและการฝึกอบรมที่สอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย
โดยมุ่งให้สามารถนำความรู้ ความสามารถที่ได้รับไปใช้ประโยชน์ได้จริง รวมทั้ง การมีคลังหลักสูตรที่
หลากหลาย เพื่อรองรับการจัดบริการทางการศึกษา

1.4 การศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (การศึกษานอกระบบ) มุ่งเน้น
การประสานการจัดการศึกษาร่วมกับสถานประกอบการ และสถานศึกษาในสังกัดสำนักงาน
คณะกรรมการการอาชีวศึกษาในพื้นที่ เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาระดับอาชีวศึกษาให้ได้
มาตรฐานพอเพียงสำหรับประกอบอาชีพ

2. นโยบายด้านการศึกษาตามอัธยาศัย

2.1 การพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ในชุมชน มุ่งเน้นการประสานความร่วมมือกับแหล่ง
การเรียนรู้ต่างๆ ในชุมชนเพื่อจัดทำฐานข้อมูลแหล่งการเรียนรู้ และจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เป็น
ประโยชน์ต่อการประกอบอาชีพ การดำรงชีวิต การสืบทอดวัฒนธรรมประเพณี และการอนุรักษ์
ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

2.2 การพัฒนาห้องสมุดประชาชน มุ่งเน้นให้เป็นแหล่งศึกษาเรียนรู้ด้วยตนเอง
ของนักศึกษาในหลักสูตรต่างๆ ของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงาน กศน. และพัฒนาให้เป็น
ศูนย์กลางการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงความรู้จากภายนอก ความรู้สากล และข้อมูลข่าวสารต่างๆ เพื่อ
ตอบสนองความต้องการการเรียนรู้ของกลุ่มเป้าหมายเพื่อการพัฒนาอาชีพ การทำมาหากิน

2.3 การพัฒนารูปแบบและวิธี การ ส่งเสริมให้สถานศึกษา พัฒนารูปแบบและ
วิธีการเรียนรู้การศึกษาตามอัธยาศัย ให้มีความหลากหลายเพื่อกระตุ้นส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้
อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

3. นโยบายด้านการศึกษาเพื่อพัฒนาชุมชน

3.1 ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน มุ่งเน้นการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ในศูนย์การเรียนรู้ชุมชนให้เป็นฐานของการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน มุ่งส่งเสริมให้ชุมชนที่มีความพร้อมจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ชุมชนให้มากขึ้น โดยกำหนดเป้าหมายให้สำนักงาน กศน.จังหวัด จัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ชุมชน หนึ่งแห่งในตำบลเป็นศูนย์ส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล เพื่อเป็นแม่ข่ายของศูนย์การเรียนรู้ต่างๆ ในชุมชน ทั้งนี้โดยความเห็นชอบขององค์การบริหารส่วนตำบล และภาคีเครือข่ายอื่น

3.2 อาสาสมัครส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย มุ่งเน้นส่งเสริมให้ผู้มีจิตอาสา ตลอดจนผู้รู้หรือภูมิปัญญาท้องถิ่นได้อาสาสมัครเข้ามามีบทบาทในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในชุมชน เป็นผู้สื่อสารข้อมูลความรู้ที่เป็นประโยชน์แก่ประชาชนและนำเสนอความต้องการการเรียนรู้และการพัฒนาชุมชนโดยเป็นทีมร่วมกับครูในสังกัดสำนักงาน กศน.

3.3 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในชุมชน มุ่งเน้นการพัฒนาความสามารถในการแสวงหาความรู้ของกลุ่มเป้าหมาย การสร้างเสริมกระบวนการเรียนรู้เพื่อการแก้ปัญหาและพัฒนาชุมชน การจัดการความรู้ การวิจัยชุมชนซึ่งเป็นพื้นฐานของการนำความรู้ไป แก้ปัญหาและพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน เช่น เศรษฐกิจพอเพียง การพัฒนาชุมชนบนพื้นที่สูง การพัฒนาชุมชนในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ ฯลฯ

4. นโยบายด้านเทคโนโลยีทางการศึกษา

4.1 สื่อวิทยุโทรทัศน์ และวิทยุเพื่อการศึกษา มุ่งพัฒนารายการให้เชื่อมโยงตอบสนอง ต่อการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยของสถานศึกษา เพื่อส่งเสริมคุณภาพการเรียนการสอนสำหรับกลุ่มเป้าหมายต่างๆ

4.2 อินเทอร์เน็ตเพื่อการศึกษา ส่งเสริมให้หน่วยงานและสถานศึกษา สังกัด กศน. มีเว็บไซต์ของตนเองโดยเชื่อมโยงกับระบบ Portal Web เพื่อให้เกิดเครือข่ายการให้บริการที่กว้างขวาง มีหลักสูตรและโปรแกรมการเรียนรู้ด้วยตนเองที่หลากหลายตอบสนอง ความต้องการของผู้เรียน

4.3 การศึกษาทางไกล มุ่งพัฒนาระบบการเรียนการสอน โดยบูรณาการการใช้เทคโนโลยีทางการศึกษาในรูปแบบที่หลากหลายมาเพิ่มประสิทธิภาพ พิจารณาจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ ขยายกลุ่มเป้าหมายผู้รับบริการให้มากขึ้นทั้งในประเทศและต่างประเทศ

5. นโยบายด้านวิทยาศาสตร์เพื่อการศึกษา

5.1 กิจกรรมวิทยาศาสตร์เพื่อการศึกษา มุ่งพัฒนากิจกรรมด้านวิทยาศาสตร์ให้เชื่อมโยงกับกระบวนการเรียนรู้และการพัฒนาของชุมชน มุ่งเน้นให้ชุมชนสามารถใช้ความรู้ทางวิทยาศาสตร์ไปใช้เพื่อการพัฒนาอาชีพ การพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเอง ครอบครัว และชุมชน

5.2 เครือข่ายการเรียนรู้ด้านวิทยาศาสตร์ส่งเสริมให้ศูนย์วิทยาศาสตร์เพื่อการศึกษาทุกระดับสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ทั้งภายในองค์กร กศน. และองค์กรภายนอก เพื่อการให้บริการแก่

ประชาชน และพัฒนาความรู้ของตนให้เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาอาชีพ และคุณภาพชีวิตของบุคคลและชุมชน

6. นโยบายด้านการพัฒนาคุณภาพการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

6.1 การพัฒนาวิชาการ มุ่งเน้นการพัฒนาหลักสูตร สื่อ รูปแบบและการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยใช้การวิจัยเป็นพื้นฐานของการพัฒนาและมุ่งหมายให้งานวิชาการเป็นพื้นฐานของการปฏิบัติที่มีคุณภาพ

6.2 การพัฒนาบุคลากร ส่งเสริมให้บุคลากรทุกระดับได้พัฒนาความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงาน โดยเฉพาะครู กศน. ซึ่งจะมีบทบาทหน้าที่หลักในการจัดการเรียนการสอน โดยมุ่งพัฒนาให้เป็น กศน. มืออาชีพ ดังนี้

6.2.1 สำนักงาน กศน. จังหวัดมีหน้าที่พัฒนาครู กศน. ในเนื้อหาสาระที่มีความเฉพาะกับบริบทของพื้นที่

6.2.2 สถาบันพัฒนา กศน. ภาค มีหน้าที่จัดการพัฒนาครูในเนื้อหาสาระหลักที่ครู กศน. ทุกคนจำเป็นต้องรู้

6.2.3 สถาบันการศึกษาและพัฒนาต่อเนื่องสิรินธร มีบทบาทหลักในการพัฒนาบุคลากรในเนื้อหาสาระที่สำคัญต่อการบริหารจัดการและการปฏิบัติงานของบุคลากรแต่ละระดับ

6.2.4 กลุ่มการเจ้าหน้าที่ จัดทำแผนแม่บทการพัฒนาบุคลากร กศน. โดยประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

6.3 การนิเทศการศึกษา ให้ความสำคัญกับการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ของสถานนิเทศภายใน ซึ่งเป็นบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาและส่งเสริมให้ศึกษานิเทศก์ กศน. เป็นผู้นิเทศและเป็นพี่เลี้ยงในศึกษาสังกัด กศน.

6.4 การประกันคุณภาพการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย มุ่งเน้นให้สถานศึกษา กศน.ทุกแห่งจัดระบบการประกันคุณภาพ ให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย และให้ความสำคัญกับสถานศึกษาที่จะรับการประเมิน ภายนอก โดยเฉพาะการเตรียมความพร้อมและการจัดทำรายงานการประเมินตนเองที่ตรงกับสภาพจริงของสถานศึกษา ทั้งนี้เพื่อส่งผลให้เกิดการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

7. นโยบายด้านการส่งเสริมสนับสนุนภาคีเครือข่าย

7.1 การประสานงานกับคณะกรรมการ มุ่งเน้นให้สถานศึกษาและหน่วยงานต่าง ๆ ประสานการทำงานร่วมกับคณะกรรมการที่เกี่ยวข้องตามบทบาทหน้าที่เพื่อสร้างความเข้าใจงานด้านการส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย และเสริมสร้างโอกาสและบทบาทในการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

7.2 การสร้างเสริมบทบาทของภาคีเครือข่าย มุ่งเน้นให้หน่วยงานและสถานศึกษา กศน. ประสานงานและสร้างความร่วมมือกับภาคีเครือข่ายทุกระดับ ทุกประเภทให้เข้ามามีบทบาทในการจัดการความรู้ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และร่วมดำเนินงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตาม

อัยยาศัย เช่น การจัดให้มีสมัชชาภาคีเครือข่าย การยกย่องเชิดชูเกียรติ ทั้งนี้โดยขจัดอุปสรรคต่างๆ ในการทำงานและสร้างเสริมบรรยากาศที่เอื้อต่อการทำงานร่วมกัน

8. นโยบายด้านการบริหาร

8.1 การบริหารการศึกษา มุ่งเน้นการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษา และหน่วยงานในสังกัดทุกระดับ เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปตามหลัก นิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใสตรวจสอบได้ หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า

8.2 การบริหารงานภาครัฐ ให้ความสำคัญกับการบริหารตามหลักการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ (PMQA) โดยเฉพาะการสร้างวัฒนธรรมการทำงานและค่านิยมร่วมขององค์กร

8.3 การเตรียมความพร้อมบุคลากรตามระเบียบข้าราชการพลเรือน เน้นการทำความเข้าใจการเข้าสู่ระบบโดยสร้างบุคลากรใหม่ และเตรียมความพร้อมในการปฏิบัติงาน

8.4 ระบบฐานข้อมูล ให้ความสำคัญกับการพัฒนาระบบฐานข้อมูลเพื่อการบริหารจัดการโดยเฉพาะข้อมูลนักศึกษาและผู้เรียนในหลักสูตรต่างๆ ข้อมูลสถานศึกษา ข้อมูลศูนย์การเรียนรู้ ชุมชน ตลอดจนส่งเสริมให้มีการเชื่อมโยงระบบข้อมูลข่าวสารเพื่อการบริหารจัดการและจัดให้มีการบริการข้อมูลสารสนเทศ

8.5 การกำกับติดตาม ให้ความสำคัญกับระบบการกำกับติดตาม และรายงานผลการดำเนินงาน ทั้งด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และการบริหารของหน่วยงานและสถานศึกษาโดยใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร หรือวิธีการอื่นที่เหมาะสม

8.6 โครงสร้างพื้นฐาน มุ่งเน้นการจัดทำแผนพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและการระดมทรัพยากรในการซ่อมแซม บำรุงรักษาโครงสร้างพื้นฐานให้พอเพียงและพร้อมที่จะให้บริการทางการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

9. นโยบายด้านการสนับสนุนโครงการพิเศษ

9.1 โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เน้นการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเพื่อตอบสนองแนวทาง การดำเนินงานของโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริต่างๆ โดยเฉพาะการถ่ายทอดความรู้ของโครงการสู่กลุ่มเป้าหมาย และการพัฒนาความสามารถการเรียนรู้ของกลุ่มเป้าหมาย

9.2 การส่งเสริมการเรียนรู้กลุ่มเป้าหมายพิเศษ ให้ความสำคัญกับกลุ่มเป้าหมาย ผู้สูงอายุ เด็กด้อยโอกาส เด็กและเยาวชนที่อยู่นอกระบบโรงเรียน ผู้พิการ ชาวไทยในต่างประเทศ ซึ่งมีกฎหมายและนโยบายการพัฒนาโดยเฉพาะให้ได้รับบริการการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอย่างมีคุณภาพและทั่วถึง

10. นโยบายด้านการขับเคลื่อนการดำเนินงานตามพระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ.2551

10.1 เร่งรัดการออกกฎ ระเบียบ ประกาศที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งปรับปรุงแก้ไขกฎ ระเบียบ คำสั่งที่เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินงานเพื่อให้การปฏิบัติงานตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติ ส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ.2551 เป็นไปด้วยความเรียบร้อย

10.2 เร่งรัดการบริหารจัดการบุคลากรให้เข้าสู่ตำแหน่ง และโครงสร้างองค์กร อย่างสมบูรณ์เพื่อให้สามารถดำเนินงานได้ตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย

10.3 เร่งพัฒนาโครงสร้างองค์กร ให้มีศักยภาพในการดำเนินงาน จัดส่งเสริมและ สนับสนุนการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

10.4 เร่งพัฒนาภาพลักษณ์ขององค์กร เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ดี มีทัศนคติที่ ถูกต้อง และเกิดการยอมรับอย่างกว้างขวาง

2.5 นโยบายการศึกษานอกระบบโรงเรียนและการศึกษาตามอัธยาศัยของ สำนักงานการศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดอ่างทอง

สำนักงานการศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดอ่างทองได้นำนโยบายการศึกษานอกระบบ โรงเรียนและการศึกษาตามอัธยาศัยของกระทรวงศึกษาธิการและสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอก ระบบมากำหนดเป็นนโยบายของสำนักงานการศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดอ่างทอง (2552: 6 – 8) ดังนี้

1. นโยบายกระทรวงศึกษาธิการ

1.1 เร่งรัดการปฏิรูปการศึกษาโดยใช้คุณธรรมนำความรู้ โดยการสร้างความตระหนัก ในคุณค่าของเศรษฐกิจพอเพียง ความสมานฉันท์ สันติวิธี วิถีประชาธิปไตย การพัฒนาคนโดยใช้ คุณธรรมเป็นพื้นฐานของกระบวนการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงความร่วมมือกับสถาบันครอบครัว ชุมชน สถาบันทางศาสนา และสถานศึกษา โดยมีมาตรการสำคัญ ดังนี้

1.1.1 ปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ทุกระดับทุก ประเภทการศึกษาที่เน้นคุณธรรมนำความรู้

1.1.2 พัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาให้มีความพร้อมใน การปรับปรุงพัฒนาหลักสูตร และการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นคุณธรรมนำความรู้

1.1.3 สร้างเครือข่ายคุณธรรมในทุกเขตพื้นที่การศึกษา ให้เป็นรากฐานใน การสร้างความร่วมมือ ร่วมคิด และร่วมปฏิบัติ ตามหลักการ “บวร” คือ บ้าน วัด โรงเรียน ส่วนใน ระดับกระทรวงให้มีการเชื่อมโยงกระทรวงที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณธรรม

1.2 ขยายโอกาสทางการศึกษาของประชาชนอย่างกว้างขวางและทั่วถึง โดยไม่ เก็บค่าใช้จ่าย โดยมีมาตรการสำคัญ ดังนี้

1.2.1 จัดการศึกษาภาคบังคับ 9 ปี ให้เยาวชนอายุ 7 – 16 ปี ทุกคน ได้รับการศึกษาโดยมอบหมายเขตพื้นที่การศึกษาร่วมมือกับองค์กรปกครองส่วนที่ ้องถิ่น ดำเนินการ สำรวจเด็กล่องหน้าและจัดสถานศึกษารองรับ

1.2.2 จัดงบประมาณอุดหนุนค่าใช้จ่ายต่อหัวการศึกษาขั้นพื้นฐานให้เหมาะสมและเพียงพอต่อการจัดการศึกษาทุกระดับ และจัดเพิ่มเติมสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก

1.3 พัฒนาคุณภาพ มาตรฐานการศึกษาทุกระดับ โดยมีมาตรการสำคัญดังนี้

1.3.1 ปรับการเรียน เปลี่ยนการสอน ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญโดยพัฒนากระบวนการสอนของครู และพัฒนาวิธีการเรียนรู้ของเด็ก

1.3.2 แก้ปัญหาขาดแคลนครู โดยให้ความสำคัญกับพื้นที่พิเศษ เช่น 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ รวมทั้งในกลุ่มสาระหลักที่ขาดแคลน เช่น คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภาษาอังกฤษ

1.4 กระจายอำนาจสู่เขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา โดยมีมาตรการสำคัญดังนี้

1.4.1 เร่งรัดการจัดทำกฎกระทรวงว่าด้วยการกระจายอำนาจให้กับเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาให้มีความชัดเจนในการกระจายอำนาจทั้งด้านวิชาการ ารงบประมาณการบริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไป

1.4.2 ดำเนินการนำร่องสถานศึกษาที่มีความพร้อมในการบริหารจัดการในฐานะสถานศึกษานิติบุคคลได้ด้วยตนเอง

1.4.3 พัฒนาบุคลากรแกนนำเพื่อเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงทั้งผู้บริหารระดับเขตพื้นที่การศึกษา ศึกษาในเทศก์ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู อาจารย์ในโรงเรียนนำร่อง

1.4.4 จัดระบบบริหารโรงเรียนขนาดเล็ก โดยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เป็นพี่เลี้ยงช่วยเหลือในบางเรื่อง หรือบริหารงานระบบกลุ่มโรงเรียนที่ช่วยเหลือกันเองภายในกลุ่ม

1.4.5 ส่งเสริม สถาบันอุดมศึกษาที่มีความพร้อมและความสนใจ เป็นสถาบันอุดมศึกษาในกำกับของรัฐ

1.4.6 จัดระบบการกระจายอำนาจการศึกษาไปยังสถานศึกษาอาชีวศึกษาให้สอดคล้องกับการกระจายอำนาจตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ

1.5 ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน เอกชน และท้องถิ่น โดยมี มาตรการสำคัญ ดังนี้

1.5.1 ปรับปรุง พัฒนาบทบาทของชุมชน องค์กรเอกชน สมาคม และสถาบันสังคมอื่นให้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาการศึกษา โดยเฉพาะสมาคมผู้ปกครอง และครูในบทบาทการพัฒนาโรงเรียนมากขึ้น

1.5.2 ปรับปรุง ทบทวน บทบาทอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษา และคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา ให้มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาการศึกษาอย่างเหมาะสม

1.5.3 ส่งเสริมสถานศึกษาเอกชนทุกระดับ และทุกประเภทในการจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพ

1.5.4 ส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการรับผิดชอบในการจัดการศึกษา ทั้งในการจัดการศึกษาเพิ่มเติมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

การรับโอนสถานศึกษาและการเข้ามาร่วมบริหารและพัฒนาสถานศึกษาในรูปของสหการ
ที่โรงเรียนยังอยู่ในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ โดยมีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้าร่วมพัฒนาและ
สนับสนุนทรัพยากรด้านต่าง ๆ

2. นโยบายสำนักบริหารงานการศึกษาจากระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

2.1 วิสัยทัศน์

การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองอ่างทอง มุ่งมั่นจัด
การศึกษานอกระบบทุกรูปแบบให้ผู้เรียน / ผู้รับบริการมีความรู้ ทักษะ ความคิด วิเคราะห์แก้ไข
ปัญหาได้ สามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ โดยความร่วมมือขององค์กรเครือข่ายและ
ชุมชน

2.2 พันธกิจ

2.2.1 จัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

2.2.2 ส่งเสริม สนับสนุนและประสานภาคีเครือข่าย เพื่อจัดการศึกษานอกระบบ
และการศึกษาตามอัธยาศัย

2.2.3 ดำเนินการตามนโยบายพิเศษของรัฐบาลและงานเสริมสร้างความ
มั่นคงของชาติ

2.2.4 จัด ส่งเสริม สนับสนุนและประสานงานการจัดการศึกษาตามโครงการ
อันเนื่องมาจากพระราชดำรินในพื้นที่

2.2.5 จัด ส่งเสริม สนับสนุน พัฒนาแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น

2.2.6 วิจัยและพัฒนาคุณภาพหลักสูตร สื่อ กระบวนการเรียนรู้และมาตรฐาน
การศึกษานอกระบบ

2.2.7 ดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน การเทียบโอนความรู้และประสบการณ์

2.2.8 กำกับ ดูแล ตรวจสอบ นิเทศภายใน ติดตามประเมินผลและรายงานผล
การดำเนินงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

2.2.9 พัฒนาครู และบุคลากรทางการศึกษานอกระบบและการศึกษาตาม
อัธยาศัยและภาคีเครือข่าย

2.2.10 ระดับทรัพยากรเพื่อใช้ในการจัดการและพัฒนาการศึกษานอกระบบและ
การศึกษตามอัธยาศัย

2.2.11 ดำเนินการประกันคุณภาพภายในให้สอดคล้องกับระบบหลักเกณฑ์
และวิธีการที่กำหนด

2.2.12 ปฏิบัติงานอื่นๆ ที่ได้รับมอบหมาย

2.6 นโยบายการศึกษาของระบบโรงเรียนและการศึกษาตามอัธยาศัยของศูนย์

การศึกษาของระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองอ่างทอง

นโยบายการศึกษาของระบบโรงเรียนและการศึกษาตามอัธยาศัยของศูนย์การศึกษาของระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองอ่างทองมีดังนี้ (สำนักงานการศึกษาของโรงเรียนจังหวัดอ่างทอง. 2552: 8 – 12)

1. นโยบายด้านการศึกษาระบบ

1.1 การส่งเสริมการรู้หนังสือ มุ่งสำรวจผู้ไม่รู้หนังสือในพื้นที่ให้ได้ข้อมูลที่ชัดเจน และดำเนินการจัดให้ผู้ไม่รู้หนังสือได้เรียนรู้จากหลักสูตรและสื่อที่เหมาะสมกับสภาพของกลุ่มเป้าหมายแต่ละกลุ่ม ทั้งนี้โดยร่วมมือกับสถานศึกษาและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

1.2 การยกระดับคุณภาพการศึกษาของประชากรวัยแรงงาน มุ่งเน้นให้กลุ่มเป้าหมายที่ลงทะเบียนเรียน ได้เรียนในรูปแบบที่เหมาะสม กับสภาพและความต้องการของตนเอง โดยมีอัตราการคงอยู่ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 มีผลสัมฤทธิ์ในหมวดวิชาหลักไม่ต่ำกว่าร้อยละ 70 และอัตราการจบร้อยละ 80 ในแต่ละภาคเรียน ให้มีความสำคัญกับ การเทียบโอนความรู้และประสบการณ์ การเทียบระดับการศึกษาและการประสานความร่วมมือกับองค์กรหลักในการจัดการศึกษาร่วมกัน

1.3 การศึกษาต่อเนื่องเพื่อการพัฒนาอาชีพและทักษะชีวิต มุ่งเน้นการจัดการศึกษาต่อเนื่อง โดยเฉพาะหลักสูตรระยะสั้นและการฝึกอบรมที่สอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย โดยมุ่งให้สามารถนำความรู้ ความสามารถที่ได้รับไปใช้ประโยชน์ได้จริง รวมทั้งการมีคลังหลักสูตรที่หลากหลายเพื่อรองรับการบริการทางการศึกษา

2. นโยบายด้านการศึกษาตามอัธยาศัย

2.1 พัฒนาแหล่งเรียนรู้ในชุมชน มุ่งเน้นการประสานความร่วมมือกับแหล่งการเรียนรู้ต่างๆ ในชุมชนเพื่อจัดทำฐานข้อมูลแหล่งเรียนรู้ และจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ที่เป็นประโยชน์ต่อการประกอบอาชีพ การดำรงชีวิต การสืบทอดวัฒนธรรมประเพณี และการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

2.2 การพัฒนาห้องสมุดประชาชน มุ่งเน้นให้เป็นแหล่งศึกษาเรียนรู้ด้วยตนเอง ของนักศึกษาในหลักสูตรต่างๆ ของสถานศึกษาและพัฒนาให้เป็นศูนย์กลาง การเรียนรู้ ที่เชื่อมโยงความรู้จากภายนอก ความรู้สากล และข้อมูลข่าวสารต่างๆ เพื่อตอบสนองความต้องการการเรียนรู้ของกลุ่มเป้าหมาย เพื่อการพัฒนาอาชีพและการทำมาหากิน

2.3 การพัฒนารูปแบบและวิธีการ พัฒนารูปแบบและวิธีการเรียนรู้การศึกษาตามอัธยาศัย ให้มีความหลากหลายเพื่อกระตุ้นส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

3. นโยบายด้านการศึกษาเพื่อพัฒนาชุมชน

3.1 ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน มุ่งเน้นการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ในศูนย์การเรียนรู้ชุมชนให้เป็นฐานของการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน มุ่งส่งเสริมให้ชุมชนที่มีความพร้อมจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ชุมชนให้มากขึ้น

3.2 อาสาสมัครส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยมุ่งเน้นส่งเสริมให้ผู้มีจิตอาสา ตลอดจนผู้รู้ หรือภูมิปัญญาท้องถิ่นได้อาสาสมัครเข้ามามีบทบาทในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในชุมชนเป็นผู้สื่อสารข้อมูลความรู้ที่เป็นประโยชน์แก่ประชาชนและนำเสนอความต้องการการเรียนรู้ และการพัฒนาชุมชน โดยเป็นที่ร่วมกับครูในสังกัดสำนักงาน กศน.

3.3 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในชุมชน มุ่งเน้นการพัฒนาความสามารถในการแสวงหาความรู้ของกลุ่มเป้าหมาย การสร้างเสริมกระบวนการเรียนรู้เพื่อการแก้ปัญหา และพัฒนาชุมชน การจัดการความรู้ การวิจัยชุมชนซึ่งเป็นพื้นฐานของการนำความรู้ไปแก้ปัญหาและพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน เช่น เศรษฐกิจพอเพียง การพัฒนาชุมชนบนพื้นที่สูง การพัฒนาชุมชนในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ ฯลฯ

4. นโยบายด้านเทคโนโลยีทางการศึกษา

4.1 สื่อวิทยุโทรทัศน์และวิทยุเพื่อการศึกษา มุ่งพัฒนารายการให้เชื่อมโยงตอบสนองต่อการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของสถานศึกษา เพื่อส่งเสริมคุณภาพการเรียนการสอนสำหรับกลุ่มเป้าหมายต่าง ๆ

4.2 อินเทอร์เน็ตเพื่อการศึกษา ส่งเสริมให้เกิดเครือข่ายการให้บริการที่กว้างขวาง มีหลักสูตรและโปรแกรมการเรียนรู้ด้วยตนเองที่หลากหลายตอบสนองความต้องการของผู้เรียน

4.3 การศึกษาทางไกล มุ่งพัฒนาระบบการเรียนการสอน โดยบูรณาการการใช้เทคโนโลยีทางการศึกษาในรูปแบบที่หลากหลายมาเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการศึกษา ให้มีคุณภาพขยายกลุ่มเป้าหมายผู้รับบริการให้มากขึ้นทั้งในประเทศและต่างประเทศ

5. นโยบายด้านวิทยาศาสตร์เพื่อการศึกษา

5.1 กิจกรรมวิทยาศาสตร์เพื่อการศึกษา มุ่งพัฒนากิจกรรมด้านวิทยาศาสตร์ให้เชื่อมโยงกับกระบวนการเรียนรู้และการพัฒนาของชุมชน มุ่งเน้นให้ชุมชนสามารถใช้ความรู้ทางวิทยาศาสตร์ไปใช้เพื่อการพัฒนาอาชีพ การพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเอง ครอบครัว และชุมชน

5.2 เครือข่ายการเรียนรู้ด้านวิทยาศาสตร์ ส่งเสริมให้ศูนย์วิทยาศาสตร์เพื่อการศึกษาทุกระดับสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ทั้งภายในองค์กร กศน. และองค์กรภายนอก เพื่อการให้บริการแก่ประชาชนและพัฒนาความรู้ของตนให้เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาอาชีพ และคุณภาพชีวิตของบุคคลและชุมชน

6. นโยบายด้านการพัฒนาคุณภาพการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

6.1 การพัฒนาวิชาการ มุ่งเน้นการพัฒนาหลักสูตร สื่อ รูปแบบและการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยใช้การวิจัยเป็นพื้นฐานของการพัฒนาและมุ่งหมายให้งานวิชาการเป็นพื้นฐานของการปฏิบัติที่มีคุณภาพ

6.2 การพัฒนาบุคลากรส่งเสริมให้บุคลากรทุกระดับได้พัฒนาความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงาน โดยเฉพาะครู กศน. ซึ่งมีบทบาทหน้าที่หลักในการจัดการเรียนการสอน โดยมุ่งพัฒนาให้เป็น กศน. มืออาชีพ

6.3 การนิเทศการศึกษา ให้ความสำคัญกับการนิเทศภายใน ซึ่งเป็นบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาและส่งเสริมให้คณะนิเทศ เป็นผู้นิเทศและเป็นพี่เลี้ยงในการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

6.4 การประกันคุณภาพการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย มุ่งเน้นให้สถานศึกษา กศน. จัดระบบการประกันคุณภาพให้สอดคล้องกับ มาตรฐานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย และให้ความสำคัญกับสถานศึกษาที่จะรับการประเมินภายนอก โดยเฉพาะการเตรียมความพร้อมและการจัดการทำงานการประเมินตนเองที่ตรงกับสภาพจริงของสถานศึกษา ทั้งนี้เพื่อส่งผลให้เกิดการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

7. นโยบายด้านการส่งเสริมสนับสนุนภาคีเครือข่าย

7.1 การประสานงานกับคณะกรรมการ มุ่งเน้นให้สถานศึกษาและหน่วยงานต่างๆ ประสานการทำงานร่วมกับคณะกรรมการที่เกี่ยวข้องตามบทบาทหน้าที่เพื่อสร้างความเข้าใจงานด้านการส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย และเสริมสร้างโอกาสและบทบาทในการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

7.2 การสร้างเสริมบทบาทของภาคีเครือข่าย มุ่งเน้นให้หน่วยงานและสถานศึกษา กศน. ประสานงานและสร้างความร่วมมือกับภาคีเครือข่ายทุกระดับ ทุกประเภทให้เข้ามามีบทบาทในการจัดการความรู้ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และร่วมดำเนินงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เช่น การจัดให้มีสมัชชาภาคีเครือข่าย การยกย่องเชิดชูเกียรติ ทั้งนี้โดยจัดอุปสรรคต่างๆ ในการทำงานและสร้างเสริมบรรยากาศ ที่เอื้อต่อการทำงานร่วมกัน

8. นโยบายด้านการบริหาร

8.1 การบริหารการศึกษา มุ่งเน้นการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษา เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปตามหลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใสตรวจสอบได้ หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบและหลักความคุ้มค่า

8.2 การบริหารงานภาครัฐ ให้ความสำคัญกับการบริหารตามหลักการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการ การภาครัฐ โดยเฉพาะการสร้างวัฒนธรรมการทำงานและค่านิยมร่วมขององค์กร

8.3 การเตรียมความพร้อมบุคลากรตามระเบียบข้าราชการพลเรือน เน้นการทำความเข้าใจการเข้าสู่ระบบโดยสร้างบุคลากรใหม่ และเตรียมความพร้อมในการปฏิบัติงาน

8.4 ระบบฐานข้อมูล ให้ความสำคัญกับการพัฒนาระบบฐานข้อมูลเพื่อการบริหารจัดการ โดยเฉพาะข้อมูลนักศึกษา และผู้เรียนในหลักสูตรต่างๆ ข้อมูลสถานศึกษา ข้อมูลศูนย์การเรียนชุมชนตลอดจนส่งเสริมให้มีการเชื่อมโยงระบบข้อมูลข่าวสารเพื่อการบริหารจัดการและจัดให้มีการบริการข้อมูลสารสนเทศ

8.5 การกำกับติดตาม ให้ค วามสำคัญกับระบบการกำกับติดตามและรายงานผล การดำเนินงาน ทั้งด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และการบริหารของหน่วยงาน และ สถานศึกษา โดยใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร หรือวิธีการอื่นที่เหมาะสม

8.6 โครงสร้างพื้นฐาน มุ่งเน้นการจัดทำแผนพัฒนาโครงสร้าง ึ่งพื้นฐานและการ ระดมทรัพยากรในการซ่อมแซม บำรุงรักษาโครงสร้างพื้นฐานให้พอเพียงและพร้อมที่จะให้บริการ ทางการศึกษาจากระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

9. นโยบายด้านการสนับสนุนโครงการพิเศษ

9.1 โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เน้นการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยเพื่อตอบสนองแนวทางการดำเนินงานของโครงการอันเนื่องมาจาก พระราชดำริต่างๆ โดยเฉพาะการถ่ายทอดความรู้ของโครงการสู่กลุ่มเป้าหมาย และการพัฒนา ความสามารถการเรียนรู้ของกลุ่มเป้าหมาย

9.2 การส่งเสริมการเรียนรู้ของกลุ่มเป้าหมายพิเศษ ให้มีความสำคัญกับ ก ลุ่มเป้าหมาย ผู้สูงอายุ เด็กด้อยโอกาส เด็กและเยาวชนที่ อยู่นอกระบบโรงเรียน ผู้พิการ ซึ่งมีกฎหมายและ นโยบายการพัฒนาโดยเฉพาะให้ได้รับการบริการการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย อย่างมีคุณภาพและทั่วถึง

3. กศน.ตำบลและครู กศน. ตำบล

สำนักงานการศึกษานอกโรงเรียนใน ระดับตำบล (กศน.ตำบล และกศน.แขวง) มีบทบาท หน้าที่ที่สำคัญ ดังนี้ (คู่มือครูกศน.ตำบล. 2553: 14 – 15)

1. จัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยให้กับประชาชน กลุ่มเป้าหมายในชุมชน อย่างน้อยปีงบประมาณละ 560 คน โดยจำแนกเป็นรายกิจกรรม ดังนี้

1.1 การศึกษานอกระบบ 260 คนประกอบด้วย

- 1.1.1 การศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 60 คน
- 1.1.2 การศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพ จำนวน 20 คน
- 1.1.3 การศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต จำนวน 20 คน
- 1.1.4 การศึกษาเพื่อพัฒนาสังคมและชุมชน จำนวน 60 คน
- 1.1.5 กระบวนการเรียนรู้ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 100 คน

1.2 การศึกษาตามอัธยาศัย จำนวน 300 คน

2. สร้างและขยายภาคีเครือข่ายเพื่อการมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยในชุมชน

3. ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในชุมชนของภาคีเครือข่าย ทั้งชาย ทั้งในแง่ของความเข้มแข็งและความต่อเนื่องในการมีส่วนร่วม และศักยภาพในการจัด

4. จัดทำระบบข้อมูล สถิติ และสารสนเทศ เกี่ยวกับประชากรกลุ่มเป้าหมายและแผนการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยทั้งระดับชุมชนหรือระดับจุลภาค ระดับอำเภอ ระดับจังหวัด และภาพรวมระดับประเทศของสำนักงาน กศน.

5. จัดทำแผนงาน โครงการการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยประจำปีงบประมาณเพื่อจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยให้กับประชาชนกลุ่มเป้าหมาย และชุมชน และพัฒนาการศึกษานอกระบบและการศึกษาตาม อัธยาศัยตามกรอบจุดเน้นการดำเนินของสำนัก กศน . สำนัก กศน . จังหวัด และ กศน .อำเภอ เพื่อการสนับสนุนงบประมาณจาก กศน .อำเภอ ที่สังกัด โดยในกรณีของการจัดกิจกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐานให้ยึดค่าใช้จ่ายรายหัวตามมติคณะรัฐมนตรีกำหนดคุณด้วยจำนวนนักศึกษา 60 คนสำหรับกิจกรรมอื่น ๆ นั้น จัดทำแผนงาน โครงการเพื่อเสนอขอของบประมาณให้ดำเนินการตามที่ได้รับมอบจาก กศน.อำเภอ

6. ประสานและเชื่อมโยงการดำเนินงานการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนและภาคีเครือข่ายในตำบล โดยมีการประสานแผนการดำเนินงานภายในตำบลที่ รับผิดชอบและ กับ กศน .อำเภอ ที่สังกัดตามกรอบจุดเน้นการดำเนินงานบนพื้นฐานของความเป็นเอกภาพด้านนโยบายและความหลากหลายในการปฏิบัติ

7. พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในความรับผิดชอบต่อรับบริการประชาชนภายในสถานศึกษา เพื่อรับรองการประกันคุณภาพภายในของ กศน. อำเภอ ที่สังกัด

8. รายงานผลการดำเนินงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยต่อ กศน . อำเภอ ที่สังกัด ตามแผนหรือข้อตกลงที่กำหนดไว้

9. ปฏิบัติภารกิจอื่นๆ ที่ ได้รับมอบจาก กศน .อำเภอ สำนักงาน กศน .จังหวัด หรือสำนักงาน กศน. และตามที่กฎหมายกำหนด

ครู กศน. ตำบล เป็นผู้มีความสำคัญในการจัดการให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ของคนในชุมชนอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ดังนั้น จึงมีบทบาทหน้าที่ที่สำคัญในการขับเคลื่อน กศน . ตำบล กล่าวคือ(คู่มือครูกศน.ตำบล. 2553: 9)

1. การวางแผนจัดการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยมีกระบวนการทำงานดังนี้

1.1 ศึกษาสำรวจชุมชนโดยละเอียดเพื่อจัดทำฐานข้อมูลชุมชน ซึ่งประกอบด้วยข้อมูลประชากรจำแนกตามอายุเพศ อาชีพ ฯลฯ ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพทางภูมิศาสตร์ ประวัติชุมชน ข้อมูลด้านอาชีพ รายได้ ข้อมูลทางสังคม ประเพณีวัฒนธรรมภูมิปัญญาท้องถิ่น

1.2 จัดทำเวทีประชาคมร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อร่วมกันจัดทำแผนชุมชน ที่ระบุความต้องการในการพัฒนาชุมชนความต้องการการเรียนรู้ หรือ การศึกษาต่อ ฯลฯ ของประชาชนในชุมชน

1.3 จัดทำโครงการด้านการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเพื่อขอรับการสนับสนุน และประสาน ขอความร่วมมือจากภาคีเครือข่าย

1.4 ประสานงานแสวงหาความร่วมมือจากภาคีเครือข่าย องค์กรปกครองท้องถิ่น ผู้ทรงคุณวุฒิ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ตลอดจนอาสาสมัครต่างๆ เพื่อร่วมจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบ และการศึกษา ตามอัธยาศัยของชุมชนที่รับผิดชอบ

2. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของ กศน . ตำบล โดยจำแนกกิจกรรม การเรียนการสอน ดังนี้

2.1 การส่งเสริมการรู้หนังสือ

2.2 การจัดการศึกษาในหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.3 การจัดการศึกษาต่อเนื่อง หลักสูตรระยะสั้นเพื่อการพัฒนาอาชีพ (วิชาทำมาหากิน)

การพัฒนาทักษะชีวิตและการพัฒนาสังคมและชุมชน

2.4 การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน

2.5 การจัดกิจกรรมการศึกษาเพื่อพัฒนาชุมชนเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตามแนวปรัชญา

เศรษฐกิจพอเพียง หรือการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน

ทั้งนี้ ครู กศน ตำบลจะมีบทบาทหลักเป็นผู้อำนวยความสะดวก (Facilitator) ให้กลุ่มเป้าหมาย ผู้รับบริการได้รับประสบการณ์การเรียนรู้ โดยมีกระบวนการทำงาน คือ

1. วางแผนการเรียนรู้ร่วมกับผู้เรียน ในแต่ละกิจกรรม /หลักสูตรเกี่ยวกับวิธีเรียน เวลาเรียน การใช้สื่อแบบเรียน และการวัดผลประเมินผล

2. ประสานงานเพื่อจัดหา วิทยากร หรือผู้สอนในแต่ละรายวิชาหรือแต่ละหลักสูตร ร่วมกับ กศน.ตำบล และจัดส่งผู้เรียนไปเรียนรู้ตามแผนที่วางไว้

3. ให้คำปรึกษาแนะนำ และเป็นพี่เลี้ยงช่วยเหลือให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งคอยช่วยแก้ไขปัญหาในการเรียนและการสอนตลอด หลักสูตร

4. ประสานงานกับ กศน.อำเภอเพื่อจัดหาสื่อและวัสดุอุปกรณ์เพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ของผู้เรียนในแต่ละหลักสูตร

5. ประสานงานกับ กศน.อำเภอ เกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผลในแต่ละหลักสูตร เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุผลตามวัตถุประสงค์ของโครงการหรือจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

6. สรุปผลและรายงานผลการจัดกิจกรรมเรียนรู้ต่อ กศน.อำเภอ

3. การให้บริการการเรียนรู้ใน กศน .ตำบล โดยเฉพาะกิจกรรมศูนย์ข้อมูลข่าวสารของชุมชน ซึ่งนอกเหนือจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เช่น

3.1 กิจกรรมส่งเสริมการอ่าน และมุมห้องสมุดชุมชน

3.2 การให้บริการสื่อการเรียนรู้ต่างๆ เช่น โทรทัศน์ วีดิทัศน์ รายการวิทยุเพื่อการศึกษา

3.3 การประสานงานสนับสนุนศูนย์ซ่อมสร้างเพื่อชุมชน(Fit it Center) หรือช่างชนบท

4. การสนับสนุนกิจกรรมของชุมชน ทั้งด้านสังคม วัฒนธรรม ประเพณี รวมทั้งสนับสนุนการใช้บริการของประชาชนในชุมชน เพื่อ เป็นที่พบปะแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันภายในชุมชน รวมทั้งสนับสนุนการจัดกิจกรรมขององค์กรหรือหน่วยงานภาครัฐอื่นๆ และส่งเสริมการจัดตั้งกลุ่มหรือชมรม

ในชุมชน เช่น กลุ่มแม่บ้าน กลุ่มเยาวชน ชมรมผู้สูงอายุ ชมรมคุ้มครองผู้บริโภคน สภาเด็กและเยาวชน และองค์กรนักศึกษา กศน. เป็นต้น

5. การสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ในชุมชน โดยการประสานขอความร่วมมือจากภาคีเครือข่าย องค์กรชุมชนผู้รู้ ผู้ทรงคุณวุฒิ ตลอดจนภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อร่วมเป็นอาสาสมัคร กศน. , อาสาสมัครส่งเสริมการอ่าน เป็นต้น

4.แนวคิดเกี่ยวกับความต้องการ

การศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับความต้องการจะนำเสนอในประเด็นดังต่อไปนี้

1.1) ความหมายของความต้องการ 1.2)ประเภทของความต้องการ 1.3) ทฤษฎีทางจิตวิทยาเกี่ยวกับความต้องการ ดังนี้

1.1 ความหมายของความต้องการ

เสรี มีสุข (2544: 11) กล่าวถึงความหมายของความต้องการไว้ว่า หมายถึง ความแตกต่างระหว่างสภาพที่มีอยู่จริงในปัจจุบันกับสภาพที่พึงจะเป็นในอนาคต

จิตตภัทร สัยศรี (2545: 9) ให้ความหมายของความต้องการว่า หมายถึง สภาวะที่เกิดจากการขาดสิ่งใด สิ่งหนึ่งและหรือเป็นความอยากหรือความประสงค์ที่จะได้สิ่งนั้น

ราชบัณฑิตยสถาน (2546: 436) ระบุความหมายของความต้องการว่า หมายถึง อยากได้ ใคร่ได้ ประสงค์จะได้

จุฑารัตน์ เอื้ออำนวย (2549: 129) ให้ความหมายของความต้องการว่า หมายถึง สภาวะที่ร่างกายหรือจิตใจขาดความสมดุลบางอย่าง และต้องการได้รับสิ่งนั้น เช่น ต้องการน้ำ ระบายน้ำ เนื่องจากเนื้อเยื่อที่ล่าช้าขาดน้ำทำให้คอแห้งต้องการนอนเพื่อย่อยเนื่องจากพักผ่อนไม่เพียงพอ เป็นต้น

สรุปได้ว่า ความต้องการหมายถึงปัจจัยที่เป็นแรงขับหรือแรงจูงใจของบุคคลให้เกิดความอยากหรือความประสงค์ในสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่ขาดไป หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งได้ว่า ความต้องการ คือ สภาพที่แตกต่างระหว่างสิ่งที่มุ่งหวังกับสภาพที่เป็นจริง

1.2 ประเภทของความต้องการ

สุรางค์ ไคว้ตระกูล (2550: 161 – 162) แบ่งประเภทของความต้องการออกตามทฤษฎีของมาสโลว์เป็น 5 ประเภทดังนี้

1. ความต้องการสรีระ (Physiological Needs) หมายถึง ความต้องการของร่างกาย เช่น ความหิว ความกระหาย ความต้องการทางเพศและการพักผ่อน เป็นต้น ความต้องการเหล่านี้เป็นความต้องการที่จำเป็นสำหรับมีชีวิตอยู่ มนุษย์ทุกคนมีความต้องการทางสรีระ อยู่เสมอ จะขาดเสียมิได้ ถ้าอยู่ในสภาพที่ขาด จะกระตุ้นให้ตนมีกิจกรรม ขวนขวายที่จะสนองความต้องการ

2. ความต้องการความมั่นคงปลอดภัยหรือสวัสดิภาพ (Safety Needs) ความต้องการความมั่นคงปลอดภัยทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ เป็นอิสระจากความกลัว ชู้เขี้ยว บังคับจากผู้อื่น และสิ่งแวดล้อม เป็นความต้องการที่จะได้รับการปกป้องคุ้มกัน ความต้องการประเภทนี้เริ่มมาตั้งแต่วัย

ทารกจนกระทั่งวัยชรา ความต้องการจะมืงานทำเป็นหลักแหล่งก็เป็นความต้องการเพื่อสวัสดิภาพของผู้ใหญ่อีกอย่างหนึ่ง

3. ความต้องการความรักและเป็นส่วนหนึ่งของหมู่ (Love and Belonging Needs) หมายถึง มนุษย์ทุกคนมีความปรารถนาจะให้เป็นที่รักของผู้อื่น และต้องการมีความสัมพันธ์ กับผู้อื่น และเป็นส่วนหนึ่งของหมู่ ทราบว่าทุกคนยอมรับตนเป็นสมาชิก คนที่รู้สึกเหงา ไม่มีเพื่อน มีชีวิตไม่สมบูรณ์ เป็นผู้ที่จะต้องชอนความต้องการประเภทนี้ คนที่รู้สึกว่าตนเป็นที่รักและยอมรับของหมู่จะเป็นผู้ที่สมปรารถนาในความต้องการความรักและเป็นส่วนหนึ่งของหมู่คณะ

4. ความต้องการที่จะรู้สึกว่าคุณค่า (Esteem Needs) ความต้องการนี้ประกอบด้วย ความต้องการที่จะประสบความสำเร็จ มีความสามารถ ต้องการที่จะให้ผู้อื่นเห็นว่าตนมีความสามารถ มีคุณค่าและมีเกียรติ ต้องการได้รับความยกย่องนับถือจากผู้อื่น ผู้ที่มีความสมปรารถนาในความต้องการนี้จะเป็นผู้ที่มีความมั่นใจในตนเอง เป็นคนมีประโยชน์และมีความค่า ตรงข้ามกับคนประเภทนี้ จะรู้สึกว่าตนเองไม่มีความสามารถและมีปมด้อย มองโลกในแง่ร้าย

5. ความต้องการที่จะรู้จักตนเองตามสภาพที่แท้จริงและพัฒนาตามศักยภาพของตน (Needs for Self Actualization) เป็นความต้องการที่จะรู้จักตนเองตามสภาพที่แท้จริงของตน จะกล้าที่จะตัดสินใจเลือกทางเดินของชีวิต รู้จักค่านิยมของตนเอง มีความจริงใจต่อตนเอง ปรารถนาที่จะเป็นคนดีที่สุดในที่จะมีความสามารถทำได้ ทั้งทางด้านสติปัญญา ทักษะ และอารมณ์ ความรู้สึกยอมรับตนเองทั้งส่วนดีและส่วนเสียของตน ที่สำคัญที่สุดก็คือ การมีสติที่จะยอมรับว่าตนใช้กลไกในการป้องกันตนในการปรับตัวและพยายามที่จะเลิกใช้ เปิดโอกาสให้ตนเองเผชิญกับความจริงของชีวิต เผชิญกับสิ่งแวดล้อมใหม่ๆ โดยคิดว่า เป็นสิ่งที่ท้าทาย น่าตื่นเต้น และมีความหมาย กระบวนการที่จะพัฒนาตนเองตามศักยภาพของตนเป็นกระบวนการที่ไม่มีจุดจบ ตลอดเวลาที่มีชีวิตอยู่ มนุษย์ทุกคนมีความต้องการที่จะพัฒนาตนเองเต็มที่ตามศักยภาพของตน เพราะมีน้อยคนที่จะได้ถึงขั้นนี้

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2551: 227) แบ่งประเภทของความต้องการโดยอาศัยแนวคิดของมาสโลว์เช่นกันกับสฺรางค์ โค้วตระกูล (2550: 161 – 162) ดังนี้

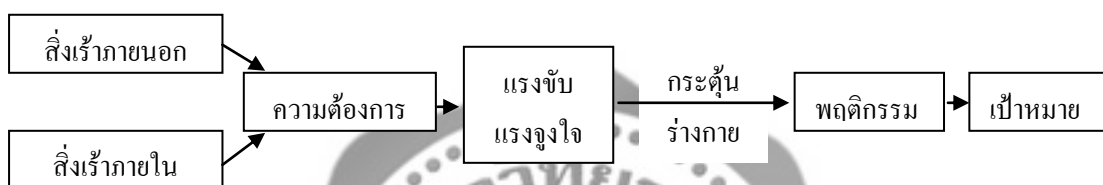
1. ความต้องการทางร่างกาย ได้แก่ ความต้องการน้ำ อาหาร อากาศ ความต้องการพักผ่อน การขับถ่ายของเสีย ความต้องการทางเพศ เป็นต้น
2. ความต้องการความปลอดภัย
3. ความต้องการความรักและการยอมรับ
4. ความต้องการการยกย่องจากผู้อื่น
5. ความต้องการประสบความสำเร็จในชีวิต

สรุปได้ว่า ความต้องการแบ่งออกเป็น 5 ประเภทคือ ความต้องการทางด้านร่างกาย ความต้องการความปลอดภัย ความต้องการความรักและการยอมรับ ความต้องการการยกย่องจากผู้อื่น และความต้องการประสบความสำเร็จในชีวิต

1.3 ทฤษฎีทางจิตวิทยาเกี่ยวกับความต้องการ

เดอแมคคัส คอทวิช (2549: 149 – 158) กล่าวถึงทฤษฎีทางจิตวิทยาเกี่ยวกับความต้องการก็คือ การจูงใจ (Motivation) ประกอบด้วยความหมายของการจูงใจ สิ่งสำคัญที่เกี่ยวกับการจูงใจ ประเภทของแรงขับ และแรงจูงใจ และทฤษฎีความต้องการ /แรงขับ/สิ่งล่อใจ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. ความหมายของการจูงใจ ซึ่งการจูงใจหมายถึง กระบวนการของการใช้ปัจจัยทั้งหลายที่จะทำให้บุคคลเกิดความต้องการเพื่อสร้างแรงขับและแรงจูงใจไปกระตุ้นร่างกาย ให้แสดงพฤติกรรมตามจุดมุ่งหมายที่ได้วางไว้ โดยปัจจัยดังกล่าวนั้น อาจจะเป็นสิ่งเร้าภายนอกกับสิ่งเร้าภายในหรือทั้งสองประการก็ได้ ดังแสดงในภาพประกอบ 2

ภาพประกอบ 2 แผนผังแสดงให้เห็นกระบวนการจูงใจ

ที่มา: เดอแมคคัส คอทวิช. (2549: 149).

จากภาพประกอบ 2 จะเห็นได้ว่า กระบวนการของการจูงใจนั้นค่อนข้างจะมีความซับซ้อน ดังนั้น ในการทำความเข้าใจเรื่องของการจูงใจให้ชัดเจนได้ จำเป็นต้องทราบคำจำกัดความของคำต่อไปนี้เสียก่อน

1.1 ความต้องการ (Needs) นักจิตวิทยาถือว่า ความต้องการเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างแรงขับและแรงจูงใจให้เกิดขึ้น ในในตัวบุคคล กล่าวคือ เมื่อใดบุคคลมีความต้องการเกิดขึ้น ก็เนื่องมาจากร่างกายอยู่ในสภาวะของการแสวงหาบางสิ่งบางอย่างที่ขาดหายหรือสูญหายไป จนทำให้เกิดแรงกระตุ้นร่างกายให้เกิดพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งขึ้นมา เพื่อตอบสนองสภาวะของร่างกายที่ขาดความสมดุลนั้นให้กลับสู่ภาวะปกติ เช่น เมื่อร่างกาย อยู่ในภาวะขาดน้ำจะเกิดแรงกระตุ้นทำให้ร่างกายเกิดความต้องการน้ำขึ้น หรือสภาวะร่างกาย ที่ขาดอาหาร จะเกิดแรงกระตุ้นทำให้ร่างกายเกิดความต้องการอาหาร เป็นต้น ซึ่งโดยทั่วไปความต้องการของมนุษย์แบ่งออกได้ 2 ลักษณะ ดังนี้

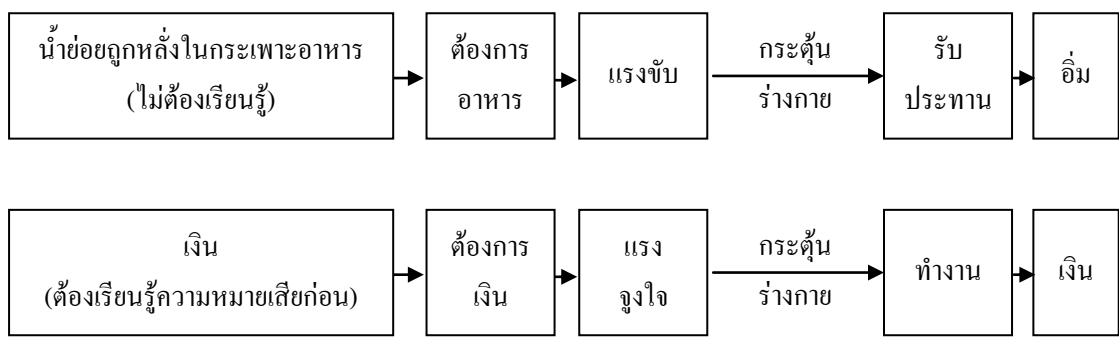
1.1.1 ความต้องการทางด้านร่างกาย (Physiological Needs) ได้แก่ความต้องการน้ำ อาหาร อากาศ การพักผ่อน ความต้องการทางเพศ ความต้องการเหล่านี้จะต้องอยู่ในความสมดุล มิฉะนั้นจะเกิดการแสวงหาเมื่อขาด หรือจะขจัดส่วนที่เกิน ความต้องการออกไปจากร่างกาย

1.1.2 ความต้องการทางจิตใจ (Psychological Needs) เป็นความต้องการที่บุคคลจะได้มาต้องอาศัยการตอบสนองจากคนอื่น ๆ ในสังคมที่ตนเป็นสมาชิกอยู่ เช่น ต้องการความรัก

ความอบอุ่น ความมั่นคง ความปลอดภัย ความต้องการการยอมรับจากสมาชิกอื่นในสังคม ต้องการความเคารพนับถือ และความภาคภูมิใจ เป็นต้น

1.2 แรงขับและแรงจูงใจ (Drives and Motive) หมายถึง พลังหรือแรงพื้นฐานที่เกิดขึ้นภายในตัวบุคคลเมื่อบุคคลเกิดความต้องการอย่างหนึ่งอย่างใดขึ้นมา โดยแรงดังกล่าวนี้จะทำหน้าที่กระตุ้นหรือรบกวนให้ร่างกายเกิดพฤติกรรมที่นำไปสู่จุดหมายปลายทาง เมื่อใดก็ตามที่ถึงจุดหมายปลายทางที่ต้องการ แรงขับและแรงจูงใจนั้นจะเริ่มลดลง และหมดไป ซึ่งจะมีผลทำให้ความต้องการของบุคคลที่มีอยู่หมดตามไปด้วย โดยปกติแล้วแต่ละคนจะสามารถสัมผัสแรงขับและแรงจูงใจที่เกิดขึ้นภายในตนเองได้ตลอดเวลา กล่าวคือ ถ้าเมื่อใดก็ตามที่บุคคลเกิดความต้องการอย่างหนึ่งอย่างใดขึ้นมาแล้วไม่แสดงพฤติกรรมตอบสนอง ความต้องการนั้น จะด้วยสาเหตุใดก็ตาม บุคคลนั้นจะถูกรบกวนด้วยแรงขับและแรงจูงใจ เช่น เมื่อเกิดความหิว ถ้าไม่ได้รับประทานอาหาร จะเกิดอาการกระสับกระส่ายและกระวนกระวาย อาการที่เกิดขึ้นนั้นเป็นเพราะร่างกายถูกแรงขับที่ เกิดจากความหิวมารบกวน ดังนั้น อาจกล่าวได้ว่าแรงขับและแรงจูงใจนี้เองคือตัวกระตุ้นให้ร่างกายเกิดพฤติกรรมทั้งหลาย

อย่างไรก็ตาม ความแตกต่างระหว่างแรงขับและแรงจูงใจอยู่ที่ว่า แรงขับนั้นมักมีสาเหตุมาจากความต้องการที่เป็นสิ่งเร้าภายใน หรือเป็นแรงที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ โดยไม่ต้องอาศัยการเรียนรู้ เช่น แรงขับที่เกิดจากความต้องการอาหาร น้ำ ความต้องการทางเพศ ซึ่งเป็นแรงขับที่จะปรากฏในคนและสัตว์ทุกชนิด ส่วนแรงจูงใจนั้นมักจะเกิดจากความต้องการสิ่งเร้าภายนอกเป็นส่วนใหญ่ ดังนั้นแรงจูงใจ จะเกิดขึ้นในตัวบุคคลหนึ่งบุคคลใดก็ต่อเมื่อบุคคลนั้นได้มี การเรียนรู้ความสำคัญของสิ่งเร้านั้นเสียก่อน สิ่งเร้าเหล่านั้นจึงจะสามารถสร้างความต้องการขึ้นได้ เช่น เงินเป็นสิ่งเร้าภายนอก ก่อนที่เงินจะสร้างแรงจูงใจได้นั้น บุคคลจะต้องเรียนรู้ค่าของเงินเสียก่อน ดังนั้นเมื่อเงินมีความสำคัญ เงินจึงสามารถสร้างแรงจูงใจให้คนทำงานเพื่อให้ได้เงินมาตอบสนองความต้องการของตน เป็นต้น ดังแสดงตัวอย่างในภาพประกอบ 3

ภาพประกอบ 3 แผนผังแสดงตัวอย่างการเกิดแรงขับและแรงจูงใจ
ที่มา: เดิมศักดิ์ คทวณิช. (2549: 151).

1.3 สิ่งล่อใจหรือเครื่องล่อใจ (Incentive) หมายถึง สิ่งเร้าภายนอกที่มีอิทธิพล ในการทำให้บุคคลเกิดความต้องการจนก่อให้เกิดแรงจูงใจที่จะกระตุ้นร่างกายให้แสดงพฤติกรรมไปสู่เป้าหมาย ดังนั้น สิ่งล่อใจหรือเครื่องล่อใจจึงหมายถึงทุกสิ่งทุกอย่าง ที่อยู่รอบๆ ตัวบุคคลนั้น ทั้งที่เป็นนามธรรม เช่น คำยกย่อง ชมเชย ชื่อเสียง เกียรติยศ ส่วนที่เป็นรูปธรรม ได้แก่ ทรัพย์สินเงินทอง สิ่งของ ตำแหน่ง ยศถาบรรดาศักดิ์ ของขวัญ รางวัล เป็นต้น สิ่งเร้าภายนอกดังกล่าวนี้ จะเป็นสิ่งล่อใจหรือเครื่องล่อใจให้เกิดกระบวนการในการจูงใจขึ้นได้

1.4 เป้าหมาย (Goal) หมายถึง จุดหมายปลายทางสุดท้ายของกระบวนการจูงใจ เป็นขั้นตอนของการสิ้นสุดการแสดงพฤติกรรม ทั้งนี้เนื่องจาก เมื่อใดก็ตามที่บุคคลสามารถแสดงพฤติกรรมให้บรรลุเป้าหมายได้แล้ว แรงขับและแรงจูงใจที่ทำหน้าที่กระตุ้นหรือรบกวนร่างกายก็จะลดลงหรือหมดไป รวมไปถึงทำให้ความต้องการนั้นหมดตามไปด้วย

2. สิ่งสำคัญที่เกี่ยวกับการจูงใจ การจูงใจมีประเด็นที่น่าสนใจต่อการเกิดพฤติกรรมของบุคคลดังต่อไปนี้

2.1 พฤติกรรมเกิดจากการจูงใจนั้นจะต้องมีเป้าหมายเสมอ เช่น บางคนมีเป้าหมายในการเลื่อนตำแหน่งขึ้นสู่ระดับผู้บริหาร จึงทำให้เกิดแรงจูงใจที่มุ่งมั่นในการทำงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายคือตำแหน่งระดับผู้บริหารที่ตนตั้งไว้

2.2 พฤติกรรมบางอย่างของบุคคลอาจถูกจูงใจให้กระทำ โดยเจ้าตัวเองไม่ ทราบถึงเป้าหมายที่แท้จริงก็ได้ ถ้าความต้องการและเป้าหมายนั้นอยู่ภายในจิตใต้สำนึก (Unconscious) เช่น พิพัฒนาต้องการเป็นผู้ชนะเลิศ กีฬามวยสากลในการแข่งขันโอลิมปิก พิพัฒนาคิดว่าเพราะตนเองต้องการได้เหรียญทอง แต่แท้จริงอาจมีความต้องการและเป้าหมายชดเชยความก้าวร้าวที่ซ่อนอยู่ภายในจิตสำนึกของตน

2.3 กระบวนการจูงใจจะทำให้เกิดพฤติกรรมของมนุษย์เป็นสิ่งที่เปลี่ยนแปลงได้ ทั้งนี้มีสิ่งที่น่าสนใจเกี่ยวกับพฤติกรรมที่ถูกจูงใจดังนี้

2.3.1 พฤติกรรมอย่างหนึ่งอาจเกิดจากแรงจูงใจหลายอย่างพร้อมกันในเวลาเดียวกันได้ เช่น ธรรมชาติการทำงาน อาจเกิดจากแรงจูงใจที่ต้องการเงิน ได้รับการเลื่อนตำแหน่ง โบนัส หรือได้รับการยกย่องให้เป็นพนักงานดีเด่น เป็นต้น

2.3.2 แรงจูงใจที่เกิดจากความต้องการเพียงอย่างเดียวอาจทำให้เกิดพฤติกรรมขึ้นได้หลายรูปแบบ เช่น แรงจูงใจที่ต้องการได้เกรด A วิชาจิตวิทยา ทำให้ต้องขยันเรียน ทบทวนบทเรียน เข้าเรียนสม่ำเสมอ ซักถามข้อสงสัยจากครูผู้สอน เป็นต้น

2.3.3 แรงจูงใจเกิดจากความต้องการที่แตกต่างกัน อาจทำให้เกิดพฤติกรรมที่คล้ายคลึงกันได้ เช่น แรงจูงใจที่ต้องการจะดูภาพยนตร์กับแรงจูงใจที่ต้องการจะซื้อของทำให้เกิดพฤติกรรมเดียวกันคือ ไปห้างสรรพสินค้า

2.3.4 พฤติกรรมที่แสดงออกมาบางอย่าง อาจจะมีจุดมุ่งหมายที่จะปกปิดแรงจูงใจและความต้องการที่แท้จริงของตนเอาไว้ เช่น การไปร่วมประท้วงรัฐบาล อาจไม่ใช่เกิดแรงจูงใจที่

ต้องการจะเรียกร้องความเป็นธรรมให้กับสังคม แต่เป็นแรงจูงใจที่ต้องการก่อความวุ่นวายหรือได้รับค่าจ้างให้ไปประท้วง เป็นต้น

2.3.5 ความแตกต่างในทางสังคม ขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรม ความเชื่อ และค่านิยม มีผลทำให้เกิดความต้องการและแรงจูงใจที่แตกต่างกันได้ เช่น คนในซีกโลกตะวันออกจะมีความต้องการ มีแรงจูงใจในการทำงาน รวมไปถึงการดำเนินชีวิต ที่แตกต่างไปจากคนในซีกโลกตะวันตก หรือแม้กระทั่งคนในสังคมที่มีวัฒนธรรมเดียวกัน อาจมีความต้องการและแรงจูงใจที่แตกต่างกันได้ ถ้าได้รับประสบการณ์และการเรียนรู้ที่ต่างกัน

3. ประเภทของแรงขับและแรงจูงใจ

จากการศึกษากระบวนการจูงใจ จะเห็นได้ว่า พฤติกรรมที่บุคคลแสดงออกมาทั้งหลาย นั้น เป็นเพราะได้รับการกระตุ้นจากแรงขับและแรงจูงใจที่ สิ้น ดั้งนั้นนักจิตวิทยาจึงให้ความสนใจแรงขับและแรงจูงใจที่เกิดขึ้นในตัวบุคคลทั้งหลาย และจากการศึกษาพบว่าแรงขับและแรงจูงใจสามารถจำแนกตามพื้นฐานการเกิดได้ 3 ประเภทดังนี้

3.1 แรงขับปฐมภูมิ (Primary Drives) หรือแรงขับทางกาย (Physiological Drives) ถือได้ว่าเป็นแรงขับพื้นฐานที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติโดยไม่จำเป็นต้องอาศัย การเรียนรู้เป็นแรงขับที่เกิดขึ้นเมื่อร่างกายอยู่ในสภาวะของการขาดความสมดุลจนทำให้เกิดความต้องการขึ้น แรงขับดังกล่าวจะรบกวนร่างกายให้แสดงพฤติกรรมตอบสนองความต้องการนั้นๆ เพื่อให้ร่างกายกลับเข้าสู่สภาวะสมดุลดั้งเดิม สำหรับแรงขับปฐมภูมิหรือแรงขับทางกายนี้ ได้แก่แรงขับที่เกิดจากความต้องการอาหาร น้ำ อากาศ การพักผ่อน การขับถ่าย ความต้องการทางเพศ ความต้องการความอบอุ่น หลีกเลียงความเจ็บปวด หรืออันตราย เป็นต้น

3.2 แรงจูงใจทุติยภูมิ (Secondary Motives) หรือเรียกอย่างหนึ่งว่าแรงจูงใจทางสังคม (Social Motives) ทั้งนี้เนื่องจากแรงจูงใจประเภทนี้ไม่ได้เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ แต่เกิดจากการที่บุคคลได้เรียนรู้จากสังคมที่ตนเองอาศัยอยู่ โดยในสังคมในระดับต่างๆ ตั้งแต่ครอบครัวและสถานศึกษาจะถ่ายทอดวัฒนธรรม ค่านิยม ทศนคติ และความเชื่อให้กับสมาชิก จึงทำให้สมาชิกส่วนใหญ่ในสังคมเกิดความต้องการที่คล้ายคลึงกันด้วย เช่น สังคมไทย ให้ความสำคัญกับคนมีเงิน เงินจึงสามารถสร้างแรงจูงใจทุติยภูมิให้กับคนไทยในการพยายามทำทุกสิ่งทุกอย่างเพื่อให้ได้เงินมา ตามความปรารถนาของตน จะเห็นได้ว่า ความต้องการเงินไม่ได้เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ แต่เป็นเพราะได้เรียนรู้จากสังคม สำหรับแรงจูงใจทุติยภูมิหรือแรงจูงใจทางสังคมนั้น อาจเกิดจากความต้องการที่เป็นรูปธรรมและนามธรรม เช่น แรงจูงใจทุติยภูมิที่เกิดจากความต้องการประภทรูปธรรม ได้แก่ ความต้องการเงิน ตำแหน่งหน้าที่ การงาน ยศถาบรรดาศักดิ์ ฐานะทางสังคม ส่วนที่เป็นนามธรรม ได้แก่ ความต้องการได้รับความภาคภูมิใจ ค่ายกย่องชมเชย ความสำเร็จ ชื่อเสียง เกียรติยศ เป็นต้น จะเห็นได้ว่าแรงจูงใจทุติยภูมิที่เกิดจากความต้องการเหล่านี้จะเป็นแรงกระตุ้นให้บุคคลเกิดพฤติกรรมแสวงหาเพื่อตอบสนองความต้องการของตนทั้งสิ้น

3.3 แรงจูงใจส่วนบุคคล (Individual Motives) เป็นแรงจูงใจที่เกิดขึ้นเนื่องจากแต่ละคนจะมีความต้องการส่วนตัวที่ไม่เหมือนกัน ถึงแม้ว่าจะมีความต้องการในเรื่องเดียวกันก็ตาม เช่น

ทุกคนมีแรงขับที่เกิดจากความต้องการอาหารหรือมีความหิวเหมือนกัน แต่แต่ละคนจะมีความต้องการรับประทานอาหารที่แตกต่างกัน เช่น บางคนต้องการรับประทานกล้วยเตี้ย บางคนต้องการรับประทานข้าว บางคนต้องการรับประทานขนมจีน ฯลฯ หรือทุกคนต้องการพักผ่อน แต่บางคนต้องการนอน บางคนต้องการสังสรรค์ บางคนต้องการฟังเพลง บางคนต้องการดูภาพยนตร์ บางคนต้องการไปเที่ยวต่างจังหวัด เป็นต้น ความต้องการที่แตกต่างกันในด้านรายละเอียดเหล่านี้ทำให้เกิดแรงจูงใจส่วนบุคคลที่จะแสดงพฤติกรรมตอบสนองแตกต่างกันออกไป ด้วยเหตุนี้ จะเห็นได้ว่า ในบางครั้งเมื่อเราชวนเพื่อน ไปดูภาพยนตร์สยองขวัญ แต่เพื่อนปฏิเสธไม่ไปดู เพราะเพื่อนชอบดูภาพยนตร์ชีวิต นั่นก็เป็นเพราะว่า ความต้องการ จะดูภาพยนตร์สยองขวัญนั้นทำให้เกิดแรงจูงใจส่วนบุคคลขึ้นกับตัวเรา แต่ไม่สามารถสร้างแรงจูงใจกับเพื่อนเราได้ สำหรับแรงจูงใจส่วนบุคคลที่แต่ละคนมีแตกต่างกันนั้น เป็นเพราะว่าแต่ละคนได้รับการเรียนรู้จากสังคมและสิ่งแวดล้อมที่แตกต่างกันไป

4. ทฤษฎีความต้องการ/แรงขับ/สิ่งล่อใจ (Needs/Drive/Incentive Theory) เจ้าของแนวคิดทฤษฎีนี้คือ อับราฮัม เอช มาสโลว์ (Abraham H. Maslow) ผู้นำจิตวิทยากลุ่มมนุษยนิยม (Humanism) ได้อธิบายกระบวนการของการจูงใจไว้ว่า การจูงใจเกิดจาก ความต้องการของมนุษย์ซึ่งจะต้องเป็นไปตามลำดับขั้น ดังนี้

4.1 ความต้องการทางร่างกาย (Physiological Needs) เป็นความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ เช่น ความหิว ความกระหาย ความต้องการทางเพศ ความต้องการอากาศ ต้องการพักผ่อน นอนหลับ เป็นต้น ความต้องการขั้นนี้ทำให้เกิดการตอบสนองด้วยการรับประทานอาหาร การดื่ม การหายใจ การนอน รวมทั้งการตอบสนองความต้องการทางเพศ เป็นต้น

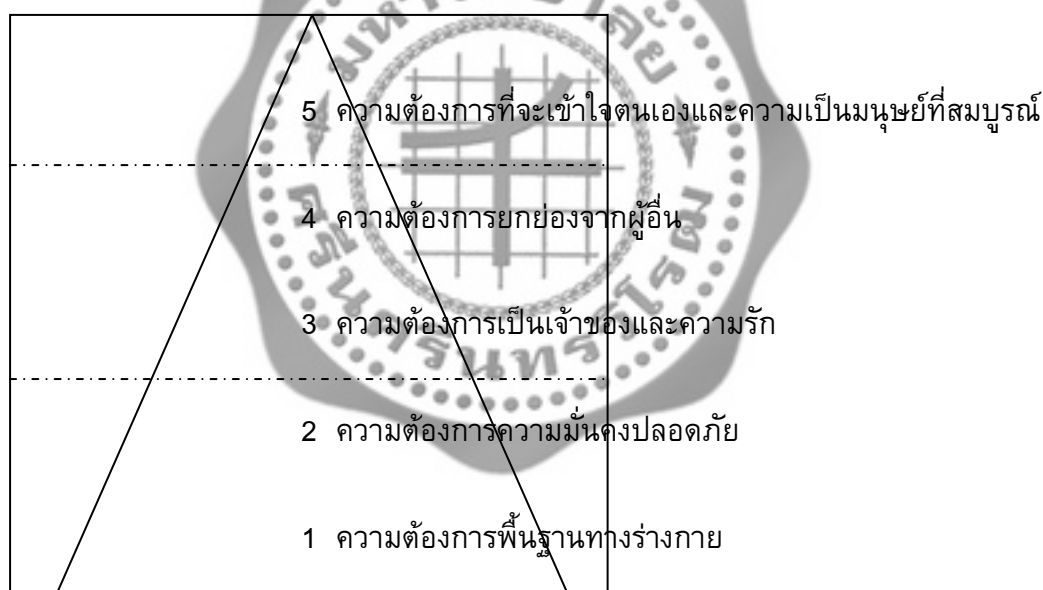
4.2 ความต้องการความมั่นคงปลอดภัย (Safety Needs) หมายถึง ความต้องการที่จะแสวงหาหลักประกันและความอุ่นใจให้กับ ตนเอง เนื่องจากการที่บุคคลรู้สึกถึงความไม่แน่นอน ไม่มั่นคง และไม่ปลอดภัยที่อาจเกิดขึ้นได้กับตนเอง ทรัพย์สิน ครอบครัว ฐานะ การงาน ตำแหน่ง ด้วยเหตุดังกล่าวบุคคลที่เกิดความต้องการขั้นนี้จึงแสดงพฤติกรรมด้วยการตั้งใจทำงาน เก็บเงิน ประกันภัย ประกันชีวิต พยายามหาอาชีพที่คิดว่ามั่นคงที่สุดให้กับตนเอง เป็นต้น

4.3 ความต้องการความเป็นเจ้าของและความรัก (Belongingness and Love Needs) หมายถึง ความต้องการที่จะเป็นที่รักของบุคคลอื่น รวมทั้งมีความต้องการที่จะให้สังคมในระดับต่างๆ เช่น ครอบครัว สถานศึกษา กลุ่มเพื่อน สถานที่ทำงาน ฯลฯ ที่ตนเป็นสมาชิกอยู่ยอมรับในฐานะที่ตนเองเป็นส่วนหนึ่งของสังคมเหล่านั้นด้วย ความต้องการขั้นนี้เกิดจากธรรมชาติของความเป็นสัตว์สังคมของมนุษย์ที่ไม่ต้องการอยู่โดยเดี่ยวตามลำพัง จึงเกิดการแสวงหาเพื่อให้ได้รับการตอบสนองทางจิตใจ โดยพยายามจะสร้าง ปฏิสัมพันธ์ (Interaction) กับบุคคลทั้งหลาย เช่น การเอาใจใส่ช่วยเหลือ ให้ความร่วมมือ ตอบแทน การแสดงความห่วงใย เป็นต้น

4.4 ความต้องการได้รับการยกย่องจากผู้อื่น (Self-esteem Needs) เป็นความต้องการที่จะเกิดความรู้สึกภาคภูมิใจที่ได้รับการเคารพยกย่องจากสมาชิกคนอื่น ๆ ในสังคมว่าเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ มีประโยชน์ มีความสำคัญ และเป็นที่ยิ่งของบุคคลทั่วไป บุคคลที่มีความต้องการใน

ขั้นนี้จะพยายามแสวงหาตำแหน่ง ยศถาบรรดาศักดิ์ เกียรติยศ ชื่อเสียง ฐานะการเงิน และอำนาจให้กับตนเอง เพราะเรารู้ว่าสิ่งเหล่านี้จะสามารถตอบสนองความต้องการในขั้นนี้แก่ตนได้

4.5 ความต้องการที่จะเข้าใจตนเองและความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ (Self-actualization Needs) ความต้องการในขั้นนี้มาสโลว์ถือว่าเป็นความต้องการขั้นสูงสุดที่ทุกคนปรารถนาและมีความต้องการจะไปให้ถึงเป็นขั้นอุดมคติของบุคคลที่ทุกคนใฝ่ฝัน แต่มีบุคคลจำนวนไม่มากนักที่จะสามารถพัฒนาตนเองไปสู่ขั้นสูงสุดนี้ได้ ทั้งนี้เนื่องจากบุคคลที่อยู่ในขั้นนี้จะต้องเข้าใจและตระหนักเกี่ยวกับตนเองได้ว่าเป็นผู้ที่มีความสามารถอย่างไรและมีแคไหน นอกจากนี้ยังต้องมีความมุ่งมั่นที่จะนำความสามารถที่ตนเองมีอยู่มาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อบุคคลอื่นและสังคมที่ตนเองเป็นสมาชิกอยู่ ดังนั้นความต้องการในขั้นนี้จึงไม่ใช่เป็นไปเพื่อประโยชน์ของตนเอง แต่จะคำนึงถึงประโยชน์ที่สังคมจะได้รับตามอุดมคติที่ตนตั้งไว้ เพราะฉะนั้นบุคคลที่จะสามารถพัฒนาตนเองมาถึงขั้นนี้ได้จึงได้ชื่อว่าเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์แล้ว ดังแสดงในภาพประกอบ 4

ภาพประกอบ 4 แสดงความต้องการทั้ง 5 ลำดับชั้นตามทฤษฎีการจูงใจของมาสโลว์

ที่มา: เดิมศักดิ์ คทวณิช. (2549: 157).

ความต้องการทั้ง 5 ชั้นตามที่กล่าวมาข้างต้นนี้ มาสโลว์เชื่อว่าจะต้องเป็นไปตามลำดับขั้นเสมอไม่มีการข้ามขั้น กล่าวคือ มนุษย์ทุกคนจะเกิดความต้องการขั้นที่ 1 ก่อน ได้แก่ ความต้องการทางร่างกาย จนกระทั่งเมื่อสามารถตอบสนองความต้องการทางร่างกายเพียงพอแล้ว ความต้องการขั้นที่ 2 ได้แก่ ความมั่นคงและปลอดภัยจึงจะเกิดขึ้น เมื่อได้รับการตอบสนองในขั้นที่ 2 พอสมควร

แล้ว ความต้องการขั้นที่ 3, 4 และ 5 จะตามมาเป็นลำดับ มาสโลว์เชื่อว่าถ้าขั้นหนึ่งขั้นใดยังไม่ได้รับการตอบสนอง บุคคลนั้นจะไม่เกิดความต้องการขั้นสูงขึ้นไปอย่างเด็ดขาด เช่น ถ้าทราบได้ก็ตามที่บุคคลยังขาดแคลนอาหารอยู่ (ความต้องการขั้นที่ 1) บุคคลนั้นจะไม่เกิดความต้องการที่จะทำประกันภัยหรือประกันชีวิตอย่างแน่นอน (ความต้องการขั้นที่ 2) หรือบางคนจะไม่สนใจว่าสังคมจะยอมรับหรือไม่ (ความต้องการขั้นที่ 3) แต่เพื่อทำให้ตนเองหายจากความหิว บางครั้งจึงอาจใช้วิธีการขโมยอาหารหรือไม่จ่ายเงินเมื่อรับประทานอาหารเสร็จ เป็นต้น ดังนั้นทฤษฎีความต้องการของมาสโลว์ จึงเปรียบเสมือนกับการขึ้นบันไดที่จะต้องก้าวไปที่ละขั้นจนกว่าจะถึงขั้นสูงสุดที่บุคคลพึงประสงค์

มาสโลว์กล่าวว่า ความต้องการทั้ง 5 ขั้นตามลำดับของมนุษย์เหล่านี้จะสร้างแรงขับและแรงจูงใจจนกระตุ้นให้บุคคลแสดงพฤติกรรมไปสู่เป้าหมายเพื่อตอบสนองความต้องการในแต่ละขั้นของตน ซึ่งขึ้นอยู่กับว่าบุคคลนั้นกำลังเกิดความต้องการในขั้นใด ดังจะแสดงกระบวนการจูงใจตามทฤษฎีความต้องการ/แรงขับ/สิ่งล่อใจ ดังแผนผังในภาพประกอบ

ภาพประกอบ 5 แผนผังแสดงกระบวนการจูงใจตามทฤษฎีความต้องการ/แรงขับ/สิ่งล่อใจ

ที่มา: เดิมศักดิ์ คทวณิช. (2549: 158).

จากแผนผังอธิบายได้ว่า ถ้าต้องการสร้างแรงขับและแรงจูงใจขึ้นในบุคคลใดบุคคลหนึ่ง เพื่อกระตุ้นให้เกิดพฤติกรรม ไปสู่เป้าหมายที่เราวางไว้ นั้น ให้ใช้สิ่งทีบุคคลนั้นต้องการเป็นสิ่งเร้า (Stimulus) แต่ที่สำคัญเนื่องจากแต่ละคนจะมีความต้องการในแต่ละลำดับขั้นที่แตกต่างกัน จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมึข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการของบุคคลนั้นให้ชัดเจนเสียก่อนจึงจะสามารถสร้างพฤติกรรมที่ต้องการได้ เช่น ในฐานะของหัวหน้างานที่ต้องการให้พนักงานที่อยู่ในความดูแล ขยันและตั้งใจทำงานเพิ่มขึ้น และจากการศึกษาทำให้ทราบว่าพนักงานต้องการได้รับการยกย่อง จากผู้อื่น ซึ่งอยู่ในขั้นที่ 4 จึงอาจใช้วิธีการประกวดพนักงานดีเด่นประจำเดือนเป็นเครื่องล่อใจในการสร้างแรงจูงใจในการทำงานให้แก่พนักงาน เป็นต้น ดังแผนผังในภาพประกอบ 6

ภาพประกอบ 6 การสร้างแรงจูงใจตามทฤษฎีความต้องการ/แรงขับ/สิ่งล่อใจ

ที่มา: เดิมศักดิ์ คทวณิช. (2549: 158).

แม็คคลีแลนด์ (ปริยาพร วงศ์อนุตรโรจน์ . 2541: 52-53; อ้างอิงจาก Mc. Cleland. 1965: 321 - 323) กล่าวถึง ทฤษฎีความต้องการความสำเร็จไว้ 3 ประการคือ

1. ความต้องการประสบความสำเร็จ (Need for Achievement) เป็นความต้องการมีผลงานและบรรลุเป้าหมายที่พึงปรารถนา
2. ความต้องการมิตรสัมพันธ์ (Need for Affiliation) เป็นความต้องการมีสัมพันธ์ภาพที่ดีกับผู้อื่น
3. ความต้องการอำนาจ (Need for Power) เป็นความต้องการมีอิทธิพลและครอบงำเหนือผู้อื่น

แอลเดอร์เฟอร์ (ปริยาพร วงศ์อนุตรโรจน์. 2541: 64; อ้างอิงจาก Alderfer. 1972: 212 – 213) ได้คิดทฤษฎีความต้องการที่เรียกว่า ทฤษฎีอีอาร์จี (ERG : Existence – Relatedness – Growth Theory) โดยแบ่งความต้องการของบุคคลเป็น 3 ประการ คือ

1. ความต้องการมีชีวิตอยู่ (Existence needs) เป็นความต้องการที่ตอบสนองเพื่อให้มีชีวิตอยู่ต่อไป ได้แก่ ความต้องการทางกายและความต้องการความปลอดภัย
2. ความต้องการมีสัมพันธ์ภาพกับผู้อื่น (Relatedness Needs) เป็นความต้องการของบุคคลที่มีมิตรสัมพันธ์บุคคลรอบข้างอย่างมีความหมาย
3. ความต้องการเจริญก้าวหน้า (Growth Needs) เป็นความต้องการสูงสุดรวมถึงความต้องการได้รับการยกย่องและความสำเร็จในชีวิต

จากทฤษฎีทางจิตวิทยาเกี่ยวกับความต้องการที่กล่าวมาสรุปได้ว่า ความต้องการเป็นพฤติกรรมที่เกิดจากการจูงใจ ได้แก่ แรงขับและแรงจูงใจ โดยแรงขับและแรงจูงใจ แบ่งออกเป็นแรงขับปฐมภูมิ แรงจูงใจทุติยภูมิ และแรงจูงใจส่วนบุคคล ทั้งนี้ ทฤษฎี ความต้องการ /แรงขับ/สิ่งล่อใจ ประกอบด้วยความต้องการทางร่างกาย ความต้องการความมั่นคงปลอดภัย ความต้องการความเป็นเจ้าของและความรัก ความต้องการได้รับการยกย่องจากผู้อื่น และความต้องการที่จะเข้าใจตนเองและความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ส่วนทฤษฎีความต้องการของแม็คคลีแลนด์เชื่อว่า มนุษย์ต้องการประสบความสำเร็จ ต้องการมิตรสัมพันธ์ และต้องการอำนาจ สำหรับแอลเดอร์เฟอร์เชื่อว่า มนุษย์ต้องการมีชีวิตอยู่ ต้องการมีสัมพันธ์ภาพกับผู้อื่น และต้องการเจริญก้าวหน้า

5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

กอบชัย ตั้งวิสัย (2540: บทคัดย่อ) ศึกษาความต้องการทางการศึกษานอกโรงเรียนของผู้หญิงในเขตอำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรีได้สรุปความต้องการโดยแบ่งเป็น 3 ด้านคือ ด้านที่ 1 การศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้หญิงมีความต้องการ ด้านการอ่านออก เขียนได้ คิดคำนวณ ได้ รองลงมาคือ การศึกษาต่อในระดับมัธยมตอนปลาย ด้านที่ 2 ขาดสารข้อมูลสตรีมีความต้องการหออกรายข่าว และจัดเสียงตามสายให้ครบทุกหมู่บ้าน และมีการแจ้งข่าวสารให้ทราบบ่อยๆ และด้านที่ 3 ทักษะอาชีพ ต้องการให้ข้าราชการมาฝึกอาชีพ เพื่อเป็นการเสริมสิ่งที่ยากๆ ใน ชุมชนใกล้ๆ บ้าน เพราะจะทำให้มีรายได้เพิ่มขึ้น พอเลี้ยงครอบครัวและอาชีพด้านอื่นๆ ที่จะพอนำไปใช้ในการดำรงชีวิตประจำวันได้

น้ำทิพย์ จำนวุฒิ (2541: บทคัดย่อ) ศึกษาทัศนะของผู้นำท้องถิ่นต่อการศึกษานอกโรงเรียน สำหรับประชาชนในชนบท กรณีศึกษาจังหวัดอ่างทอง พบว่า เนื้อหาและกิจกรรมการศึกษา นอกโรงเรียนที่ท้องถิ่นต้องการ ได้แก่ การส่งเสริมอาชีพในชุมชน การสนับสนุนประเพณีและวัฒนธรรม ในท้องถิ่น การอบรมความรู้ด้านต่าง ๆ การจัดการศึกษาสายสามัญประเภททางไกล เพราะใช้เวลา น้อยและสะดวกต่อผู้เรียน

ประกอบ กุลบุตร (2541: บทคัดย่อ) ศึกษาเกี่ยวกับความพึงพอใจของนักศึกษานอกโรงเรียน สายสามัญที่มีต่อการให้บริการตามแนวทางการปฏิรูประบบราชการ ของศูนย์บริการการศึกษานอก โรงเรียนอำเภอ ในเขตจังหวัดอุบลราชธานีพบว่า

1) ความพึงพอใจของนักศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญที่มีต่อการให้บริการตามแนวทางการปฏิรูประบบราชการของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอในเขตจังหวัด อุบลราชธานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อจำแนกตามรายด้านแล้วพบว่า อยู่ในระดับมาก 1 ด้าน คือ ด้านการเรียนการสอน และอยู่ในระดับ ปานกลาง 2 ด้าน คือ ด้านบริหาร และด้านกิจการ นักศึกษา 2) ผลการเปรียบเทียบศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญที่มีต่อ การให้บริการตามแนวทางการปฏิรูประบบราชการของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอใน เขตจังหวัดอุบลราชธานี จำแนกตามภูมิภาคแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ไม่เป็น ไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ แสดงว่าภูมิภาคไม่มีผลทำให้ความพึงพอใจของนักศึกษา นอกโรงเรียนสายสามัญ ในเขตเทศบาล/สุขาภิบาล และนอกเขตเทศบาล/สุขาภิบาลแตกต่างกัน

จันรรจา ขอบชิต (2542: 95-105) ศึกษาความต้องการทางการศึกษานอกโรงเรียนของ พนักงานแบกถุงไม้กอล์ฟ จังหวัดกาญจนบุรี จากการวิจัยพบว่า พนักงานแบกถุงไม้กอล์ฟ จังหวัด กาญจนบุรี เห็นว่าการศึกษามีความจำเป็นในการศึกษาต่อระดับสูง เพราะทำให้ได้รับความรู้เพิ่มขึ้น และได้มีโอกาสพัฒนาตนเองด้านการศึกษาสำหรับวิชาชีพนั้นพนักงานแบกถุงไม้กอล์ฟมีความ ต้องการศึกษาวินิจฉัย ระยะเวลาสั้นในสาขาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ เพราะต้องการนำความรู้ที่ได้ไปประกอบ อาชีพในโรงงานอุตสาหกรรม

สุรางค์ จันท์แย้ม (2542: บทคัดย่อ) ศึกษาความต้องการบริการการศึกษานอกโรงเรียน ของหญิงบริการในพื้นที่พัฒนาพงศ์ กรุงเทพมหานครโดยสรุปคือหญิงบริการในพื้นที่พัฒนาพงศ์ มี ความต้องการบริการการศึกษานอกโรงเรียนด้วยเหตุผลของการนำความรู้ไปใช้ในการเปลี่ยนแปลง อาชีพ หรือปรับระดับหน้าที่ความรับผิดชอบ เช่น แคมป์เชียร์ ผู้จัดการ(มาฆ่าซัง)

ทัศนัย พิมพา (2544: บทคัดย่อ) ศึกษาความคิดเห็นต่อสภาพและปัญหาการจัดการเรียน การสอนการศึกษานอกโรงเรียน ประเภทการจัดการศึกษาทางไกล สำหรับพระภิกษุสามเณรในเขต กรุงเทพมหานครพบว่า 1) ความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูผู้สอนและนักศึกษาต่อสภาพการจัดการเรียน การสอนการศึกษานอกโรงเรียนประเภทการจัดการศึกษาทางไกลสำหรับพระภิกษุสามเณรในเขต กรุงเทพมหานคร มีความคิดเห็นว่า สภาพการจั ดการเรียน การสอนด้านวิชาการ ด้านธุรการและ การเงิน ด้านบุคลากร ด้านอาคารสถานที่ อยู่ในระดับ ปานกลาง คือ พอใช้ได้ 2) เปรียบเทียบความ คิดเห็นของผู้บริหาร ครูผู้สอน และนักศึกษา ต่อสภาพการจัดการเรียนการสอน มีความคิดเห็นว่า

ด้านวิชาการ ด้านธุรการ และการเงินด้านบัญชี คลากร และด้านอาคารสถานที่ ไม่แตกต่างกันเมื่อเปรียบเทียบระหว่าง ครู ผู้สอน และนักศึกษามีความเห็นที่แตกต่างกัน ด้านวิชาการ ในส่วนของกระบวนการเรียนการสอน และการวัดและการประเมินผลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 3) ปัญหา การจัดการเรียนการสอน ของผู้บริหาร ครูผู้สอน และนักศึกษา มีความเห็นว่าการจัดการเรียนการสอนด้านวิชาการ เนื้อหาวิชาหลักสูตรมากเกินไปขาดสื่อวัสดุอุปกรณ์ หนังสือเรียนมีหลายสำนักพิมพ์ รูปแบบกิจกรรมพบกลุ่ม ไม่เอื้ออำนวยต่อนักศึกษา ออกข้อสอบไม่ตรงตามครูสอน การเบิกจ่ายค่าตอบแทน ล่าช้า ขาดงบประมาณสนับสนุน และไม่มีห้องสมุดเพื่อศึกษาค้นคว้า

นันทิยา อัครเวหา (2544: บทคัดย่อ) ศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหาร ครู และนักศึกษา ผู้ใหญ่ ศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนกรุงเทพมหานครที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรวิชาชีพ ระยะสั้นที่สอดคล้องกับความต้องการของแรงงานพบว่า 1) ผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรวิชาชีพระยะสั้นที่สอดคล้องกับความต้องการของแรงงานในด้านหลักสูตร ด้านกิจกรรมการเรียนการสอนด้านสภาพแวดล้อมทาง การเรียน ด้านสื่อการสอน ด้านครู และด้านการวัดและประเมินผลอยู่ในระดับเหมาะสมดี 2) นักศึกษามีความคิดเห็นในด้านหลักสูตร ด้านกิจกรรมการเรียนการสอนอยู่ในระดับเหมาะสมปานกลางและ ด้านสภาพแวดล้อมทางการเรียน ด้านสื่อการสอน ด้านครู และด้านการวัดและประเมินผลอยู่ในระดับเหมาะสมดี 3) เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูและนักศึกษานักศึกษาผู้ใหญ่ ที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรวิชาชีพระยะสั้น พบว่ามีข้อแตกต่างกันอย่าง มีระดับนัยสำคัญ .05 ในด้านหลักสูตร ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านสภาพแวดล้อมทางการเรียนและด้านการวัดและประเมินผล

ปาลิต ปรานีจิตต์ (2545: บทคัดย่อ) ศึกษาเกี่ยวกับการจัดการศึกษาออกโรงเรียนสายอาชีพ ของศูนย์บริการการศึกษาออกโรงเรียนอำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงรายพบว่า ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการจัดการศึกษาออกโรงเรียนสายอาชีพของศูนย์บริการการศึกษาออกโรงเรียนอำเภอเมืองเชียงรายในด้านหลักสูตร และเนื้อหา ค่าเฉลี่ยมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ด้านครูผู้สอน มีสภาพการปฏิบัติอยู่ในระดับ ปานกลาง ด้านการเรียนการสอน มีสภาพการปฏิบัติ อยู่ในระดับปานกลาง และด้านสื่อวัสดุอุปกรณ์มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง

มิถุนา ออนุแสน (2545: บทคัดย่อ) ศึกษาความพร้อมเกี่ยวกับการจัดการ เรียนการสอนทางการศึกษาออกกระบบโรงเรียน และการศึกษาตามอัธยาศัย ตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติ พ.ศ. 2542 ของครูสังกัดกระทรวงศึกษาธิการในจังหวัดนนทบุรีพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่ให้ข้อมูลว่าครูผู้สอนมีความพร้อมเกี่ยวกับการจัดการเรียน การสอนทางการศึกษา ออกกระบบโรงเรียนและการศึกษาตามอัธยาศัยตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ในด้านต่อไปนี้ คือ 1) ในด้านการเตรียมการดำเนินการจัดกิจกรรมและการวัดและประเมินผลการเรียน การสอนการศึกษาออกกระบบโรงเรียน และการศึกษาตามอัธยาศัยประเภทการศึกษาขั้นพื้นฐานตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ .ศ.2542 อยู่ในระดับสามารถทำได้แต่ยังไม่ใช่ในขณะนี้ 2) ในด้านการเตรียมการดำเนินการ จัดกิจกรรม และการวัดและประเมินผลการเรียนการสอน การศึกษาออกกระบบโรงเรียน และการศึกษาตามอัธยาศัย ประเภทการศึกษาชุมชนตามแนว

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 อยู่ในระดับสามารถทำได้แต่ยังไม่ใช้ในขณะนี้

3) ในด้านการดำเนินการจัดและการวัดและประเมินผล แหล่งเรียนรู้ในการจัดการเรียนการสอน การศึกษานอกระบบโรงเรียน และการศึกษาตามอัธยาศัยตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 อยู่ในระดับสามารถทำได้แต่ยังไม่ใช้ในขณะนี้ 4) ผลการเปรียบเทียบความพร้อมของครูตามสถานภาพพบว่า ด้านสังกัด ด้านวุฒิการศึกษา และด้านตำแหน่งหน้าที่ที่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ .01 ความพร้อมด้านอายุ และด้านประสบการณ์ไม่มีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

สามารถ ไซยพันธุ์ (2545: บทคัดย่อ) ศึกษาเกี่ยวกับความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมและความพร้อมในการจัดการศึกษาตามอัธยาศัยของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดน่าน พบว่า 1) ความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาตามอัธยาศัยของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดน่าน สมาชิกส่วนใหญ่เห็นด้วยมากในการที่จะเข้ามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเกือบทุกด้าน ยกเว้นด้านการควบคุม ติดตามประเมินผลการจัดการศึกษาที่สมาชิกเห็นด้วยน้อย 2) ความพร้อมในการจัดการศึกษาตามอัธยาศัยของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดน่าน พบว่า ประธานองค์การบริหาร ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล เลขานุการ และกรรมการองค์การบริหารส่วนตำบล มีความพร้อมในการ จัดการศึกษาตามอัธยาศัยไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติทุกด้าน 3) องค์การบริหารส่วนตำบลที่มีรายได้แตกต่างกันมีความพร้อมในการจัดการศึกษาไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมีข้อควรพิจารณาว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีสถานภาพต่างกันจะมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการศึกษานอกระบบแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เช่น กลุ่มตัวอย่างที่มีวุฒิการศึกษาและตำแหน่งหน้าที่ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อความพร้อมเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนทางการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ตามแนวพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ .ศ. 2542 แตกต่างกัน กลุ่มตัวอย่างที่มีสถานภาพเป็นผู้บริหาร ครู และ นักศึกษาผู้ใหญ่ มีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรวิชาชีพระยะสั้นที่ สอดคล้องกับ ความต้องการของแรงงานแตกต่างกันอย่างมีระดับนัยสำคัญ05 ในด้านหลักสูตร ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านสภาพแวดล้อมทางการเรียนและด้านการวัดและประเมินผล เป็นต้น ดังนั้น การศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ ผู้ศึกษาค้นคว้าจึงกำหนดให้สถานภาพของกลุ่มตัวอย่างเป็นตัวแปรต้นในการศึกษาค้นคว้า

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล
5. สถิติที่ใช้กับการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าเป็นประชาชนเทศบาลตำบลโพสะ อำเภอเมือง จังหวัดอ่างทอง ที่มีอายุ 15 ปีขึ้นไป จำนวน 2,295 คน

2. การเลือกกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าประชาชนเทศบาลตำบลโพสะ อำเภอเมือง จังหวัดอ่างทอง ที่มีอายุ 15 ปีขึ้นไป จำนวน 341 คนได้มาโดยวิธีการ สุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling)

2.1 จำแนกจำนวนครัวเรือน จำนวนประชาชนที่มีอายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป ตามหมู่บ้าน ในเทศบาลตำบลโพสะ อำเภอเมือง จังหวัดอ่างทอง ซึ่งพบว่ามีจำนวนทั้งสิ้น 2,295 คน

2.2 กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรการคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่าง ของทาคิยามาเน่ (Yamane. 1967: 87) ที่ความคลาดเคลื่อน.05 พบว่า ประชากรจำนวน 2,295 คน ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 341 คน คิดเป็นร้อยละ 14.85

2.3 สุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยจำแนกประชากรที่มีอายุ 15 ปีขึ้นไปตามหมู่บ้านแล้วกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างในแต่ละหมู่บ้านโดยการคำนวณตามสัดส่วน ด้วยค่าร้อยละ จากนั้นใช้การสุ่มอย่างง่ายจำนวนกลุ่มตัวอย่างในแต่ละหมู่บ้าน ตามจำนวนที่กำหนด ได้กลุ่มตัวอย่างดังแสดงในตาราง 2

ตาราง 2 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างผู้ที่อายุ 15 ปีขึ้นไปที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

หมู่บ้าน	ครัวเรือน	จำนวน ประชากร/คน	จำนวน กลุ่มตัวอย่าง/คน
หมู่ที่ 1 บ้านระด้า	79	247	37
หมู่ที่ 2 บ้านระด้า	80	272	40
หมู่ที่ 3 บ้านหัวสะแก	61	177	26
หมู่ที่ 4 บ้านไผ่ล้อม	16	58	9
หมู่ที่ 5 บ้านวัดนก	54	154	23
หมู่ที่ 6 บ้านโพสะ	185	593	88
หมู่ที่ 7 บ้านท้องคุ้ง	74	236	35
หมู่ที่ 8 บ้านแห	201	558	83
รวม	750	2,295	341

ผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามกลับคืน 318 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 93.25

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าเป็นแบบสอบถามความต้องการการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของประชาชนเทศบาลตำบลโพสะ อำเภอเมืองอ่างทอง จังหวัดอ่างทอง (ภาคผนวก ก) แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยเป็นแบบสอบถามแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับความต้องการการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของประชาชน เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ชนิดกำหนดคำตอบเป็น 5 ระดับคือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด โดยสอบถามเกี่ยวกับระดับของความต้องการการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของประชาชนเทศบาลตำบลโพสะ อำเภอเมือง จังหวัดอ่างทอง ซึ่งให้ค่าน้ำหนักคะแนน ดังนี้

ระดับ 5 หมายถึง	มีความต้องการการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอยู่ในระดับมากที่สุด
ระดับ 4 หมายถึง	มีความต้องการการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอยู่ในระดับมาก
ระดับ 3 หมายถึง	มีความต้องการการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอยู่ในระดับปานกลาง
ระดับ 2 หมายถึง	มีความต้องการการศึกษานอกระบบและการศึกษา

	ตามอรรถาธิบายอยู่ในระดับน้อย
ระดับ 1 หมายถึง	มีความต้องการการศึกษานอกระบบและการศึกษา ตามอรรถาธิบายอยู่ในระดับน้อยที่สุด
ระดับ 0 หมายถึง	ไม่ต้องการการศึกษานอกระบบและการศึกษา ตามอรรถาธิบาย

ตอนที่ 3 แบบสอบถามชนิดปลายเปิด ให้ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็นเรื่องปัญหาและข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอรรถาธิบายของประชาชนในเทศบาลตำบลโพสะ อำเภอเมืองอ่างทอง จังหวัดอ่างทอง

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการในการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าตามขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับความต้องการการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอรรถาธิบาย และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. ศึกษาวิธีการสร้างแบบสอบถามจากหนังสือเกี่ยวกับการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัย ระเบียบวิธีวิจัย ทางพฤกษศาสตร์และสังคมศาสตร์ และการวิเคราะห์และแปลความหมายข้อมูลในการวิจัยโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์
3. กำหนดขอบเขตเนื้อหาที่จะสร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมความต้องการการศึกษานอกโรงเรียนและการศึกษาตามอรรถาธิบาย
4. ยกร่างแบบสอบถามการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอรรถาธิบายของประชาชนเทศบาลตำบลโพสะ อำเภอเมือง จังหวัดอ่างทอง
5. นำแบบสอบถามความต้องการการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอรรถาธิบายของประชาชนเทศบาลตำบลโพสะ อำเภอเมืองอ่างทอง จังหวัดอ่างทองฉบับร่างที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสม
6. นำแบบสอบถามความต้องการการศึกษานอกระบบและตามอรรถาธิบายของประชาชนเทศบาลตำบลโพสะ อำเภอเมือง จังหวัดอ่างทองฉบับร่างไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ด้วยค่าดัชนีความสอดคล้อง (Item – Objective Congruence : IOC) ดังนี้ (พิชิต ฤทธิ์จรรยา. 2549: 242)
 - +1 หมายถึง แน่ใจว่า ข้อคำถามในแบบสอบถามมีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา
 - 0 หมายถึง ไม่แน่ใจ ข้อคำถามในแบบสอบถามมีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา
 - 1 หมายถึง แน่ใจว่า ข้อคำถามในแบบสอบถามไม่มีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา
 โดยค่าดัชนีความสอดคล้องจะต้องมีค่า ระหว่าง 0.50 – 1.00 จึงจะถือว่าข้อคำถามในแบบสอบถามมีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (พิชิต ฤทธิ์จรรยา. 2549: 243) ใช้ได้ 55 ข้อ และใช้ไม่ได้ 14 ข้อ แล้วปรับแก้ข้อบกพร่องทางภาษา และให้มีเนื้อหาตรงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ (รายละเอียดในภาคผนวก ก)

7. นำแบบสอบถามความต้องการการศึกษานอกระบบและตามอัธยาศัยของประชาชนเทศบาลตำบลโพสะ อำเภอเมือง จังหวัดอ่างทองฉบับร่างไปทดลองใช้ (Try out) กับประชาชนเทศบาลตำบลโพสะ อำเภอเมืองอ่างทอง จังหวัดอ่างทองที่ไม่ใช่ กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อวิเคราะห์ความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม ความต้องการการศึกษานอกระบบและตามอัธยาศัยของประชาชนเทศบาลตำบลโพสะ อำเภอเมืองอ่างทอง จังหวัดอ่างทองฉบับร่างทั้งฉบับ ด้วยค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ของครอนบาค (α - Cronbach' s Alpha Coefficient) โดยผู้วิจัยกำหนดค่าความเชื่อมั่นว่า ต้องมีค่าตั้งแต่ 0.80 ขึ้นไป (ธีรภูมิ เอกะกุล. 2550: 183) ได้ความเชื่อมั่นที่ .960 (รายละเอียดในภาคผนวก ค)

8. นำแบบสอบถามที่ผ่านการทดลองใช้และตรวจคุณภาพเครื่องมือ เสร็จสมบูรณ์แล้วไปเก็บข้อมูล (รายละเอียดในภาคผนวก จ)

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เสนอผู้นำท้องถิ่นระดับตำบลของเทศบาลตำบลโพสะ อำเภอเมือง จังหวัดอ่างทอง เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง

3.2 นำหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ไปยังเทศบาลตำบลโพสะ อำเภอเมือง จังหวัดอ่างทอง เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยผู้วิจัยประสานงานกับผู้นำท้องถิ่นให้จัดส่งแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่างพร้อมทั้งเก็บรวบรวมแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างจากประชาชนเทศบาลตำบลโพสะ

3.3 ผู้วิจัยไปเก็บรวบรวมแบบสอบถามจากประชาชนในเทศบาลตำบลโพสะด้วยตนเอง ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 341 คน ในระหว่าง 15 – 30 มีนาคม 2554 เมื่อได้รับแบบสอบถามคืนมาแล้ว เลือกฉบับที่สมบูรณ์มาตรวจคะแนน และวิเคราะห์เพื่อทดสอบสมมุติฐานด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์

3.4 ผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามกลับคืน 318 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 93.25 และเมื่อนำแบบสอบถามมาพิจารณาตรวจแบบสอบถาม สามารถนำมาวิเคราะห์ได้จำนวน 318 ฉบับ

4. การจัดทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้มาตรวจสอบความสมบูรณ์แล้ววิเคราะห์ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์โดยดำเนินการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

4.1 นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนทั้งหมดมาแล้ว นำมาตรวจให้คะแนนเพื่อวิเคราะห์ผล

4.2 นำข้อคำถามในแบบสอบถามตอนที่ 1 มาแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ

4.3 นำแบบสอบถามตอนที่ 2 มาตรวจสอบและให้คะแนน ตามเกณฑ์ดังต่อไปนี้

ตอบ 5 ได้คะแนน 5 คะแนน

ตอบ 4 ได้คะแนน 4 คะแนน

ตอบ 3 ได้คะแนน 3 คะแนน

ตอบ 2 ได้คะแนน 2 คะแนน

ตอบ 1 ได้คะแนน 1 คะแนน

4.4 หาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เป็นรายข้อรายด้าน และรวมทุกด้าน โดยใช้เกณฑ์การแปลค่าเฉลี่ยเป็น 5 ระดับดังนี้ (ชูศรี วงศ์รัตน์ . 2550: 69)

ค่าเฉลี่ย	4.50 – 5.00	หมายถึง	มีความต้องการอยู่ในระดับมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย	3.50 – 4.49	หมายถึง	มีความต้องการอยู่ในระดับมาก
ค่าเฉลี่ย	2.50 – 3.49	หมายถึง	มีความต้องการอยู่ในระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ย	1.50 – 2.49	หมายถึง	มีความต้องการอยู่ในระดับน้อย
ค่าเฉลี่ย	1.00 – 1.49	หมายถึง	มีความต้องการอยู่ในระดับน้อยที่สุด

4.5 เปรียบเทียบความต้องการการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของประชาชนเทศบาลตำบลโพสะ อำเภอเมือง จังหวัดอ่างทอง จำแนกตามเพศ โดยใช้สถิติทดสอบค่าคะแนนที่ (t-test) ทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างสองกลุ่มที่มีความอิสระจากกันและสถิติความแปรปรวนแบบทางเดียวแบบ Independent samples t – test ใช้สถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One – Way Analysis of Variance : ANOVA) และหากผลการทดสอบพบว่ามีนัยสำคัญทางสถิติ จะทำการทดสอบโดยใช้การเปรียบเทียบพหุคูณ (Multiple Comparison test) ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe) (ชูศรี วงศ์รัตน์ . 2550: 236)

4.6 แบบสอบถามชนิดปลายเปิด ทำการวิเคราะห์เนื้อหา สรุปประเด็นและจัดเรียงลำดับความถี่

5. สถิติที่ใช้กับการวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

5.2 สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

5.2.1 การหาค่าความเที่ยงตรงเชิงพินิจของแบบสอบถาม โดยการพิจารณาจากค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Congruence : IOC)

5.2.2 การวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น ของแบบสอบถาม โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha – Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach)

5.3 สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน

5.3.1 เปรียบเทียบ ความแตกต่างระหว่าง คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม ใช้สถิติค่า t – test

5.3.2 เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง 3 กลุ่มขึ้นไป ใช้สถิติค่า F – test และเมื่อพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ โดยใช้วิธีของเซฟเฟ (Scheffe)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล เรื่อง ความต้องการการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของประชาชน เทศบาลตำบลโพสะ อำเภอเมือง จังหวัดอ่างทอง ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลและนำเสนอผลการวิเคราะห์ตามลำดับ ดังนี้

สัญลักษณ์ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการนำเสนอรายงานผลการวิเคราะห์ เพื่อความเข้าใจที่ตรงกันในการแปลความหมาย ผู้วิจัยขอกำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

\bar{X}	แทน	ค่าคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง
n	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด(sample size)
S.D.	แทน	ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation)
t	แทน	ค่าที่ใช้พิจารณา t - Distribution
F	แทน	ค่าที่ใช้พิจารณา F- Distribution
P	แทน	ค่าความน่าจะเป็น (Probability)
df	แทน	ชั้นแห่งความอิสระ (Degree of Freedom)
SS	แทน	ผลรวมกำลังสอง (Sum of Squares)
MS	แทน	ค่าแปรปรวน (Mean of Squares)
*	แทน	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
**	แทน	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลของการวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งออกเป็น 5 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ความต้องการการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของประชาชนเทศบาลตำบลโพสะ

ตอนที่ 3 ผลการเปรียบเทียบความต้องการการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยประชาชนเทศบาลตำบลโพสะ จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้

ตอนที่ 4 ผลการศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของประชาชนเทศบาล ตำบลโพสะ

ตอนที่ 5 แนวทางการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของประชาชนเทศบาล ตำบลโพสะ

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามสถานภาพ เพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา และรายได้ วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ แสดงผลในตาราง 3 ดังต่อไปนี้

ตาราง 3 แสดงจำนวนและร้อยละของข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถาม

สถานภาพประชาชน	รายละเอียด	จำนวน	ร้อยละ
เพศ	ชาย	141	44.34
	หญิง	177	55.66
	รวม	318	100.00
อายุ	15 - 20 ปี	37	11.64
	21 - 30 ปี	80	25.16
	31- 40 ปี	74	23.27
	41 - 50 ปี	75	23.58
	51 - 60 ปี	33	10.38
	61 ปีขึ้นไป	19	5.97
	รวม	318	100.00
ระดับการศึกษา	ไม่ได้เรียน	1	0.31
	ประถมศึกษา	63	19.81
	มัธยมศึกษาตอนต้น	104	32.70
	มัธยมศึกษาตอนปลาย	85	26.73
	สูงกว่ามัธยมศึกษาตอนปลาย	65	20.44
	รวม	318	100.00
อาชีพ	เกษตรกร	62	19.50
	ค้าขาย	55	17.30
	รับจ้าง/พนักงานเอกชน	166	52.20
	อื่น ๆ	35	11.00
	รวม	318	100.00
รายได้	ไม่มีรายได้	13	4.09
	รายได้ไม่เกิน 6,000 บาท	51	16.04
	6,001 – 9,000 บาท	137	43.08
	9,001 – 12,000 บาท	78	24.53
	12,001 บาทขึ้นไป	39	12.26
	รวม	318	100.00

จากตาราง 3 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 318 คน เมื่อจำแนกตามตัวแปรอิสระ ได้ผลดังนี้

เพศ พบว่า กลุ่มตัวอย่าง เพศชาย เป็นจำนวน 141 คน คิดเป็นร้อยละ 44.34 เพศหญิง เป็นจำนวน 177 คน คิดเป็นร้อยละ 55.66

อายุ พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 15 - 20 ปีเป็นจำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 11.64 อายุ 21 - 30 ปี เป็นจำนวน 80 คน คิดเป็นร้อยละ 25.16 อายุ 31 - 40 ปีเป็นจำนวน 74 คน คิดเป็นร้อยละ 23.27 อายุ 41 - 50 ปี เป็นจำนวน 75 คน คิดเป็นร้อยละ 23.58 อายุ 51 - 60 ปี เป็นจำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 10.38 อายุ 61 ปีขึ้นไป เป็นจำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 5.97

ระดับการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ไม่ได้เรียนหนังสือ 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.31 ประถมศึกษา 63 คน คิดเป็นร้อยละ 19.81 มัธยมศึกษาตอนต้นเป็นจำนวน 104 คน คิดเป็นร้อยละ 32.70 มัธยมศึกษาตอนปลายเป็นจำนวน 85 คน คิดเป็นร้อยละ 26.73 สูงกว่ามัธยมศึกษาตอนปลายเป็นจำนวน 65 คน คิดเป็นร้อยละ 20.44

อาชีพ พบว่า กลุ่มตัวอย่างอาชีพเกษตรกร เป็นจำนวน 62 คน คิดเป็น ร้อยละ 19.50 อาชีพค้าขาย เป็นจำนวน 55 คน คิดเป็นร้อยละ 17.30 อาชีพรับจ้าง /พนักงานเอกชน 166 คน คิดเป็นร้อยละ 52.20 อาชีพอื่นๆเป็นจำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 11.00

รายได้ พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ไม่มีรายได้ เป็นจำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 4.09 คน รายได้ไม่เกิน 6,000 บาทเป็นจำนวน 51 คน คิดเป็นร้อยละ 16.04 รายได้ 6,001 - 9,000 บาท 137 คน คิดเป็นร้อยละ 43.08 รายได้ 9,001 - 12,000 บาทเป็นจำนวน 78 คน คิดเป็นร้อยละ 24.53 รายได้ 12,001 บาทขึ้นไปเป็นจำนวน 39 คน คิดเป็นร้อยละ 12.26

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ความต้องการการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของประชาชนเทศบาลตำบลโพสะ อำเภอเมือง จังหวัดอ่างทอง

ความต้องการการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของประชาชนเทศบาลตำบลโพสะ อำเภอเมือง จังหวัดอ่างทอง รายงาน คือ ด้านการศึกษาขั้นพื้นฐานนอกระบบ ด้านการศึกษาต่อเนื่อง ด้านการศึกษาตามอัธยาศัย แสดงผลดังตารางที่ 4 ดังนี้

ตาราง 4 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความต้องการการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย โดยรวมและรายด้าน

ด้าน	n	\bar{X}	S.D.	ระดับความต้องการ
1 ด้านการศึกษาขั้นพื้นฐานนอกระบบ	146	4.09	1.05	มาก
2 ด้านการศึกษาต่อเนื่อง	318	3.77	1.02	มาก
3 ด้านการศึกษาตามอัธยาศัย	318	3.93	.91	มาก
รวม	318	3.93	.99	มาก

จากตาราง 4 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความต้องการการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยโดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.93$)

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า กลุ่มตัวอย่างจำนวน 254คน มีความต้องการอยู่ในระดับมากได้แก่ ด้าน การศึกษาขั้นพื้นฐานนอกระบบ ($\bar{X}=4.09$) กลุ่มตัวอย่าง 318คน มีความต้องการการศึกษาตามอัธยาศัย ($\bar{X}=3.93$) และ ด้านการศึกษาต่อเนื่อง ($\bar{X}=3.77$) ในระดับมาก

ตาราง 5 แสดง ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความต้องการด้านการศึกษานอกระบบ จำแนกเป็นรายข้อ

ข้อ	ความต้องการ	ไม่ต้องการ		ต้องการ		\bar{X}	S.D.	ระดับ
		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ			
1	ความต้องการศึกษาต่อ							
	1.1 การศึกษาเพื่อการรู้หนังสือ	294	92.5	24	7.5	4.54	.66	มากที่สุด
	1.2 ระดับประถมศึกษา	304	95.6	14	4.4	4.64	.63	มากที่สุด
	1.3 ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น	248	78	70	22.0	4.37	.93	มาก
	1.4 ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย	172	54.1	146	45.9	4.57	.75	มากที่สุด
	รวม			254		4.53	.74	มากที่สุด
2	ความคาดหวังในการเรียน							
	2.1 เพื่อเพิ่มวุฒิการศึกษา	132	41.5	186	58.5	4.23	1.12	มาก
	2.2 เพื่อการพัฒนาอาชีพ	118	37.1	200	62.9	4.03	.96	มาก
	2.3 เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต	123	38.7	195	61.3	3.85	1.04	มาก
	2.4 เพื่อศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น	139	43.7	179	56.3	4.07	1.10	มาก
	รวม					4.05	1.06	มาก
3	วิธีการเรียน							
	3.1 พบกลุ่มในวันหยุดเสาร์ หรือ อาทิตย์ ในเวลา 9.00 – 12.00 น.	181	56.9	137	43.1	4.21	1.14	มาก
	3.2 พบกลุ่มในวันหยุดเสาร์หรือ อาทิตย์ ในเวลา 13.00-16.00 น.	227	71.4	91	28.6	3.71	1.31	มาก
	3.3 พบกลุ่มวันธรรมดาหลังเลิกงาน ในเวลา 17.00 – 19.00 ต่อ สัปดาห์	210	66	108	34.0	3.51	1.44	มาก
	3.4 เรียนทางไกลผ่านรายการ โทรทัศน์เพื่อการศึกษา นัดพบกลุ่ม เดือนละครั้ง	222	69.8	96	30.2	3.30	1.54	ปานกลาง
	รวม					3.68	1.36	มาก
	โดยรวม			254		4.09	1.05	มาก

จากตาราง 5 พบว่า กลุ่มตัวอย่างจำนวน254 คนมีความต้องการด้านการศึกษาขั้นพื้นฐานนอกระบบในระดับมาก ($\bar{X}=4.09$)

ความต้องการศึกษาต่อ กลุ่มตัวอย่างต้องการศึกษาต่อในระดับมาก ($\bar{X}=4.53$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีความต้องการระดับมากที่สุดด้าน การศึกษาขั้นพื้นฐานนอกระบบ ข้อ 1.1 การศึกษาเพื่อความรู้หนังสือเป็นจำนวน 24 คน ($\bar{X}=4.54$) ข้อ 1.2 ระดับประถมศึกษาจำนวน 14 คน ($\bar{X}=4.64$) ข้อ 1.4 ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายจำนวน 146 คน ($\bar{X}=4.57$) และต้องการระดับมากในข้อ 1.3 ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 78 คน ($\bar{X}=4.37$)

ความคาดหวังในการเรียน กลุ่มตัวอย่างที่มีความคาดหวังในการเรียน ในระดับมาก ($\bar{X}=4.05$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า มีความต้องการระดับมากที่สุดด้านการศึกษาขั้นพื้นฐานนอกระบบ ข้อ 2.1 เพื่อเพิ่มวุฒิการศึกษาเป็นจำนวน 200 คน ($\bar{X}=4.23$) ข้อ 2.4 เพื่อศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นเป็นจำนวน 179 คน ($\bar{X}=4.07$) ข้อ 2.2 เพื่อพัฒนาอาชีพเป็นจำนวน 200 คน ($\bar{X}=4.03$) และ ข้อ 2.2 เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตเป็นจำนวน 195 คน ($\bar{X}=3.85$)

วิธีการเรียน กลุ่มตัวอย่าง มีความต้องการ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.68$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า มีความต้องการระดับมากที่สุดด้าน การศึกษาขั้นพื้นฐานนอกระบบ ข้อ 3.1 พบกลุ่มในวันหยุดเสาร์หรืออาทิตย์ ในเวลา 9.00 – 12.00 น.เป็นจำนวน 137 คน ($\bar{X}=4.21$) ข้อ 3.2 พบกลุ่มในวันหยุดเสาร์หรืออาทิตย์ ในเวลา 13.00-16.00 น.เป็นจำนวน 91 คน ($\bar{X}=3.71$) ข้อ 3.3 พบกลุ่มวันธรรมดาหลังเลิกงาน ในเวลา 17.00 – 19.00 ต่อ สัปดาห์ เป็นจำนวน 108 คน ($\bar{X}=3.51$) และ ข้อ 3.4 เรียนทางไกลผ่านรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษา นัดพบกลุ่มเดือนละครั้ง เป็นจำนวน 96 คน ($\bar{X}=3.30$)

ตาราง 6 แสดง ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความต้องการ ด้านการศึกษาต่อเนื่อง จำแนกเป็นรายข้อ

ข้อ	ความต้องการ	ไม่ต้องการ		ต้องการ		\bar{X}	S.D.	ระดับ
		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ			
4	การศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต							
	4.1 ด้านสุขภาพ	2	.6	316	99.4	3.87	0.91	มาก
	4.2 สุขภาพจิต	1	.3	317	99.7	3.82	0.91	มาก
	4.3 การจัดการความเครียด	1	.3	317	99.7	3.69	0.95	มาก
	4.4 เพศศึกษา	3	.9	315	99.1	3.50	0.99	มาก
	4.5 โรคติดต่อ	1	.3	317	99.7	3.64	0.92	มาก
	4.6 ความรู้เกี่ยวกับแม่และเด็ก	1	.3	317	99.7	3.47	1.11	ปานกลาง
	4.7 ความรู้เกี่ยวกับผู้สูงอายุ			318	100	3.61	1.16	มาก
	4.8 อุบัติเหตุและวินัยการจราจร	1	.3	317	99.7	3.57	1.10	มาก
	4.9 ปัญหาอาชญากรรม	1	.3	317	99.7	3.70	1.07	มาก

ตาราง 6 (ต่อ)

ข้อ	ความต้องการ	ไม่ต้องการ		ต้องการ		\bar{X}	S.D.	ระดับ
		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ			
4.10	ความรู้เกี่ยวกับอุทกภัย เช่น น้ำท่วม ดินพัง	2	.6	316	99.4	3.67	1.21	มาก
4.11	ความรู้เกี่ยวกับอัคคีภัย เช่น ไฟไหม้	2	.6	316	99.4	3.69	1.22	มาก
4.12	ความรู้เกี่ยวกับवादภัย เช่น พายุฤดูร้อน	6	1.9	312	98.1	3.61	1.30	มาก
	รวม					3.65	1.07	มาก
5	การศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพ							
5.1	การทำนา,การทำสวนและ การทำไร่ การปลูกพืชผัก	7	2.2	311	97.8	3.56	1.15	มาก
5.2	การเลี้ยงสัตว์ เช่น การเลี้ยง สัตว์ปีก การเลี้ยงสุกร การเลี้ยง โค กระบือ,การเลี้ยงปลา	6	1.9	312	98.1	3.45	1.15	ปาน กลาง
5.3	ด้านอาหารเช่น การ ทำอาหารคาว,หวาน ,การทำ ขนม การถนอมอาหาร,การทำ น้ำพริกต่างๆ	1	.3	317	99.7	3.77	1.09	มาก
5.4	ด้านการส่งเสริมอาชีพใน ท้องถิ่น การจักสานจากหวาย, ไม้ไผ่, ผักตบชวา	11	3.5	307	96.5	3.40	1.14	ปาน กลาง
	รวม					3.55	1.13	มาก
6	การศึกษาเพื่อพัฒนาสังคม และชุมชน							
6.1	การพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม	3	.9	315	99.1	3.75	.91	มาก
6.2	บทบาทหน้าที่ของการเป็น พลเมืองดี	3	.9	315	99.1	3.83	.91	มาก
6.3	การเสริมสร้างความสามัคคี และจิตสำนึกความเป็นไทย	3	.9	315	99.1	3.80	.94	มาก
6.4	การส่งเสริมความรู้เรื่อง ประชาธิปไตย	3	.9	315	99.1	3.82	1.01	มาก
6.5	การป้องกันและแก้ไขปัญหา ยาเสพติด	4	1.3	314	98.7	3.83	1.02	มาก
6.6	การแก้ไขปัญหาและการ พัฒนาชุมชน	1	.3	317	99.7	3.74	1.04	มาก
6.7	การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	1	.3	317	99.7	3.79	1.04	มาก

ตาราง 6 ต่อ

ข้อ	ความต้องการ	ไม่ต้องการ		ต้องการ		\bar{X}	S.D.	ระดับ
		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ			
6.8	การส่งเสริมวัฒนธรรม ประเพณีไทย	-	-	318	100	3.76	1.06	มาก
	รวม					3.79	.99	มาก
7	การศึกษาตามปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียง							
7.1	หลักการ และปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียง	1	.3	317	99.7	4.10	.91	มาก
7.2	การดำรงชีวิตตามหลัก ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	-	-	318	100	4.11	.86	มาก
7.3	ชุมชน และการแก้ไข ปัญหาตามหลักปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียง	-	-	318	100	4.09	.88	มาก
	รวม					4.10	.88	มาก
	โดยรวม					3.77	1.02	มาก

จากตาราง 6 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความต้องการ และมี ความต้องการด้าน การศึกษาต่อเนื่องอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.77$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า

การศึกษาเพื่อพัฒนา ทักษะชีวิต กลุ่มตัวอย่าง มีความต้องการ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.65$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า มีความต้องการระดับมากในด้านการศึกษาต่อเนื่อง ข้อ 4.1 ด้านสุขภาพ เป็นจำนวน 316 คน($\bar{X}=3.87$) ข้อ 4.2 สุขภาพจิต เป็นจำนวน317คน($\bar{X}= 3.82$) ข้อ 4.3 การจัดการความเครียด เป็นจำนวน317คน($\bar{X}= 3.69$) และมีความต้องการในระดับปานกลาง คือ ข้อ 4.6 ความรู้เกี่ยวกับแม่และเด็กเป็นจำนวน317คน ($\bar{X}= 3.47$)

การศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพ กลุ่มตัวอย่าง มีความต้องการอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.55$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ความต้องการในระดับมากเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจาก มากไปน้อย ข้อ 5.3 อาหารเช่น การทำอาหารคาว,หวาน ,การทำขนม การถนอมอาหาร ,การทำน้ำพริกต่างๆ เป็นจำนวน 317คน ($\bar{X}= 3.77$) ข้อ 5.1 การทำนา,การทำสวนและการทำไร่ การปลูกพืชผัก เป็นจำนวน311คน ($\bar{X}= 3.56$) ข้อที่มีความต้องการในระดับปานกลาง เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ ความ ต้องการในระดับปานกลาง ข้อ5.2 การเลี้ยงสัตว์ เช่น การเลี้ยงสัตว์ปีก การเลี้ยงสุกร การเลี้ยงโค กระบือ,การเลี้ยงปลา เป็นจำนวน 311คน ($\bar{X}= 3.45$) และข้อ5.4 ด้านการส่งเสริมอาชีพในท้องถิ่น การจักสานจากหวาย, ไม้ไผ่, ผักตบชวา เป็นจำนวน 307 คน ($\bar{X}= 3.40$)

การศึกษาเพื่อพัฒนาสังคมและชุมชน กลุ่มตัวอย่างความต้องการอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}= 3.79$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่ามีความต้องการในระดับมากทุกข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไป

น้อย ข้อ 6.2 บทบาทหน้าที่ของการเป็นพลเมืองปีนจำนวน315คน ($\bar{X} = 3.83$) ข้อ 6.5 การป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด เป็นจำนวน 314 คน ($\bar{X} = 3.83$) ข้อ 6.4 การส่งเสริมความรู้เรื่องประชาธิปไตยเป็นจำนวน315คน ($\bar{X} = 3.82$) และ ข้อ 6.6 การแก้ไขปัญหาและการพัฒนาชุมชน 317 คน($\bar{X} = 3.74$)

การศึกษาตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มตัวอย่างความต้องการอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.10$) เมื่อพิจารณารายข้อมีความต้องการในระดับมากที่สุด เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ ข้อ 7.2 การดำรงชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เป็นจำนวน318คน ($\bar{X}=4.11$ ข้อ 7.1 หลักการ และปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เป็นจำนวน 317คน($\bar{X}=4.10$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ข้อ7.3 ชุมชนการแก้ไขปัญหาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เป็นจำนวน 318 คน ($\bar{X}=4.09$)

ตาราง 7 แสดง ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความต้องการ ด้านการศึกษาตามอัยาศัย
จำแนกเป็นรายข้อ

ข้อ	ความต้องการ	ไม่ต้องการ		ต้องการ		\bar{X}	S.D.	ระดับ
		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ			
8	แหล่งการเรียนรู้							
8.1	ห้องสมุดชุมชน หรือ ห้องสมุดตำบล	1	.3	317	99.7	4.26	.87	มาก
8.2	พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น หรือ ศูนย์ภูมิปัญญาท้องถิ่น	1	.3	317	99.7	4.19	.86	มาก
8.3	ศูนย์สารนิเทศการประกอบ อาชีพ	-	-	318	100	4.19	.88	มาก
8.4	ศูนย์อินเทอร์เน็ตตำบล	-	-	318	100	4.15	.88	มาก
8.5	สวนสมุนไพร	-	-	318	100	4.08	.90	มาก
8.6	สนามกีฬา หรือลาน กีฬาชุมชน	-	-	318	100	4.02	.89	มาก
8.7	ชมรม หรือสมาคมต่างๆ รวม	-	-	318	100	3.55	1.05	มาก
9	สื่อการศึกษา							
9.1	สื่อสิ่งพิมพ์ประเภท ต่างๆ ได้แก่ แผ่นพับ แผ่นปลิว หนังสือ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร วารสารต่างๆ	1	.3	317	99.7	3.96	0.89	มาก
9.2	สื่อโสตทัศนศึกษา ได้แก่ ภาพยนตร์ วีดิทัศน์ และ สื่อโสตทัศนศึกษา ประเภทต่างๆ	1	.3	317	99.7	4.02	0.83	มาก
9.3	ป้ายสารสนเทศ ได้แก่ ป้ายประกาศข่าวสาร ความรู้ ป้ายบอกเล่า ความเป็นมา ป้ายประชาสัมพันธ์ ป้ายประกาศต่างๆ	2	.6	316	99.4	3.74	0.92	มาก
9.4	นิทรรศการความรู้ต่างๆ	1	.3	317	99.7	3.67	0.94	มาก
	รวม					3.85	0.90	มาก

ตาราง 7 (ต่อ)

ข้อ	ความต้องการ	ไม่ต้องการ		ต้องการ		\bar{X}	S.D.	ระดับ
		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ			
10	เทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร							
10.1	หนังสือและห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์	1	.3	317	99.7	3.93	.90	มาก
10.2	เว็บไซต์เพื่อการศึกษา	3	.9	315	99.1	3.93	.92	มาก
10.3	การให้บริการความรู้ผ่านเสียงตามสายหรือหอกระจายข่าว	2	.6	316	99.4	3.86	.93	มาก
10.4	วิทยุชุมชนเพื่อการศึกษา	1	.3	317	99.7	3.83	.95	มาก
10.5	โทรทัศน์เพื่อการศึกษา (ETV)	2	.6	316	99.4	3.83	.95	มาก
	รวม					3.88	.93	มาก
	โดยรวม					3.93	.91	มาก

จากตาราง 7 พบว่า พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความต้องการเป็นส่วนใหญ่ และมีความต้องการด้านการศึกษาตามอัตรายอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.93$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า

แหล่งเรียนรู้ มีความต้องการอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.06$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีความต้องการในระดับมากทุกข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ข้อ 8.1 ห้องสมุดชุมชน หรือห้องสมุดตำบลเป็นจำนวน 317 คน ($\bar{X}=4.26$) 8.2 พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นหรือศูนย์ภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นจำนวน 317 คน ($\bar{X}=4.19$) ข้อ 8.3 ศูนย์สารนิเทศการประกอบอาชีพเป็นจำนวน 318 คน ($\bar{X}=4.19$) และ ข้อ 8.7 ชมรม หรือสมาคมต่างๆเป็นจำนวน 318 คน ($\bar{X}=3.55$)

สื่อการศึกษา มีความต้องการอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.85$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ มีความต้องการในระดับมากทุกข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ข้อ 9.2 สื่อโสตทัศนศึกษา ได้แก่ ภาพยนตร์ วีดิทัศน์ และสื่อโสตทัศนศึกษาประเภทต่าง ๆ เป็นจำนวน 317 คน ($\bar{X}=4.02$) ข้อ 9.1 สื่อสิ่งพิมพ์ประเภทต่างๆ ได้แก่ แผ่นพับ แผ่นปลิว หนังสือหนังสือพิมพ์ นิตยสาร วารสารต่างๆเป็นจำนวน 317 คน ($\bar{X}=3.96$) ข้อ 9.3 ป้ายสารสนเทศ ได้แก่ ป้ายประกาศข่าวสารความรู้ ป้ายบอกเล่าความเป็นมา ป้ายประชาสัมพันธ์ ป้ายประกาศต่างๆ เป็นต้นเป็นจำนวน 316 คน ($\bar{X}=3.74$) และ ข้อ 9.4 นิทรรศการความรู้ต่างๆเป็นจำนวน 317 คน ($\bar{X}=3.67$)

เทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร มีความต้องการอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.88$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ มีความต้องการในระดับมากทุกข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ข้อ 10.1 หนังสือและห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์เป็นจำนวน 317 คน ($\bar{X}=3.93$) ข้อ 10.2 เว็บไซต์เพื่อการศึกษา

เป็นจำนวน 315 คน ($\bar{X}=3.93$) ข้อ 10.4 วิทยุชุมชนเพื่อการศึกษา เป็นจำนวน 317 คน ($\bar{X}=3.83$) และ ข้อ 10.5 โทรทัศน์เพื่อการศึกษา (ETV) เป็นจำนวน 316 คน ($\bar{X}=3.83$)

ตอนที่ 3 ผลการเปรียบเทียบความต้องการการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของประชาชนเทศบาลตำบลโพสะ อำเภอเมือง จังหวัดอ่างทอง จำแนกตามสถานภาพ

3.1 การวิเคราะห์เปรียบเทียบ ค่าเฉลี่ยของความต้องการการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของประชาชน เทศบาลตำบลโพสะ อำเภอเมือง จังหวัดอ่างทอง จำแนกตามเพศ เพื่อทำการทดสอบ สมมติฐานข้อที่ 1 ที่มีเพศแตกต่างกัน มีความต้องการการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย โดยรวมและรายด้านทั้ง 3 ด้าน ต่างกัน โดยใช้ t - test ดังแสดงในตาราง 8

ตาราง 8 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย และความต้องการการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของประชาชนเทศบาลตำบลโพสะ อำเภอเมือง จังหวัดอ่างทอง โดยรวมและรายด้าน จำแนกตาม เพศ

เปรียบเทียบความต้องการตามเพศ	ชาย (n=141)			หญิง (n=177)			t	P
	X	S.D.	ระดับ	X	S.D.	ระดับ		
1. ด้านการศึกษาขั้นพื้นฐานนอกระบบ	1.93	0.87	น้อย	2.03	0.91	น้อย	-0.90	.36
2. ด้านการศึกษาต่อเนื่อง	3.55	0.77	มาก	3.81	0.70	มาก	-3.05**	.00
3. ด้านการศึกษาตามอัธยาศัย	3.83	0.64	มาก	4.02	0.63	มาก	-2.64**	.00
โดยรวม	3.10	0.76	ปานกลาง	3.29	0.75	ปานกลาง	1.52**	.00

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 8 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีเพศต่างกันมีความต้องการ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยเพศหญิงมีค่าเฉลี่ยความต้องการสูงกว่า เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการศึกษาต่อเนื่องและด้านการศึกษาตามอัธยาศัย ประชาชนมีความต้องการแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยเพศหญิงมีค่าเฉลี่ยความต้องการสูงกว่าเพศชายทั้ง 2 ด้าน สำหรับด้านการศึกษาขั้นพื้นฐานนอกระบบแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

3.2 การวิเคราะห์เปรียบเทียบ ค่าเฉลี่ยของความต้องการการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของประชาชน เทศบาลตำบลโพสะ อำเภอเมือง จังหวัดอ่างทอง จำแนกตาม

อายุ เพื่อทำการทดสอบ สมมติฐานข้อที่ 2 ที่มีอายุแตกต่างกัน มีความต้องการการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย โดยรวมและรายด้านทั้ง 3 ด้าน ต่างกัน โดยหาค่าความแปรปรวนทาง เดียว (One Way Analysis of Variance) ดังแสดงในตาราง 9

ตาราง 9 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความต้องการการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของประชาชนเทศบาล ตำบลโพสะ อำเภอเมือง จังหวัดอ่างทอง จำแนกตาม อายุ

ความต้องการ	15 - 20 ปี (n=37)			21 - 30 ปี (n=32)			31 - 40 ปี (n=74)			41 - 50 ปี (n=75)			51 - 60 ปี (n=33)			61ปีขึ้นไป (n=19)		
	\bar{X}	S.D	ระดับ	\bar{X}	S.D	ระดับ	\bar{X}	S.D	ระดับ	\bar{X}	S.D	ระดับ	\bar{X}	S.D	ระดับ	\bar{X}	S.D	ระดับ
1.ด้านการศึกษาระดับพื้นฐานนอกระบบ	1.93	.71	น้อย	2.03	.84	น้อย	1.92	.89	น้อย	1.99	.98	น้อย	2.14	.95	น้อย	1.86	1.04	น้อย
2.ด้านการศึกษาต่อเนื่อง	3.58	0.58	มาก	3.63	0.76	มาก	3.62	0.73	มาก	3.88	0.71	มาก	3.71	0.76	มาก	3.72	0.78	มาก
3.ด้านการศึกษาตามอัธยาศัย	4.08	มาก	มาก	3.92	0.63	มาก	4.03	0.70	มาก	4.03	0.70	มาก	3.83	0.50	มาก	3.81	0.97	มาก
รวม	3.20	0.60	ปานกลาง	3.19	0.74	ปานกลาง	3.19	0.77	ปานกลาง	3.30	0.75	ปานกลาง	3.23	0.74	ปานกลาง	3.13	0.93	ปานกลาง

จากตารางพบว่าประชาชนที่อายุ 15-20 ปี มีความต้องการการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.20$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการศึกษาตามอัธยาศัย มีค่าเฉลี่ยมาก ($\bar{X}=4.08$) รองลงมาคือ ด้านการศึกษาต่อเนื่อง ($\bar{X}=3.58$) และด้านการศึกษาระดับพื้นฐานนอกระบบ ($\bar{X}=1.93$) อายุ 21-30 ปี มีความต้องการการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.19$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการศึกษาตามอัธยาศัย มีค่าเฉลี่ยมาก ($\bar{X}=3.92$) รองลงมาคือ ด้านการศึกษาต่อเนื่อง ($\bar{X}=3.63$) และด้านการศึกษาระดับพื้นฐานนอกระบบ ($\bar{X}=2.03$) อายุ 31-40 ปี มีความต้องการการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.19$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการศึกษาตามอัธยาศัย มีค่าเฉลี่ยมาก ($\bar{X}=4.03$) รองลงมาคือ ด้านการศึกษาต่อเนื่อง ($\bar{X}=3.62$) และด้านการศึกษาระดับพื้นฐานนอกระบบ ($\bar{X}=1.92$) อายุ 41-50 ปี มีความต้องการการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.30$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการศึกษาตามอัธยาศัยมีค่าเฉลี่ยมาก ($\bar{X}=4.03$) รองลงมาคือ ด้านการศึกษาต่อเนื่อง ($\bar{X}=3.88$) และด้านการศึกษาระดับพื้นฐานนอกระบบ ($\bar{X}=1.99$) อายุ 51-60 ปี มีความต้องการการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.23$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการศึกษาตามอัธยาศัยมีค่าเฉลี่ยมาก ($\bar{X}=3.83$) รองลงมาคือ ด้านการศึกษาต่อเนื่อง ($\bar{X}=3.71$) และด้านการศึกษาระดับพื้นฐานนอกระบบ ($\bar{X}=2.14$) อายุ 61 ปีขึ้นไปมีความต้องการการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.13$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการศึกษาตามอัธยาศัยมีค่าเฉลี่ยมาก ($\bar{X}=3.81$) รองลงมาคือ ด้านการศึกษาต่อเนื่อง ($\bar{X}=3.72$) และด้านการศึกษาระดับพื้นฐานนอกระบบ ($\bar{X}=1.86$)

ตาราง 10 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ความต้องการการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
ของประชาชนเทศบาลตำบลโพสะ อำเภอเมือง จังหวัดอ่างทอง จำแนกตาม อายุ

ด้านความต้องการ	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	P
1.ด้านการศึกษาขั้นพื้นฐาน นอกระบบ	ระหว่างกลุ่ม	5	1.40	.28	.34	.88
	ภายในกลุ่ม	234	191.33	.81		
	รวม	239	192.73			
2.ด้านการศึกษาต่อเนื่อง	ระหว่างกลุ่ม	5	3.76	.75	1.38	.23
	ภายในกลุ่ม	312	169.74	.54		
	รวม	317	173.50			
3.ด้านการศึกษาตามอัธยาศัย	ระหว่างกลุ่ม	5	2.43	.48	1.18	.31
	ภายในกลุ่ม	312	127.97	.41		
	รวม	317	130.40			
โดยรวม	ระหว่างกลุ่ม	5	2.53	.20	.68	.63
	ภายในกลุ่ม	312	163.01	.29		
	รวม	317	165.54			

จากตาราง 10 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุต่างกันมีความต้องการการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย โดยรวม แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทาง สถิติเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ประชาชนมีความต้องการแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติทุกด้าน

3.3 การวิเคราะห์เปรียบเทียบ ค่าเฉลี่ยของความต้องการการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของประชาชน เทศบาลตำบลโพสะ อำเภอเมือง จังหวัดอ่างทอง จำแนกตามระดับการศึกษา เพื่อทำการทดสอบ สมมติฐานข้อที่ 3 ที่มีระดับการศึกษา แตกต่างกัน มีความต้องการการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย โดยรวมและรายด้านทั้ง 3 ด้าน ต่างกัน โดยหาค่าความแปรปรวนทางเดียว (One Way Analysis of Variance) ดังแสดงในตาราง 11

ตาราง 11 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความต้องการการศึกษานอกระบบและ การศึกษาตามอัธยาศัยของประชาชนเทศบาลตำบลโพสะ อำเภอเมือง จังหวัดอ่างทอง โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามระดับการศึกษา

ความต้องการ	ประภมหรือต่ำกว่า (n=64)			ม.ต้น (n=104)			ม.ปลายปี (n=85)			สูงกว่า ม.ปลาย (n=65)		
	\bar{X}	S.D	ระดับ	\bar{X}	S.D	ระดับ	\bar{X}	S.D	ระดับ	\bar{X}	S.D	ระดับ
1.ด้าน การศึกษาขั้นพื้นฐานนอกระบบ	2.27	1.08	น้อย	2.20	.74	น้อย	1.58	.64	น้อย	1.25	.67	น้อย
2.ด้าน การศึกษาต่อเนื่อง	3.80	.74	มาก	3.59	.74	มาก	3.70	.78	มาก	3.76	.65	มาก
3.ด้าน การศึกษาตามอัธยาศัย	3.95	.71	มาก	3.88	.55	มาก	3.92	.66	มาก	4.02	.66	มาก
รวม	3.34	.84	ปานกลาง	3.22	.68	ปานกลาง	3.07	.69	ปานกลาง	3.01	.66	ปานกลาง

จากตาราง 11 พบว่า ระดับการศึกษาประภมหรือต่ำกว่ามีความต้องการการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.34$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการศึกษาตามอัธยาศัยมีค่าเฉลี่ยมาก ($\bar{X}=3.95$) รองลงมาคือ ด้านการศึกษาต่อเนื่อง ($\bar{X}=3.80$) และด้านการศึกษาขั้นพื้นฐานนอกระบบ ($\bar{X}=2.27$) ม.ต้นมีความต้องการการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.22$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการศึกษาตามอัธยาศัยมีค่าเฉลี่ยมาก ($\bar{X}=3.88$) รองลงมาคือ ด้านการศึกษาต่อเนื่อง ($\bar{X}=3.59$) และด้านการศึกษาขั้นพื้นฐานนอกระบบ ($\bar{X}=2.20$) ม.ปลายมีความต้องการการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.07$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการศึกษาตามอัธยาศัยมีค่าเฉลี่ยมาก ($\bar{X}=3.92$) รองลงมาคือ ด้านการศึกษาต่อเนื่อง ($\bar{X}=3.70$) และด้านการศึกษาขั้นพื้นฐานนอกระบบ ($\bar{X}=1.58$) สูงกว่า ม.ปลายมีความต้องการการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.01$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการศึกษาตามอัธยาศัยมีค่าเฉลี่ยมาก ($\bar{X}=4.02$) รองลงมาคือ ด้านการศึกษาต่อเนื่อง ($\bar{X}=3.76$) และด้านการศึกษาขั้นพื้นฐานนอกระบบ ($\bar{X}=1.25$)

ตาราง 12 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ความต้องการการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
ของประชาชนเทศบาลตำบลโพสะ อำเภอเมือง จังหวัดอ่างทอง จำแนกตาม ระดับการศึกษา

ด้านความต้องการ	แหล่งความ แปรปรวน	df	SS	MS	F	P
1.ด้านการศึกษาขั้นพื้นฐาน นอกระบบ	ระหว่างกลุ่ม	3	32.66	10.89	16.05**	.00
	ภายในกลุ่ม	236	160.07	.67		
	รวม	239	192.74			
2.ด้านการศึกษาต่อเนื่อง	ระหว่างกลุ่ม	3	2.14	.71	1.30	.27
	ภายในกลุ่ม	314	171.36	.54		
	รวม	317	173.50			
3.ด้านการศึกษาตามอัธยาศัย	ระหว่างกลุ่ม	3	.83	.27	.67	.56
	ภายในกลุ่ม	314	129.56	.41		
	รวม	317	130.40			
โดยรวม	ระหว่างกลุ่ม	3	6.26	2.08	7.46**	.00
	ภายในกลุ่ม	314	87.86	.28		
	รวม	317	94.12			

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01

จากตาราง 12 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความต้องการการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการศึกษาขั้นพื้นฐานนอกระบบมีความต้องการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นอกนั้นแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ผู้วิจัย จึงได้ทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ ด้วยวิธีการของเชฟเฟ เพื่อค้นหาว่า กลุ่ม ระดับการศึกษาคู่ใด ที่มีความต้องการการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของประชาชนเทศบาลตำบลโพสะ อำเภอเมือง จังหวัดอ่างทอง โดยรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ระดับการศึกษาคู่ใดมีความต้องการ ด้านการศึกษาขั้นพื้นฐานนอกระบบแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตาราง 13 การทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ของความต้องการการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของประชาชนเทศบาลตำบลโพสะ อำเภอเมือง จังหวัดอ่างทอง โดยรวม จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	ประถมหรือต่ำกว่า	ม.ต้น	ม.ปลาย	สูงกว่าม.ปลาย	
โดยรวม	\bar{X}	3.49	3.36	3.16	3.13
ประถมหรือต่ำกว่า	3.49	0.13	0.33	0.36	
มัธยมศึกษาตอนต้น	3.36		0.20**	0.23**	
มัธยมศึกษาตอนปลาย	3.16			0.03	
สูงกว่ามัธยมศึกษาตอนปลาย	3.13				

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 13 กลุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษามัธยมศึกษาตอนต้นมีความต้องการการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย โดยรวมแตกต่างจากผู้ที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมีค่าเฉลี่ยความต้องการสูงกว่า นอกนั้นแตกต่างกันอย่างไม่มีความนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 14 การทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ของความต้องการการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของประชาชนเทศบาลตำบลโพสะ อำเภอเมือง จังหวัดอ่างทองด้านการศึกษาระดับพื้นฐานนอกระบบ จำแนกตาม ระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	ประถมหรือต่ำกว่า	ม.ต้น	ม.ปลาย	สูงกว่า ม.ปลาย	
	\bar{x}	2.27	2.20	1.58	1.25
ประถมหรือต่ำกว่า	2.27	0.07	0.69**	1.00**	
มัธยมศึกษาตอนต้น	2.20		0.62**	0.95**	
มัธยมศึกษาตอนปลาย	1.58			0.33	
สูงกว่ามัธยมศึกษาตอนปลาย	1.25				

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 14 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษาระดับประถมหรือต่ำกว่าและระดับมัธยมศึกษาตอนต้นมีความต้องการศึกษา การศึกษาขั้นพื้นฐานนอกระบบ แตกต่างจากผู้ที่มีระดับการศึกษา มัธยมศึกษาตอนปลายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมีค่าเฉลี่ยความต้องการสูงกว่า นอกนั้นแตกต่างอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

3.4 การวิเคราะห์เปรียบเทียบ ค่าเฉลี่ยของความต้องการการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของประชาชน เทศบาลตำบลโพสะ อำเภอเมือง จังหวัดอ่างทอง จำแนกตามอาชีพ เพื่อทำการทดสอบ สมมติฐานข้อที่ 4 ที่มีอาชีพ แตกต่างกัน มีความต้องการการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย โดยรวมและรายด้านทั้ง 3 ด้าน ต่างกัน โดยหาค่าความแปรปรวนทางเดียว (One Way Analysis of Variance) ดังแสดงในตาราง 15-17

ตาราง 15 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความต้องการการศึกษานอกระบบและ การศึกษาตามอัธยาศัยของประชาชนเทศบาลตำบลโพสะ อำเภอเมือง จังหวัดอ่างทอง โดยรวมและรายด้าน จำแนกตาม อาชีพ

ความต้องการ	เกษตรกร (n=62)			ค้าขาย (n=55)			รับจ้าง/พนักงานเอกชนปี (n=166)			อื่น ๆ (n=35)		
	\bar{X}	S.D	ระดับ	\bar{X}	S.D	ระดับ	\bar{X}	S.D	ระดับ	\bar{X}	S.D	ระดับ
1.ด้าน												
การศึกษา	2.13	.91	น้อย	2.03	.99	น้อย	1.97	.83	น้อย	1.52	.93	น้อย
ขั้นพื้นฐาน												
นอกระบบ												
2. ด้าน												
การศึกษา	3.83	.65	มาก	3.83	.64	มาก	3.57	.79	มาก	3.83	.69	มาก
ต่อเนื่อง												
3.ด้าน												
การศึกษา	3.97	.56	มาก	3.97	.60	มาก	3.88	.67	มาก	4.08	.65	มาก
ตามอัธยาศัย												
รวม	3.31	.71	ปานกลาง	3.28	.74	ปานกลาง	3.14	.76	ปานกลาง	3.14	.76	ปานกลาง

จากตาราง 15 พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่ประกอบอาชีพเกษตรกร มีความต้องการการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.31$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการศึกษาตามอัธยาศัยมีค่าเฉลี่ย มาก ($\bar{X}=3.97$) รองลงมาคือ ด้านการศึกษาต่อเนื่อง ($\bar{X}=3.83$) และด้านการศึกษาขั้นพื้นฐานนอกระบบ ($\bar{X}=2.13$) อาชีพค้าขาย มีความต้องการการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.28$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการศึกษาตามอัธยาศัยมีค่าเฉลี่ย มาก ($\bar{X}=3.97$) รองลงมาคือ ด้านการศึกษาต่อเนื่อง ($\bar{X}=3.83$) และด้านการศึกษาขั้นพื้นฐานนอกระบบ ($\bar{X}=2.03$) อาชีพรับจ้างพนักงานเอกชนมีความต้องการการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.14$)เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการศึกษาตามอัธยาศัยมีค่าเฉลี่ย มาก ($\bar{X}=3.88$) รองลงมาคือ ด้านการศึกษาต่อเนื่อง ($\bar{X}=3.57$) และด้านการศึกษาขั้นพื้นฐานนอกระบบ ($\bar{X}=1.97$)อาชีพอื่น ๆ มีความต้องการการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.14$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการศึกษาตามอัธยาศัยมีค่าเฉลี่ย มาก ($\bar{X}=4.08$) รองลงมาคือ ด้านการศึกษาต่อเนื่อง ($\bar{X}=3.83$) และด้านการศึกษาขั้นพื้นฐานนอกระบบ ($\bar{X}=1.52$)

ตาราง 16 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ความต้องการการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
ของประชาชนเทศบาลตำบลโพสะ อำเภอเมือง จังหวัดอ่างทอง โดยรวมและรายด้าน จำแนก
ตามอาชีพ

เปรียบเทียบความต้องการ จำแนกตามอาชีพ	แหล่งความ แปรปรวน	df	SS	MS	F	P
1. ด้านการศึกษาขั้นพื้นฐาน นอกระบบ	ระหว่างกลุ่ม	3	5.76	1.92	2.42	.06
	ภายในกลุ่ม	236	186.97	.79		
	รวม	239	192.73			
2. ด้านการศึกษาต่อเนื่อง	ระหว่างกลุ่ม	3	5.33	1.77	3.32*	.02
	ภายในกลุ่ม	314	168.16	.53		
	รวม	317	173.49			
3. ด้านการศึกษาตาม อัธยาศัย	ระหว่างกลุ่ม	3	1.48	.49	1.20	.30
	ภายในกลุ่ม	314	128.91	.41		
	รวม	317	130.39			
โดยรวม	ระหว่างกลุ่ม	3	4.19	1.49	5.24**	.00
	ภายในกลุ่ม	314	161.35	.28		
	รวม	317	165.54			

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

จากตาราง 16 พบว่า กลุ่มตัวอย่าง ที่มีอาชีพต่างกัน มีความ ต้องการ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .01 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความต ้องการด้านการศึกษา ต่อเนื่อง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกนั้นแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ผู้วิจัย จึงได้ทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ ด้วยวิธีการของเชฟเฟ เพื่อค้นหาว่า กลุ่มอาชีพ ใดมีความต้องการการศึกษาโดยรวม แตกต่างกันอย ามีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และกลุ่มอาชีพใดมีความต้องการด้านการศึกษาต่อเนื่องแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ.05

ตาราง 17 การทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ของความต้องการการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของประชาชนเทศบาลตำบลโพสะ อำเภอเมืองอ่างทอง จังหวัดอ่างทอง โดยรวม จำแนกตาม อาชีพ

อาชีพ	เกษตกร	ค้าขาย	อื่น ๆ	รับจ้าง/พนักงานเอกชน	
โดยรวม	\bar{X}	3.48	3.38	3.26	3.19
เกษตกร	3.48	0.10	0.22	0.58**	
ค้าขาย	3.38		0.12	0.19	
อื่น ๆ	3.26			0.07	
รับจ้าง/พนักงานเอกชน	3.19				

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 17 พบว่า พบว่า กลุ่มตัวอย่าง ที่มีอาชีพเกษตกร มีความต้องการการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยโดยรวมแตกต่างจากผู้ที่มีอาชีพรับจ้าง/พนักงานเอกชนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมีค่าเฉลี่ยความต้องการสูงกว่า นอกนั้นแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 18 การทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ของความต้องการการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของประชาชนเทศบาลตำบลโพสะ อำเภอเมือง จังหวัดอ่างทอง การศึกษาต่อเนื่อง จำแนกตาม อาชีพ

อาชีพ	อื่น ๆ	เกษตกร	ค้าขาย	รับจ้าง/พนักงานเอกชน	
	\bar{X}	3.83	3.83	3.83	3.57
อื่น ๆ	3.83	0.00	0.00	0.33	
เกษตกร	3.83		0.00	0.33	
ค้าขาย	3.83			0.33	
รับจ้าง/พนักงานเอกชน	3.57				

จากตาราง 18 พบว่า กลุ่มตัวอย่าง ที่มีอาชีพแตกต่างกัน มีความต้องการการศึกษาต่อเนื่องแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

3.5 การวิเคราะห์เปรียบเทียบ ค่าเฉลี่ยของความต้องการการศึกษานอกระบบและ การศึกษาตามอัธยาศัยของประชาชนเทศบาลตำบลโพสะ อำเภอเมืองอ่างทอง จังหวัดอ่างทอง จำแนกตามรายได้ เพื่อทำการทดสอบ สมมติฐานข้อที่ 5 ที่มีรายได้ แตกต่างกัน มีความต้องการ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย โดยรวมและรายด้านทั้ง 3 ด้าน ต่างกัน โดยหาค่า ความแปรปรวนทางเดียว (One Way Analysis of Variance) ดังแสดงในตาราง 19-23

ตาราง 19 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความต้องการการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของประชาชนเทศบาลตำบลโพสะ อำเภอเมือง จังหวัดอ่างทอง โดยรวมและรายด้าน จำแนกตาม รายได้

ความต้องการ	ไม่มีรายได้			รายได้ไม่เกิน 6,000 บาท			6,001-9,000 บาท			9,001-12,000 บาท			12,001 บาท ขึ้นไป		
	(n=13)			(n=51)			(n=137)			(n=78)			(n=39)		
	\bar{X}	S.D	ระดับ	\bar{X}	S.D	ระดับ	\bar{X}	S.D	ระดับ	\bar{X}	S.D	ระดับ	\bar{X}	S.D	ระดับ
1. การศึกษาขั้นพื้นฐาน นอกระบบ	1.73	1.58	น้อย	2.39	.86	น้อย	1.94	.81	น้อย	1.73	.93	น้อย	2.03	.92	น้อย
2. การศึกษาต่อเนื่อง	3.62	.47	มาก	3.54	.72	มาก	3.66	.73	มาก	3.69	.81	มาก	4.07	.60	มาก
3. การศึกษาตามอัธยาศัย	3.80	.51	มาก	3.81	.55	มาก	3.88	.65	มาก	4.01	.69	มาก	4.18	.59	มาก
รวม	3.05	.85	ปานกลาง	3.25	.71	ปานกลาง	3.16	.73	ปานกลาง	3.14	.81	ปานกลาง	3.43	.70	ปานกลาง

จากตาราง 19 พบว่า ผู้ที่ไม่มีรายได้มีความต้องการการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.05$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการศึกษาตามอัธยาศัยมีค่าเฉลี่ยมาก ($\bar{X}=3.80$) รองลงมาคือ ด้านการศึกษาต่อเนื่อง ($\bar{X}=3.62$) และด้านการศึกษาขั้นพื้นฐานนอกระบบ ($\bar{X}=1.73$) รายได้ไม่เกิน 6,000 บาทมีความต้องการการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.25$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการศึกษาตามอัธยาศัยมีค่าเฉลี่ยมาก ($\bar{X}=3.81$) รองลงมาคือ ด้านการศึกษาต่อเนื่อง ($\bar{X}=3.54$) และด้านการศึกษาขั้นพื้นฐานนอกระบบ ($\bar{X}=2.39$) รายได้ 6,001-9,000 บาทมีความต้องการการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.16$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการศึกษาตามอัธยาศัยมีค่าเฉลี่ยมาก ($\bar{X}=3.88$) รองลงมาคือ ด้านการศึกษาต่อเนื่อง ($\bar{X}=3.66$) และด้านการศึกษาขั้นพื้นฐานนอกระบบ ($\bar{X}=1.94$) รายได้ 9,001-12,000 บาทมีความต้องการการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.14$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการศึกษาตามอัธยาศัยมีค่าเฉลี่ยมาก ($\bar{X}=4.01$) รองลงมาคือ ด้านการศึกษาต่อเนื่อง ($\bar{X}=3.69$) และด้านการศึกษาขั้นพื้นฐานนอกระบบ ($\bar{X}=1.73$) รายได้ 12,001 บาทขึ้นไป มีความต้องการการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.43$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการศึกษาตามอัธยาศัยมีค่าเฉลี่ยมาก ($\bar{X}=4.18$) รองลงมาคือ ด้านการศึกษาต่อเนื่อง ($\bar{X}=4.07$) และด้านการศึกษาขั้นพื้นฐานนอกระบบ ($\bar{X}=2.03$)

ตาราง 20 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ความต้องการการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
ของประชาชนเทศบาลตำบลโพสะ อำเภอเมือง จังหวัดอ่างทอง จำแนกตาม รายได้

เปรียบเทียบความต้องการ จำแนกตามรายได้	แหล่งความ แปรปรวน	df	SS	MS	F	P
1. ด้านการศึกษาขั้นพื้นฐาน นอกระบบ	ระหว่างกลุ่ม	4	11.89	2.97	3.86**	.00
	ภายในกลุ่ม	235	180.85	.77		
	รวม	239	192.74			
2. ด้านการศึกษาต่อเนื่อง	ระหว่างกลุ่ม	4	6.81	1.70	3.20**	.01
	ภายในกลุ่ม	313	166.69	.53		
	รวม	317	173.50			
3. ด้านการศึกษาตามอัธยาศัย	ระหว่างกลุ่ม	4	4.14	1.03	2.57*	.03
	ภายในกลุ่ม	313	126.25	.40		
	รวม	317	130.39			
โดยรวม	ระหว่างกลุ่ม	4	7.61	.27	.91	.45
	ภายในกลุ่ม	313	157.93	.29		
	รวม	317	165.54			

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

จากตาราง 20 พบว่า พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ต่างกันมีความ ต้องการการศึกษานอก
ระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย โดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติเมื่อพิจารณาเป็น
รายด้าน พบว่า ประชาชนมีความต้องการด้านการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการศึกษาต่อเนื่องแตกต่าง
กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และด้านการศึกษาตามอัธยาศัยแตกต่างกันอย่างมี
นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผู้วิจัย จึงได้ทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ ด้วยวิธีการของเซฟเฟ่ เพื่อค้นหา **รายผู้**
คู่ใด ของกลุ่มตัวอย่างเทศบาลตำบลโพสะ อำเภอเมือง จังหวัดอ่างทอง มีความต้องการการศึกษ
นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย โดยรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ
กลุ่มรายได้คู่ใดมีความต้องการด้านการศึกษาขั้นพื้นฐานนอกระบบ ด้านการศึกษาต่อเนื่อง แตกต่าง
ต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และและกลุ่มรายได้คู่ใดมีความต้องการมีความต้องการ
ด้านการศึกษาตามอัธยาศัย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 21 การทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ของความต้องการการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของประชาชนเทศบาลตำบลโพสะ อำเภอเมือง จังหวัดอ่างทอง การศึกษาขั้นพื้นฐานนอกระบบ จำแนกตามรายได้

รายได้		รายได้ไม่เกิน 6,000 บาท	12,001 บาทขึ้นไป	6,001 – 9,000 บาท	ไม่มีรายได้	9,001 – 12,000 บาท
โดยรวม	\bar{x}	2.39	2.03	1.94	1.73	1.73
รายได้ไม่เกิน 6,000 บาท		2.39	0.36	0.45	0.66	0.66**
12,001 บาทขึ้นไป		2.03		0.09	0.30	0.30
6,001 – 9,000 บาท		1.94			0.21	0.21
ไม่มีรายได้		1.73				
9,001 – 12,000 บาท		1.73				

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 21 พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ไม่เกิน 6,000 บาทมีความต้องการการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย โดยรวมแตกต่างจากผู้มีรายได้ 9,001-12,000 บาท อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมีค่าเฉลี่ยความต้องการสูงกว่า นอกนั้นแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 22 การทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ของความต้องการการศึกษานอกระบบและ
การศึกษาตามอัธยาศัยของประชาชนเทศบาลตำบลโพสะ อำเภอเมือง จังหวัดอ่างทอง
ด้านการศึกษาต่อเนื่อง จำแนกตาม รายได้

รายได้	12,001 บาทขึ้นไป	9,001 – 12,000 บาท	6,001 – 9,000 บาท	รายได้ไม่ เกิน 6,000 บาท	ไม่มีรายได้
\bar{X}	4.18	4.01	3.88	3.81	3.80
12,001 บาทขึ้นไป	4.18	0.17	0.30	0.37*	0.38
9,001 – 12,000 บาท	4.01		0.13	0.07	0.21
6,001 – 9,000 บาท	3.88			0.07	0.08
รายได้ไม่เกิน 6,000 บาท	3.81				0.01
ไม่มีรายได้	3.80				

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 22 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ 12,001 บาท ขึ้นไปมีความต้องการศึกษา
ต่อเนื่อง แตกต่างจากผู้ที่มีรายได้ไม่เกิน 6,000 บาท อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมี
ค่าเฉลี่ยความต้องการสูงกว่า นอกนั้นแตกต่างอย่างไม่มีนัยสำคัญมีสำคัญทางสถิติ

ตาราง 23 การทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ของความต้องการการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของประชาชนเทศบาลตำบลโพสะ อำเภอเมือง จังหวัดอ่างทอง ด้านการศึกษาตามอัธยาศัย จำแนกตาม รายได้

รายได้	12,001 บาทขึ้นไป	รายได้ไม่เกิน 6,000 บาท	6,001 – 9,000 บาท	9,001 – 12,000 บาท	ไม่มีรายได้
\bar{x}	3.39	3.34	3.28	3.21	3.20
12,001 บาทขึ้นไป	3.39	0.05	0.11	0.18	0.19
รายได้ไม่เกิน 6,000 บาท	3.34		0.06	0.13	0.14
6,001 – 9,000 บาท	3.28			0.07	0.08
9,001 – 12,000 บาท	3.21				0.01
ไม่มีรายได้	3.20				

จากตาราง 23 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้แตกต่างกัน มีความต้องการด้านการศึกษิตตามอัธยาศัย แตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตอนที่ 4 ผลการศึกษาข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของ ความต้องการการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยของประชาชนเทศบาลตำบลโพสะ อำเภอเมืองอ่างทอง จังหวัด อ่างทอง

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูล ความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ความต้องการของ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของประชาชน เทศบาลตำบลโพสะ อำเภอเมือง จังหวัดอ่างทอง จากผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 92 คน โดยแจกแจงความถี่ และค่าร้อยละ ดัง ปรากฏในตาราง 24 นี้

ตาราง 24 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของความต้องการการศึกษานอกระบบและการศึกษา ตามอัธยาศัย ของประชาชนเทศบาลตำบลโพสะ อำเภอเมือง จังหวัดอ่างทอง 92 คน

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม	ความถี่	ร้อยละ
1. ด้านการศึกษาระดับพื้นฐานนอกระบบ	24	26.08
ข้อเสนอแนะ		
1.1 ควรเน้นเพื่อการนำไปใช้ได้จริงในชีวิตประจำวันได้	8	8.69
1.2 ควรมีการให้คำปรึกษา การบริการเพื่อแก้ไขปัญหา ผู้เรียน เป็นรายบุคคล	5	5.43
1.3 กิจกรรมการศึกษาต้องส่งเสริมให้เกิดการรวมกลุ่มของคน ในชุมชนเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้	3	3.26
1.4 ควรจัดการศึกษาให้กับพ่อ แม่ผู้ปกครองอย่างต่อเนื่อง	3	3.26
1.5 ควรตอบสนองต่อการพัฒนาอาชีพของผู้เรียน	3	3.26
1.6 ต้องเกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อมและความเป็นอยู่ของ ชุมชน	2	2.17
2. ด้านการศึกษาต่อเนื่อง		
2.1 ด้านการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต	38	41.30
ข้อเสนอแนะ		
2.1.1 การศึกษาอบรมเพื่อเสริมสร้างสุขนิสัยและสุขอนามัยที่ดี	16	17.39
2.1.2 กิจกรรมนันทนาการ และกีฬา ต่างๆ	8	8.69
2.1.3 การศึกษาอบรมเรื่องสารเคมีในชีวิตประจำวัน	8	8.69
2.1.4 การศึกษาอบรมเพื่อส่งเสริมการที่เป็นผู้ผลิต ผู้บริโภคที่ดี และการใช้เลือกใช้ผลิตภัณฑ์	6	6.52

ตาราง 24 (ต่อ)

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม	ความถี่	ร้อยละ
2.2 ด้านการศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพ	47	51.08
ข้อเสนอแนะ		
2.2.1 การจัดตั้งศูนย์ฝึกอาชีพระดับตำบล	18	19.56
2.2.2 การฝึกทักษะอาชีพใหม่ๆ มาฝึกให้กับประชาชนอย่าง ต่อเนื่อง	12	13.04
2.2.3 การฝึกทักษะอาชีพเกี่ยวกับงานประดิษฐ์ และการ ออกแบบสิ่งประดิษฐ์	7	7.60
2.2.3 ควรส่งเสริมการจัดทำการตลาดเพื่อส่งเสริมอาชีพใน ระดับชุมชน	4	4.34
2.2.4 กิจกรรมเพื่อฝึกทักษะอาชีพต้องสอดคล้องกับ ความต้องการของชุมชน	4	4.34
2.2.5 การใช้ประโยชน์จากที่ดิน และพื้นที่ว่างเปล่าเพื่อ การเกษตร	2	2.17
2.3 ด้านการศึกษาเพื่อพัฒนาสังคมและชุมชน	41	44.56
ข้อเสนอแนะ		
2.3.1 การศึกษาเกี่ยวกับภัยธรรมชาติ และพิบัติภัยต่างๆ	14	15.21
2.3.2 จัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริม และอนุรักษ์วัฒนธรรม ประเพณี ในท้องถิ่น	11	11.95
2.3.3 ควรจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมด้านครอบครัว	6	6.52
2.3.4 กิจกรรมเพื่อส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และศาสนา	4	4.34
2.3.5 ควรพัฒนากิจกรรมให้ทันกับเหตุการณ์ปัจจุบัน	3	3.26
2.1.6 การศึกษาอบรมเพื่อป้องกันปัญหายาเสพติด	3	3.26
2.4 ด้านการศึกษาตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	37	40.21
ข้อเสนอแนะ		
2.4.1 ควรมีการศึกษา ดูงานจากแหล่งเรียนรู้ในชุมชนอื่นที่ เป็นต้นแบบ	16	17.39
2.4.2 ควรจัดกิจกรรมการศึกษาเพื่อการพัฒนาผลผลิต และ เศรษฐกิจในครัวเรือน	8	8.69
2.4.3 ควรจัดอบรมเกี่ยวกับการทำบัญชีครัวเรือน และบัญชีรับ จ่าย	7	7.60
2.4.4 ควรส่งเสริมวิถีชีวิตของชาวบ้านให้นำหลักปรัชญา พอเพียงไปปฏิบัติจริง	6	6.52

ตาราง 24 (ต่อ)

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม	ความถี่	ร้อยละ
3. ด้านการศึกษาตามอัธยาศัย	22	23.91
ข้อเสนอแนะ		
3.1 ควรจัดให้มีห้องสมุดระดับชุมชน	12	13.04
3.2 ควรจัดตั้งและขยายแหล่งเรียนรู้ในชุมชน	5	5.43
3.3 ควรส่งเสริมให้มีการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นและแหล่งเรียนรู้ในชุมชน	3	3.26
3.4 ควรมีบริการสื่อที่หลากหลายเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ในชุมชน	2	2.17
3.5 ควรบริการข่าวสาร ข้อมูลผ่านหอกระจายข่าว หรือวิทยุชุมชน	1	1.08

จากตารางที่ 24 พบว่าข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของความต้องการการศึกษานอกระบบและการศึกษา ตามอัธยาศัยของประชาชนเทศบาลตำบลโพสะ อำเภอเมือง จังหวัดอ่างทองได้ตั้งนี้ **ด้านการศึกษาขั้นพื้นฐานนอกระบบ**

ประชาชนในเทศบาลตำบลโพสะมี ข้อเสนอแนะ เพิ่มเติมในเรื่องการศึกษาขั้นพื้นฐานตามลำดับ ดังนี้ ควรเน้นเพื่อการนำไปใช้ได้จริงในชีวิตประจำวันได้ คิดเป็นร้อยละ 8.69 (8 คน) รองลงมาคือ ควรมีการให้คำปรึกษา การบริการเพื่อแก้ไขปัญหา ผู้เรียนเป็นรายบุคคล คิดเป็นร้อยละ 5.43 (5 คน)กิจกรรมการศึกษาต้องส่งเสริมให้เกิดการรวมกลุ่มของคนในชุมชนเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ คิดเป็นร้อยละ 3.26 (3 คน) ควรจัดการศึกษาให้กับพ่อ แม่ผู้ปกครองอย่างต่อเนื่อง คิดเป็นร้อยละ 3.26 (3 คน) ควรตอบสนองต่อการพัฒนาอาชีพของผู้เรียน คิดเป็นร้อยละ 3.26 (3 คน) และต้องเกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อมและความเป็นอยู่ของชุมชนคิดเป็นร้อยละ 2.17 (2 คน)

ด้านการศึกษาต่อเนื่อง

การศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต ประชาชนในเทศบาลตำบลโพสะมี ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต ตามลำดับ ดังนี้ การศึกษาอบรมเพื่อเสริมสร้างสุขนิสัยและสุขอนามัยที่ดี คิดเป็นร้อยละ 17.39 (16 คน) รองลงมา คือ กิจกรรมนันทนาการ และกีฬาต่างๆ คิดเป็นร้อยละ 8.69 (8คน) การศึกษาอบรมเรื่องสารเคมีในชีวิตประจำวัน คิดเป็นร้อยละ 8.69 (8คน) และ การศึกษา อบรมเพื่อส่งเสริมการที่ เป็นผู้ผลิต ผู้บริโภคที่ดี และการใช้เลือกใช้ผลิตภัณฑ์ คิดเป็นร้อยละ 6.52 (6คน)

ด้านการศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพ ประชาชนในเทศบาลตำบลโพสะมี ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับการศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพ ตามลำดับ ดังนี้ การจัดตั้งศูนย์ฝึกอาชีพระดับตำบล

คิดเป็นร้อยละ 19.56 (18คน) รองลงมาคือ การฝึกทักษะอาชีพใหม่ๆ มาฝึกให้กับประชาชนอย่างต่อเนื่อง คิดเป็นร้อยละ 13.04 (12คน) การฝึกทักษะอาชีพเกี่ยวกับงานประดิษฐ์ และการออกแบบสิ่งประดิษฐ์ คิดเป็นร้อยละ 7.06 (7คน) ควรส่งเสริมการจัดทำการตลาดเพื่อส่งเสริมอาชีพในระดับชุมชน คิดเป็นร้อยละ 4.34 (4คน) กิจกรรมเพื่อฝึกทักษะอาชีพต้องสอดคล้องกับความต้องการของชุมชน คิดเป็นร้อยละ 4.34 (4คน) และการใช้ประโยชน์จากที่ดิน และพื้นที่ว่างเปล่าเพื่อการเกษตร คิดเป็นร้อยละ 2.17 (2คน)

ด้านการศึกษาเพื่อพัฒนาสังคมและชุมชน ประชาชนในเทศบาลตำบลโพสะมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับการศึกษาเพื่อพัฒนา สังคมและชุมชน ตามลำดับ ดังนี้ การศึกษาเกี่ยวกับภัยธรรมชาติ และพิบัติภัยต่างๆ คิดเป็นร้อยละ 15.21 (14คน) รองลงมา คือ จัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริม และอนุรักษ์วัฒนธรรม ประเพณีในท้องถิ่น คิดเป็นร้อยละ 11.95 (11คน) ควรจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมด้านครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 6.3452 (6คน) กิจกรรมเพื่อส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และศาสนา คิดเป็นร้อยละ 4.34 (4คน) ควรพัฒนากิจกรรมให้ทันกับเหตุการณ์ปัจจุบัน คิดเป็นร้อยละ 3.36 (3คน) และ การศึกษาอบรมเพื่อป้องกันปัญหายาเสพติด คิดเป็นร้อยละ 3.36 (3 คน)

ด้านการศึกษาตามปรัชญาเศรษฐกิจ พอเพียง ประชาชนในเทศบาลตำบลโพสะมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับการศึกษา ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ตามลำดับ ดังนี้ ควรมีการศึกษาดูงานจากแหล่งเรียนรู้ในชุมชนอื่นที่เป็นต้นแบบ คิดเป็นร้อยละ 17.39 (16คน) รองลงมา คือ ควรจัดกิจกรรมการศึกษาเพื่อการพัฒนาผลผลิต และเศรษฐกิจในครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 8.69 (8คน) ควรจัดอบรมเกี่ยวกับการทำบัญชีครัวเรือน และบัญชีรับจ่าย คิดเป็นร้อยละ 7.60 (7คน) และควรส่งเสริมวิถีชีวิตของชาวบ้านให้นำหลักปรัชญาพอเพียงไปปฏิบัติจริง คิดเป็นร้อยละ 6.52 (6คน)

ด้านการศึกษาตามอัธยาศัย ประชาชนในเทศบาลตำบลโพสะมีข้อเสนอแนะ เพิ่มเติมเกี่ยวกับการศึกษา ตามอัธยาศัย ตามลำดับ ดังนี้ ควรจัดให้มีห้องสมุดระดับชุมชน คิดเป็นร้อยละ 13.04 (12 คน) รองลงมา คือ ควรจัดตั้งและขยายแหล่งเรียนรู้ในชุมชน คิดเป็นร้อยละ 5.43 (5 คน) ควรส่งเสริมให้มีการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นและแหล่งเรียนรู้ในชุมชน คิดเป็นร้อยละ 3.26 (3 คน) ควรให้บริการสื่อที่หลากหลายเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ในชุมชน คิดเป็นร้อยละ 2.17 (2 คน) และควรบริการข่าวสาร ข้อมูลผ่านหอกระจายข่าวหรือวิทยุชุมชน คิดเป็นร้อยละ 1.08 (1 คน)

ตอนที่ 5 สรุปแนวทางการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของประชาชน ในเทศบาลตำบลโพสะ อำเภอเมือง จังหวัดอ่างทอง

สรุปแนวทางการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของประชาชนใน
เทศบาลตำบลโพสะ อำเภอเมือง จังหวัดอ่างทองได้ดังนี้

ด้านการศึกษาระดับพื้นฐานนอกระบบ

การจัดการศึกษาที่ตอบสนองความต้องการ คือ การศึกษาเพื่อการรู้หนังสือ ประถมศึกษา
และมัธยมศึกษาตอนปลาย ตามความคาดหวัง ของประชาชนคือการ เพิ่มวุฒิการศึกษา เพื่อศึกษา
ต่อในระดับที่สูงขึ้น และการพัฒนาอาชีพ โดยใช้วิธีการพบกลุ่มในวันหยุดเสาร์หรืออาทิตย์ ระหว่าง
เวลา 9.00 – 12.00 น.และ 13.00-16.00 น. หรือการพบกลุ่มวันธรรมดาหลังเลิกงานในเวลา 17.00
– 19.00 สำหรับกิจกรรมการศึกษานั้นควรส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถนำไปใช้ได้จริงในชีวิตประจำวัน
ได้ โดยจัดให้มีระบบการให้คำปรึกษา การบริการเพื่อแก้ไขปัญหา ผู้เรียนเป็นรายบุคคล ตลอดจน
ส่งเสริมให้เกิดการรวมกลุ่มของคนในชุมชนเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้

ด้านการศึกษาต่อเนื่อง

การศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต ควรจัดการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการเสริมสร้างด้าน
สุขภาพ สุขอนามัย และสุขนิสัยที่ดี การพัฒนาสุขภาพจิต การจัดการความเครียด ด้วยกิจกรรม
นันทนาการ และกีฬา ต่างๆตลอดจนการให้ความรู้เกี่ยวกับการใช้สารเคมีในชีวิตประจำวัน

การศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพ ควรจัดการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับ การทำอาหารคาว อาหาร
หวาน การทำขนม การถนอมอาหาร การทำน้ำพริก การทำนา การทำสวน การทำไร่ การปลูก
พืชผัก การเลี้ยงสัตว์ปีก การเลี้ยงสุกร การเลี้ยงโค- กระบือ การเลี้ยงปลา โดยการจัดตั้งศูนย์ฝึก
อาชีพในตำบล เพื่อส่งเสริมให้มีการฝึกทักษะอาชีพใหม่ๆ แก่ประ ชาชนอย่างต่อเนื่อง ตลอดจนการ
ฝึกทักษะอาชีพเกี่ยวกับงานประดิษฐ์ และการออกแบบสิ่งประดิษฐ์ต่างๆ

การศึกษาเพื่อพัฒนาสังคมและชุมชน ควรจัดการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับ บทบาทหน้าที่
ของการเป็นพลเมืองดี การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด การส่งเสริมความรู้เรื่องประชาธิปไตย
ภัยธรรมชาติ และพิบัติภัยต่างๆ การอนุรักษ์วัฒนธรรม ประเพณีในท้องถิ่น และกิจกรรมเพื่อส่งเสริม
ความเข้มแข็งของสถาบันครอบครัว เป็นต้น

การศึกษาตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ควรจัดการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับ หลักการ
ของปรัชญา การดำรงชีวิต และการแก้ไขปัญหาของชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดย
จัดให้มีการศึกษา ดูงานจากแหล่งเรียนรู้ในชุมชนอื่นที่เป็นต้นแบบ เพื่อการพัฒนาผลผลิต และ
เศรษฐกิจในครัวเรือน และการให้ความรู้เกี่ยวกับการทำบัญชีครัวเรือน และบัญชีรับจ่าย เป็นต้น

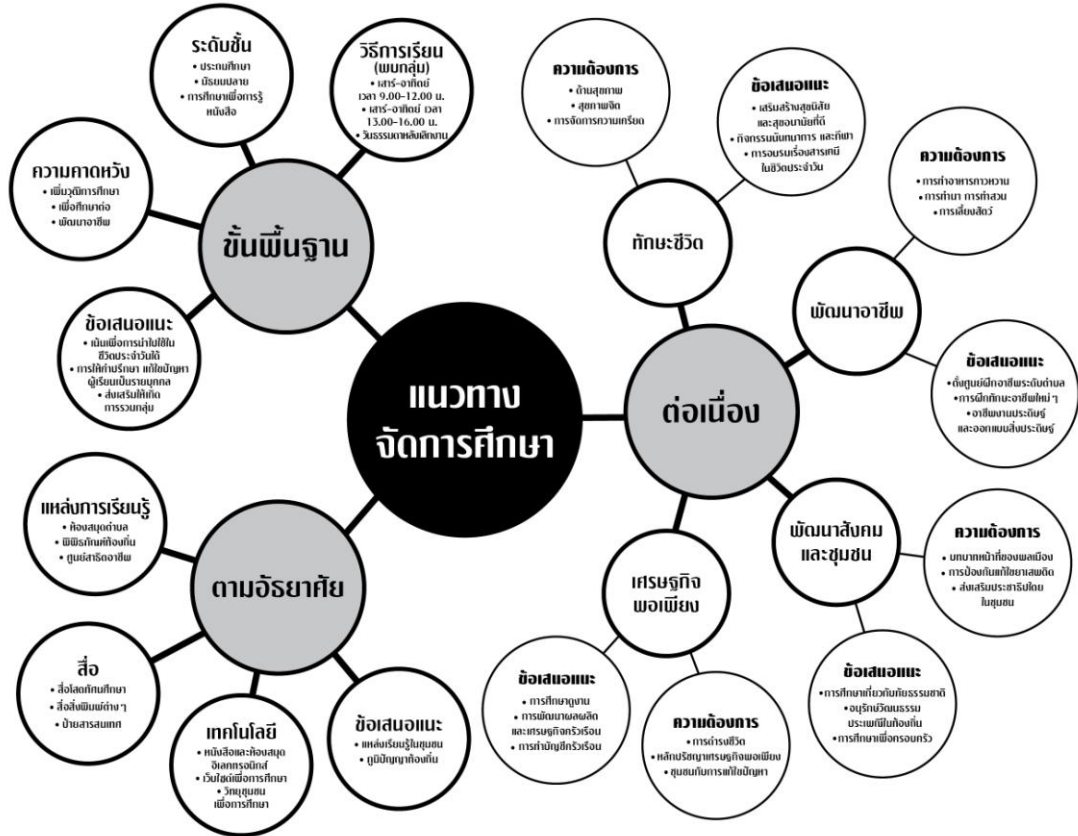
ด้านการศึกษาตามอรรถาธิบาย

แหล่งเรียนรู้ ควรจัดให้มีห้อง สมุดประจำตำบล พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น ศูนย์ภูมิปัญญาท้องถิ่น และศูนย์สาริตการประกอบอาชีพ โดยการจัดตั้งและขยายแหล่งเรียนรู้ในชุมชน และส่งเสริมให้ ภูมิปัญญาท้องถิ่นมีบทบาทในการเรียนรู้อย่างกว้างขวาง

สื่อการศึกษา ควรจัดบริการสื่อทัศนศึกษา สื่อสิ่งพิมพ์ วิทยุสารสนเทศ ได้แก่ วิทยุ ประกาศข่าวสารความรู้ป้ายบอกเล่าความเป็นมา ป้ายประชาสัมพันธ์ ป้ายประกาศต่างๆ เป็นต้น เทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร ควรจัดบริการหนังสือและห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์ เว็บไซต์เพื่อการศึกษา และส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากวิทยุชุมชนเพื่อการศึกษา

จากการศึกษาความต้องการ และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ผู้วิจัยได้นำผลการศึกษาความต้องการโดยรวม และข้อเสนอแนะเพิ่มเติม มาสรุปเป็นผังมโนทัศน์แนวทางการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ดังปรากฏในภาพประกอบ 7

ภาพประกอบ 7 ผังมโนทัศน์ แนวทางการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของประชาชนในเทศบาลตำบลโพสะ อำเภอเมือง จังหวัดอ่างทอง

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่องความต้องการการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของประชาชนเทศบาลตำบลโพสะ อำเภอเมือง จังหวัดอ่างทอง ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิจัยตามลำดับ ดังนี้ 1) ความมุ่งหมายของการวิจัย 2) ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง 3) วิธีการดำเนินการวิจัย 4) สรุปผลการวิจัย 5) การอภิปรายผล 6) ข้อเสนอแนะ โดยมีสาระสำคัญดังต่อไปนี้

1. ความมุ่งหมายของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) เพื่อศึกษาความต้องการการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของประชาชน เทศบาลตำบลโพสะ อำเภอเมือง จังหวัดอ่างทอง ด้านการศึกษาขั้นพื้นฐานนอกระบบ ด้านการศึกษาต่อเนื่อง และด้านการศึกษาตามอัธยาศัย 2) เพื่อเปรียบเทียบความต้องการการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของประชาชน เทศบาลตำบลโพสะ อำเภอเมือง จังหวัดอ่างทอง จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ 3) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของประชาชนใน เทศบาลตำบลโพสะ อำเภอเมือง จังหวัดอ่างทอง 4) เพื่อนำเสนอแนวทางการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของประชาชนในเทศบาลตำบลโพสะ อำเภอเมือง จังหวัดอ่างทอง

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าเป็นประชาชนเทศบาลตำบลโพสะ อำเภอเมือง จังหวัดอ่างทอง ที่มีอายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป จำนวน 2,295 คน

กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าเป็นประชาชนเทศบาลตำบลโพสะ อำเภอเมือง จังหวัดอ่างทอง อายุ ตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป จำนวน 341 คน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรการคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างของทาโร ยามาเน่ (Yamane. 1967: 87) และเลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling)

3. วิธีการดำเนินการวิจัย

3.1 เครื่องมือ ที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า เป็นแบบสอบถามความต้องการการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของประชาชนเทศบาลตำบลโพสะ อำเภอเมืองอ่างทอง จังหวัดอ่างทอง แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 แบบสอบถามสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยเป็นแบบสอบถามแบบตรวจสอบรายการ (Check List) ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับความ

ต้องการการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) และตอนที่ 3 แบบสอบถามปลายเปิดให้ผู้ตอบแบบสอบถามให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

3.2 การเก็บรวบรวมข้อมูล โดยผู้วิจัยขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้นำท้องถิ่นในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 341 คน ระหว่างวันที่ 15-30 มีนาคม 2554 เมื่อได้รับแบบสอบถามคืนมาแล้ว เลือกเฉพาะฉบับที่สมบูรณ์ จำนวน 318 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 93.25 เพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

3.3 การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS (Statistical Package for the Social Sciences) เพื่อทำการวิเคราะห์ค่าสถิติต่างๆ ดังนี้ 1) ข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามวิเคราะห์โดยใช้การแจกแจงความถี่ และ ค่าร้อยละ 2) ข้อมูลที่เป็นระดับความต้องการ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย วิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานโดยรวมรายด้าน และรายข้อ 3) ข้อมูลเปรียบเทียบความต้องการ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ทั้ง 3 ด้าน วิเคราะห์เพื่อการทดสอบสมมติฐาน และความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่มโดยใช้ค่า (t-test) และกลุ่มตัวอย่างมากกว่า 2 กลุ่ม ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One Way Analysis of Variance) หรือค่าเอฟ (F-test) และหากพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จะใช้การทดสอบรายคู่โดยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe's Method)

4. สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัย เรื่องความต้องการการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของประชาชนเทศบาลตำบลโพสะ อำเภอเมือง จังหวัดอ่างทอง สรุปผลการวิจัย ได้ดังนี้

4.1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ เป็น เพศหญิง จำนวน 177 คน คิดเป็นร้อยละ 55.66 ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 41 - 50 ปี จำนวน 75 คน คิดเป็นร้อยละ 23.58 อายุ ส่วนใหญ่มีระดับการศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น 104 คน คิดเป็นร้อยละ 32.70 ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพ รับจ้าง/พนักงานเอกชน 166 คน คิดเป็นร้อยละ 52.20 ส่วนใหญ่มีรายได้ระหว่าง 6,001 - 9,000 บาท 137 คน คิดเป็นร้อยละ 43.08

4.2 ความต้องการการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของประชาชนโดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.93$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความต้องการอยู่ในระดับมากได้แก่ ด้านการศึกษาขั้นพื้นฐานนอกระบบ ($\bar{X}=4.09$) ด้านการศึกษาตามอัธยาศัย ($\bar{X}=3.93$) และ ด้านการศึกษาต่อเนื่อง ($\bar{X}=3.77$)

4.3 ความต้องการการศึกษาในระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของประชาชน

รายด้าน พบว่า

ด้านการศึกษาระดับพื้นฐานนอกระบบ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความต้องการระดับมากที่สุด ด้านการศึกษาขั้นพื้นฐานนอกระบบ การศึกษาเพื่อการรู้หนังสือเป็นจำนวน 24 คน ($\bar{X}=4.54$) ระดับประถมศึกษาจำนวน 14 คน ($\bar{X}=4.64$) ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายจำนวน 146 คน ($\bar{X}=4.57$) และต้องการระดับมากในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 78 คน ($\bar{X}=4.37$) ความคาดหวังในการเรียนอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.05$) เพื่อเพิ่มวุฒิการศึกษาจำนวน 200 คน ($\bar{X}=4.23$) และเพื่อศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นจำนวน 179 คน ($\bar{X}=4.07$) ต้องการวิธีการเรียนอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.68$) โดยต้องการการพบกลุ่มในวันหยุดเสาร์หรืออาทิตย์ ในเวลา 9.00 – 12.00 น. จำนวน 137 คน ($\bar{X}=4.21$) และพบกลุ่มในวันหยุดเสาร์หรืออาทิตย์ ในเวลา 13.00-16.00 น. จำนวน 91 คน ($\bar{X}=3.71$)

ด้านการศึกษาต่อเนื่อง พบว่า กลุ่มตัวอย่าง มีความต้องการเรื่อง การศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.65$) ได้แก่ การศึกษาเกี่ยวกับ สุขภาพ จำนวน 316 คน ($\bar{X}=3.87$) และสุขภาพจิตจำนวน317คน ($\bar{X}= 3.82$) เรื่องการศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพ มีความต้องการอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.65$) ได้แก่ การทำอาหารคาว , หวาน, การทำขนม การถนอมอาหาร, การทำน้ำพริกต่างๆ จำนวน317คน ($\bar{X}= 3.77$) และการทำนา, การทำสวนและการทำไร่ การปลูกพืชผัก จำนวน311คน ($\bar{X}= 3.56$) เรื่อง การศึกษาเพื่อพัฒนาสังคมและชุมชน มีความต้องการอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}= 3.79$) เกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของการเป็นพลเมือง จำนวน315คน ($\bar{X}= 3.83$) และการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด จำนวน 314 คน($\bar{X}= 3.83$) เรื่องการศึกษาตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีความต้องการอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.10$) เกี่ยวกับการดำรงชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จำนวน318คน ($\bar{X}=4.11$) และหลักการ และปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงจำนวน 317คน ($\bar{X}=4.10$)

ด้านการศึกษาตามอัธยาศัย พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความต้องการเรื่อง แหล่งเรียนรู้อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.06$) ได้แก่ ความต้องการ ห้องสมุดชุมชน หรือห้องสมุดตำบล จำนวน 317คน ($\bar{X}=4.26$) และพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นหรือศูนย์ภูมิปัญญาท้องถิ่น จำนวน 317คน ($\bar{X}=4.19$) เรื่อง สื่อการศึกษา มีความต้องการอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.85$) ได้แก่ ภาพยนตร์ วีดิทัศน์ และสื่อสื่อดิจิทัลประเภทต่าง ๆ จำนวน 317คน($\bar{X}=4.02$) และสื่อสิ่งพิมพ์ประเภทต่างๆ ได้แก่ แผ่นพับ แผ่นปลิว หนังสือหนังสือพิมพ์ นิตยสาร วารสารต่างๆ จำนวน 317คน ($\bar{X}= 3.96$) เรื่องเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร มีความต้องการอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}= 3.88$) ได้แก่ มีความต้องการ หนังสือและห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์ จำนวน 317คน($\bar{X}= 3.93$) และเว็บไซต์เพื่อการศึกษา จำนวน 315คน($\bar{X}=3.93$)

4.4 ผลการเปรียบเทียบความต้องการการศึกษานอกระบบและการศึกษาตาม อัธยาศัยของประชาชน พบว่า

3.1 กลุ่มตัวอย่างที่มีเพศต่างกันมีความต้องการ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยเพศหญิงมีค่าเฉลี่ยความต้องการสูงกว่า เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการศึกษาต่อเนื่องและด้านการศึกษาตามอัธยาศัย ประชาชนมีความต้องการแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยเพศหญิงมีค่าเฉลี่ยความต้องการสูงกว่าเพศชายทั้ง 2 ด้าน สำหรับด้านการศึกษาขั้นพื้นฐานนอกระบบแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

3.2 กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุต่างกันมี ความต้องการการศึกษานอกระบบและ การศึกษาตามอัธยาศัย โดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความต้องการแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติทุกด้าน

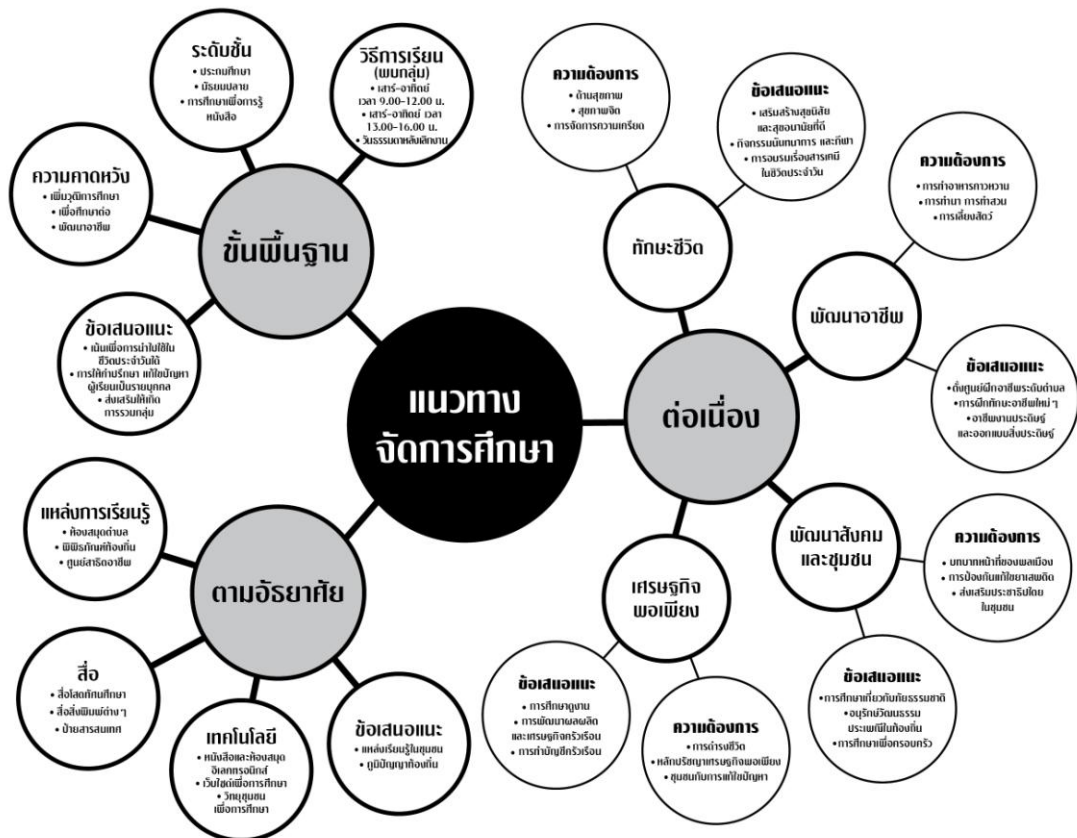
3.3 กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มี ความต้องการการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยกลุ่มที่มีการศึกษามัธยมศึกษาตอนต้นมีความต้องการโดยรวมแตกต่างจากผู้ที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมีค่าเฉลี่ยความต้องการสูงกว่า เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการศึกษาขั้นพื้นฐานนอกระบบมีความต้องการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยกลุ่มที่มีการศึกษาระดับประถมหรือต่ำกว่าและระดับมัธยมศึกษาตอนต้นมีความต้องการ แตกต่างจากผู้ที่มีระดับการศึกษา มัธยมศึกษาตอนปลายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมีค่าเฉลี่ยความต้องการสูงกว่า นอกนั้นแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

3.4 กลุ่มตัวอย่าง ที่มีอาชีพต่างกัน มีความ ต้องการการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยกลุ่มที่มีอาชีพเกษตรกร มีความต้องการโดยรวมแตกต่างจากผู้ที่มีอาชีพรับจ้าง /พนักงานเอกชนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมีค่าเฉลี่ยความต้องการสูงกว่า เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความต้องการด้านการศึกษาต่อเนื่อง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกนั้นแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

3.5 กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ต่างกันมีความ ต้องการการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย โดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ โดยกลุ่มที่มีรายได้ไม่เกิน 6,000 บาทมีความต้องการโดยรวมแตกต่างจากผู้มีรายได้ 9,001-12,000 บาท อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมีค่าเฉลี่ยความต้องการสูงกว่า เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ประชาชนมีความต้องการด้านการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการศึกษาต่อเนื่องแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยกลุ่มที่มีรายได้ 12,001 บาท ขึ้นไปมีความต้องการ แตกต่างจากผู้ที่มีรายได้ไม่เกิน 6,000 บาท อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 และมีค่าเฉลี่ยความต้องการสูงกว่า กลุ่มตัวอย่างมี

ความต้องการด้านการศึกษิตตามอัยาศัยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกนั้นแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

4.5 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับความต้องการการศึกษิตนอกระบบและการศึกษิตตามอัยาศัยของประชาชน สรุปล้ได้เป็นผังมโนทัศน์แนวทางการจัดการการศึกษิต

ภาพประกอบ 8 ผังมโนทัศน์ แนวทางการจัดการการศึกษิตนอกระบบและการศึกษิตตามอัยาศัยของประชาชนในเทศบาลตำบลโพสะ อำเภอเมือง จังหวัดอ่างทอง

ด้านการศึกษิตขั้นพื้นฐานนอกระบบ ประชาชนมี ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม คือ ควรเน้นเพื่อนำไปใช้ได้จริงในชีวิตประจำวันได้ คิดเป็นร้อยละ 8.69 (8 คน) และควรมีการให้คำปรึกษาบริการเพื่อแก้ไขปัญหา ผู้เรียนเป็นรายบุคคลคิดเป็นร้อยละ 5.43 (5 คน)

ด้านการศึกษิตต่อเนื่อง พบว่า การศึกษิตเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต ประชาชนมี ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม คือ การศึกษิตอบรมเพื่อเสริมสร้างสุขนิสัยและสุขอนามัยที่ดี คิดเป็นร้อยละ 17.39 (16 คน) และกิจกรรมนันทนาการ และกีฬาต่างๆ คิดเป็นร้อยละ 8.69 (8คน) การศึกษิตเพื่อพัฒนาอาชีพ ประชาชนมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติม คือ การจัดตั้งศูนย์ฝึกอาชีพระดับตำบล คิดเป็นร้อยละ 19.56 (18คน) และการฝึกทักษะอาชีพใหม่ๆ มาฝึกให้กับประชาชนอย่างต่อเนื่อง คิดเป็นร้อยละ 13.04 (12คน)

การศึกษาเพื่อพัฒนาสังคมและชุมชน ประชาชนมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติม คือ การศึกษาเกี่ยวกับภัยธรรมชาติ และพิบัติภัยต่างๆ คิดเป็นร้อยละ 15.21 (14คน) และจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริม และอนุรักษ์วัฒนธรรม ประเพณีในท้องถิ่น คิดเป็นร้อยละ 11.95 (11คน) การศึกษาตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ประชาชนมีข้อเสนอแนะ เพิ่มเติม คือ ควรมีการศึกษาดูงานจากแหล่งเรียนรู้ในชุมชนอื่นที่เป็นต้นแบบ คิดเป็นร้อยละ 17.39 (16คน) และควรจัดกิจกรรมการศึกษาเพื่อการพัฒนาผลผลิตและเศรษฐกิจในครัวเรือนคิดเป็นร้อยละ 8.69 (8คน)

ด้านการศึกษตามอัยาศัย ประชาชนมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติม คือ ควรจัดให้มีห้องสมุดระดับชุมชน คิดเป็นร้อยละ 13.04 (12 คน) และควรจัดตั้งและขยายแหล่งเรียนรู้ในชุมชน คิดเป็นร้อยละ 5.43 (5 คน)

4.6 แนวทางการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัยาศัยของประชาชน
ผู้วิจัยได้นำข้อค้นพบที่ได้จากการศึกษามาสรุปเป็นแนวทางการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัยาศัย ดังต่อไปนี้

ด้านการศึกษาขั้นพื้นฐานนอกระบบ ควรจัดการศึกษาที่ตอบสนองความต้องการ คือ การศึกษาเพื่อการรู้หนังสือ ประถมศึกษา และมีธยมศึกษาตอนปลาย ตามความคาดหวังของประชาชนคือการ เพิ่มวุฒิการศึกษา เพื่อศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น และการพัฒนาอาชีพ โดยใช้วิธีการพบกลุ่มในวันหยุดเสาร์หรืออาทิตย์ ระหว่างเวลา 9.00 – 12.00 น. และ 13.00-16.00 น. หรือการพบกลุ่มวันธรรมดาหลังเลิกงานในเวลา 17.00 – 19.00 สำหรับกิจกรรมการศึกษานั้นควรส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถนำไปใช้ได้จริงในชีวิตประจำวันได้ โดยจัดให้มีระบบการให้คำปรึกษา การบริการเพื่อแก้ไขปัญหา ผู้เรียนเป็นรายบุคคล ตลอดจนส่งเสริมให้เกิดการรวมกลุ่มของคนในชุมชนเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้

ด้านการศึกษาต่อเนื่อง ประกอบด้วย การศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต ควรจัดการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการเสริมสร้างด้านสุขภาพ สุขอนามัย และสุขนิสัยที่ดี การพัฒนาสุขภาพจิต การจัดการความเครียด ด้วยกิจกรรมนันทนาการ และกีฬา ต่างๆ ตลอดจนการให้ความรู้เกี่ยวกับการใช้สารเคมีในชีวิตประจำวัน **การศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพ** ควรจัดการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับ การทำอาหารคาว อาหารหวาน การทำขนม การถนอมอาหาร การทำน้ำพริก การทำนา การทำสวน การทำไร่ การปลูกพืชผัก การเลี้ยงสัตว์ปีก การเลี้ยงสุกร การเลี้ยงโค-กระบือ การเลี้ยงปลา โดยการจัดตั้งศูนย์ฝึกอาชีพในตำบล เพื่อส่งเสริมให้มีการฝึกทักษะอาชีพใหม่ๆ แก่ประชาชนอย่างต่อเนื่อง ตลอดจนการฝึกทักษะอาชีพเกี่ยวกับงานประดิษฐ์ และการออกแบบสิ่งประดิษฐ์ต่างๆ **การศึกษาเพื่อพัฒนาสังคมและชุมชน** ควรจัดการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับ บทบาทหน้าที่ของการเป็นพลเมืองดี การป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด การส่งเสริมความรู้เรื่องประชาธิปไตย ชาติ และพิบัติภัยต่างๆ การอนุรักษ์วัฒนธรรม ประเพณีในท้องถิ่น และกิจกรรมเพื่อส่งเสริมความเข้มแข็งของสถาบันครอบครัว เป็นต้น **การศึกษาตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง** ควรจัดการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับ หลักการ ของปรัชญา การดำรงชีวิต และการแก้ไขปัญหาของชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยจัดให้มีการศึกษา ดูงานจากแหล่งเรียนรู้ในชุมชนอื่นที่เป็นต้นแบบ เพื่อการพัฒนา

ผลผลิต และเศรษฐกิจในครัวเรือน และการให้ความรู้เกี่ยวกับการทำบัญชีครัวเรือน และบัญชีรับจ่าย เป็นต้น

ด้านการศึกษิตตามอัธยาศัย ประกอบด้วย แหล่งเรียนรู้ ควรจัดให้มีห้องสมุดประจำตำบล พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น ศูนย์ภูมิปัญญาท้องถิ่น และศูนย์สาธิตการประกอบอาชีพ โดยการจัดตั้งและขยายแหล่งเรียนรู้ในชุมชน และส่งเสริมให้ภูมิปัญญาท้องถิ่นมีบทบาทในการเรียนรู้อย่างกว้างขวาง **สื่อการศึกษา** ควรจัดบริการสื่อโสตทัศนศึกษา สื่อสิ่งพิมพ์ ป้ายสารสนเทศ ได้แก่ ป้ายประกาศข่าวสารความรู้ป้ายบอกเล่าความเป็นมา ป้ายประชาสัมพันธ์ ป้ายประกาศต่างๆ เป็นต้น **เทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร** ควรจัดบริการหนังสือและห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์ เว็บไซต์เพื่อการศึกษิต และส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากวิทยุชุมชนเพื่อการศึกษิต

การอภิปรายผล

จากการศึกษิตเรื่องความต้องการการศึกษิตนอกระบบและการศึกษิตตามอัธยาศัยของประชาชนเทศบาลตำบลโพสะ อำเภอเมือง จังหวัดอ่างทอง มีประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปราย ดังนี้ **ด้านการศึกษิตขั้นพื้นฐานนอกระบบ** ข้อค้นพบจากการศึกษิตผู้วิจัยสามารถอภิปรายผล ได้ดังนี้

ระดับการศึกษิต ประชาชนต้องการการศึกษิตระดับประถมศึกษา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะประชาชนส่วนหนึ่งเป็นผู้ที่ออกกลางคันจากการศึกษิตในระบบโรงเรียน ซึ่งประชาชนเหล่านี้ก็ออกจากระบบโรงเรียนมาประกอบอาชีพ เกษตรกรรมและการรับจ้างในโรงงานอุตสาหกรรมในขณะที่ตนเองเป็นผู้ได้รับการศึกษิตระดับประถมศึกษาชั้นปีที่ 4 ตามหลักสูตรเก่า ครั้นเมื่อกระทรวงศึกษิตธิการได้เปลี่ยนมาใช้หลักสูตร พ.ศ. 2551 ประชาชนที่ต้องการวุฒิทางการศึกษิตจึงมีความต้องการการศึกษิตในระดับประถมศึกษาเพื่อเป็นพื้นฐานของการศึกษิตต่อในระดับที่สูงขึ้นต่อไป

ความคาดหวังในการเรียน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะประชาชนที่ออกจากระบบโรงเรียนมาตั้งแต่วัยเรียน ครั้นเมื่อมาประกอบอาชีพในภาคส่วนต่างๆ ของสังคม ตลอดจนการรับจ้างในสถานประกอบการเห็นว่าสภาพการทำงานที่เปลี่ยนแปลงไป บุคคลมีความจำเป็นต้องศึกษิตต่อในระดับที่สูงขึ้นดังนั้นจึงมีความต้องการ เพิ่มวุฒิการศึกษิต เพื่อการศึกษิตต่อในระดับที่สูงขึ้นซึ่งจะเป็นพื้นฐานในการพัฒนาอาชีพในปัจจุบันของตน

วิธีการเรียน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะประชาชนส่วนใหญ่อยู่ในวันทำงาน และมีวันหยุดประจำสัปดาห์คือวันอาทิตย์ ดังนั้นจึงเป็นเหตุผลให้ มีความต้องการ พบกลุ่มในวันหยุดเสาร์หรืออาทิตย์ ระหว่างเวลา 9.00 – 12.00 น. และ 13.00-16.00 น. หรือการพบกลุ่มวันธรรมดาหลังเลิกงานในเวลา 17.00 – 19.00

ด้านการศึกษิตต่อเนื่อง ข้อค้นพบจากการศึกษิตผู้วิจัยสามารถอภิปรายผล ได้ดังนี้

การศึกษิตเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต ประชาชนมีความต้องการการศึกษิตที่เกี่ยวข้องกับ การพัฒนาสุขภาพจิต การจัดการความเครียด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะประชาชน ต้องประสบกับสภาพปัญหาทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง ที่เผชิญอยู่ในปัจจุบันที่ส่งผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตของคน ในสังคม ซึ่งกรมสุขภาพจิต กล่าวว่า ประเทศไทยมีผู้ป่วยด้านจิตเวชแล้วประมาณ 1 ใน 5 คนของคน

ไทยคิดเป็น 20 เปอร์เซ็นต์ หรือประมาณ 12 ล้านคน โดยมีอัตราป่วยเพิ่มปีละ 1 ล้านคนโดยเข้ารับรักษาตัวในโรงพยาบาลด้านจิตเวชราวปีละ 8 แสนคนและมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ซึ่งปัญหาสำคัญมาจากปัญหาความขัดแย้งหลายด้าน เช่น ปัญหาทางการเมือง ปัญหาเศรษฐกิจ หนี้สิน ปัญหาสังคม ยาเสพติดต่างๆ และปัญหาบุคคลหรือครอบครัว รวมทั้งปัญหาจากสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่ส่งผลถึงคนไทยทั่วประเทศ สอดคล้องกับบทความของหนังสือพิมพ์ฐานเศรษฐกิจ ฉบับที่ 2283 30 ธ.ค. - 02 ม.ค. 2551(ออนไลน์) นอกจากนั้นประชาชนยังมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับการจัดกิจกรรม นันทนาการ และกีฬา ต่างๆ สอดคล้องกับสำนักงานพัฒนาการกีฬา และนันทนาการ ที่กล่าวว่า สุขภาพเป็นสิ่งสำคัญสำหรับทุกคน จุดมุ่งหมายของนันทนาการประการหนึ่ง ก็เพื่อพัฒนาสุขภาพกายและสุขภาพจิตของคนให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ดังนั้น กิจกรรมนันทนาการเป็นอีกกิจกรรมหนึ่งที่มีความสำคัญเพิ่มขึ้นพร้อมกับความสนใจในสุขภาพของคนในปัจจุบันคือ นันทนาการเพื่อสุขภาพ เช่น เต้นรำ ร้องเพลง กีฬาชนิดต่างๆ ออกกำลังกาย เต้นแอโรบิค การฝึกสมาธิ โยคะ เป็นต้น สอดคล้องกับบทความของสำนักงานพัฒนาการกีฬา และนันทนาการ

การศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพ ประชาชนมีความต้องการการศึกษาที่ เกี่ยวข้องกับ การทำอาหารคาว อาหารหวาน การทำขนม การถนอมอาหาร การทำน้ำพริก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ประชาชนกลุ่มสตรีมีความต้องการประกอบอาชีพเพื่อสร้าง คุณค่าและใช้เวลาให้เป็นประโยชน์ ต่อ ครอบครัว เพื่อส่งเสริมเศรษฐกิจของครอบครัว และสังคม ด้วยเหตุ สตรีจึงมีความต ้องการฝึกอบรม วิชาชีพต่างๆ ที่ตนเองถนัดและสามารถทำได้ในท้องถิ่น สำหรับอาชีพ การทำนา การทำสวน การทำ ไร่ การปลูกพืชผักนั้นเป็นอาชีพหลักของเกษตรกรในตำบลโพสะ ดังนั้นจึงเป็นเหตุผลให้ประชาชนมี ความต้องการในการศึกษาเพื่อฝึกทักษะอาชีพของตนอย่างต่อเนื่อง

การศึกษาเพื่อพัฒนาสังคมและชุมชน ประชาชนมีความต้องการการศึกษาที่ เกี่ยวข้อง กับ บทบาทหน้าที่ของการเป็นพลเมืองดี ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ประชาชนเห็นว่าปัจจุบันมีความ เจริญก้าวหน้า มีการเปลี่ยนแปลงทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ที่มีบทบาทต่อวิถีชีวิตของคน ทุกระดับชั้น ผู้คนพยายามที่จะปรับตัวเองให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงของสิ่งเหล่านี้ เพื่อความอยู่ รอด มีการแข่งขัน ชิงดีชิงเด่นกัน จนลืมนึกถึงคุณงามความดีภายในจิตใจของตนเอง หวังเพียงเพื่อ ผลประโยชน์ที่จะได้รับ โดยไม่คำนึงถึงผลของความเดือดร้อนที่จะตามมาการละเลยคุณธรรม จริยธรรม และบทบาทหน้าที่ของการเป็นพลเมืองดี เป็นสิ่งที่น่าเป็นห่วงอย่างยิ่งในสังคมปัจจุบัน ซึ่ง สอดคล้องกับ บทความของ มณฑิรา จาวรรณภาศ (2546:ออนไลน์) ที่กล่าวไว้ในบทความเรื่อง คุณค่าของคนอยู่ที่ผลของคุณธรรม นอกจากนั้นปัญหา ยาเสพติด แพร่ระบาดในสังคมไทย แม้จะได้มี มาตรการป้องกันและปราบปรามผู้ลักลอบจำหน่ายและเสพยาเสพติด แต่ก็ยังไม่สามารถขจัดยาเสพติดให้หมดไปได้ ปัญหา ยาเสพติดส่งผลกระทบต่อ ชุมชนและสังคม ครอบครัวที่มีผู้ติดยา มักได้รับความเดือดร้อนจากผู้ติดยาในทุกด้าน นำไปสู่ความยุ่งยาก ขัดแย้ง แยกแยก และสิ้นเปลืองในการ แก้ปัญหา ผู้ติดยา มัก ก่อให้เกิดอาชญากรรมต่อเนื่อง ตั้งแต่การเข้าไปเกี่ยวข้องกับแหล่งขายยา การลักเล็กขโมยน้อย การประทุษร้ายต่อชีวิตและทรัพย์สิน การพนันและอาชญากรรมต่าง ๆ เมื่อถูก จับกุมและดำเนินการทางกฎหมาย จะส่งผลกระทบต่อสมาชิกภายในครอบครัวได้รับความเดือดร้อน

ในการดำรงชีวิตที่ทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็กและเยาวชนที่อยู่ภายใต้การปกครองจะต้องออกจากโรงเรียน ซึ่งปัจจุบันเป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อประชาชนเทศบาลตำบลโพสะ

การศึกษาตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ความกังขาที่เกิดจากความไม่เข้าใจในปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบกับการละเลยไม่พยายามที่จะศึกษาปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกันอย่างถ่องแท้ ก่อให้เกิดการตีความโดยอาศัยความรู้เท่าที่มีของตัวเองเป็นบรรทัดฐาน ล้วนแต่ทำให้เกิดการสื่อความที่คลาดเคลื่อนไปจากความจริง ความจริงที่ว่านี้ ก็คือ เศรษฐกิจพอเพียง เป็นแนวในการพัฒนาและบริหารประเทศที่ ส่งเสริมให้โลกาภิวัตน์มีความเจริญก้าวหน้าอย่างมั่นคงและยั่งยืน ความไม่เข้าใจดังกล่าวอาจเป็นเหตุผลให้ประชาชนต้องการ ศึกษาที่เกี่ยวข้องกับ หลักการ ของปรัชญา การดำรงชีวิต และการแก้ไขปัญหาของชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งสอดคล้องกับบทความของ พิพัฒน์ ยอดพฤติการณ์ (2549:ออนไลน์) พอเพียงวิวัฒน์ เศรษฐกิจพอเพียงกับกระแสโลกาภิวัตน์

ด้านการศึกษาตามอรรถาธิบาย ข้อค้นพบจากการศึกษาผู้วิจัยสามารถอภิปรายผล ได้ดังนี้

แหล่งเรียนรู้ ประชาชนมีความต้องการเกี่ยวกับ ห้องสมุดประจำตำบล ทั้งนี้เพราะห้องสมุดตำบลเป็นแหล่งการเรียนรู้ ที่ให้บริการสำหรับประชาชน ทุกเพศ ทุกวัยไม่จำกัด อายุ มีวัตถุประสงค์ ดังนี้ 1) เพื่อเป็นศูนย์ข้อมูล ข่าวสารของชุมชน 2) เพื่อเป็นศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ของชุมชน 3) เพื่อเป็นศูนย์กลางการจัดกิจกรรมของชุมชน และ 4) เพื่อ เป็นเครือข่ายการเรียนรู้ โดยจัดและพัฒนาเครือข่ายการเรียนรู้ทั้งภาครัฐและเอกชน ด้านข้อมูลข่าวสารและสื่อ ห้องสมุดประชาชนจังหวัดสุรินทร์ (ออนไลน์) และนอกจากนั้นประชาชนยังต้องการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น ที่เป็นแหล่งสะสมความรู้ในท้องถิ่น และมีบทบาทหน้าที่ ที่ต้องเชื่อมโยงกับหน่วยงาน ภาครัฐ เอกชนที่มีหน้าที่สะสมศิลปวัตถุ ประวัตติและความเป็นมา เพื่อจัดแสดง และเผยแพร่แก่ประชาชนได้เข้ามาศึกษาหาความรู้

สื่อการศึกษา ประชาชนมีความต้องการเกี่ยวกับ สื่อโสตทัศนศึกษา ทั้งนี้เพราะผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้จาก การใช้ประสาทสัมผัส การฟังและการดู และการโสตทัศนอุปกรณ์ วัสดุ และอุปกรณ์ เช่น แผ่นซีดี ที่สนับสนุนให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองได้ และนอกจากนั้นประชาชนยังต้องการสื่อสิ่งพิมพ์ที่สนับสนุนการเรียนรู้ ทั้งนี้เพราะสื่อสิ่งพิมพ์มีข้อดี คือ 1) เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้อย่างกว้างขวาง 2) เลือกกลุ่มเป้าหมายได้ 3) รวดเร็วทันสมัย ทันเวลา 4) ค่าใช้จ่ายถูก 5) เป็นสื่อที่มีความน่าเชื่อถือ 6) สามารถส่งข่าวสารถึงกลุ่มเป้าหมาย หลายกลุ่มได้ในเวลาที่พร้อมกัน 7) สามารถออกแบบรูปแบบสื่อได้เต็มที่ เพราะไม่มีขีดจำกัดด้านเนื้อที่ ขนาด 8) สื่อมีอายุยาวนาน 9) มีความคงทนถาวร และ 10) มีความยืดหยุ่นสูง เพราะอาจเปลี่ยนแปลงเนื้อหาได้ง่าย ซึ่งสอดคล้องกับเนื้อหาการเรียน และข่าวสารคณะเทคโนโลยีสื่อสารมวลชน เอกวารสารศาสตร์สื่อประสม มหาวิทยาลัยรามคำแหง (2551:ออนไลน์)

เทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร ประชาชนมีความต้องการเกี่ยวกับการจัดบริการหนังสือและห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์ ทั้งนี้เพราะ e-book หรือหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เป็นเรื่องที่เข้ามา มีบทบาทมากขึ้นในปัจจุบัน โดยเฉพาะในวงการห้องสมุดซึ่งในอนาคตจะมีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบให้เป็นห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์ห้องสมุดดิจิทัลและห้องสมุดเสมือน เทคโนโลยีนี้ก็คือ เป็นอีกทางเลือกหนึ่ง

ในการนำมาให้บริการกับผู้เรียน ดังนั้นจึงเป็นเหตุให้ประชาชนมีความต้องการในการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษามากขึ้น โรงเรียนวัฒโนทัยพายัพ จังหวัดเชียงใหม่(ม.ป.ป.: ออนไลน์) นอกจากนั้นประชาชนยังต้องการเว็บไซต์เพื่อการศึกษา ที่สนับสนุนการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษาผ่านเทคโนโลยีอินเทอร์เน็ต เพื่อส่งเสริมให้สถานศึกษา ครู และผู้เรียนใช้เป็นแหล่งค้นคว้าหาความรู้ ตลอดจนทำการแลกเปลี่ยน ข้อมูลข่าวสาร ความรู้ และการทำกิจกรรมต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ทางการศึกษาร่วมกัน จากบทความของ ศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ

ข้อเสนอแนะ

ผลการศึกษา พบว่า ประชาชนที่มีเพศ ระดับการศึกษา และอาชีพแตกต่างกันมีความต้องการ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยแตกต่างกัน ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดอ่างทอง ควรกำหนดนโยบาย กลยุทธ์ และการจัดสรรทรัพยากรต่างๆ ที่สามารถตอบสนองความต้องการที่แตกต่างของกลุ่มเป้าหมาย โดยการระดมสรรพกำลังของหน่วยงานภาครัฐ ตลอดจนการส่งเสริมสนับสนุน และสร้างแรงจูงใจให้องค์กรภาคเอกชน องค์กรทางสังคมเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา
2. สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดอ่างทอง ควรส่งเสริม สนับสนุนให้สถานศึกษาในสังกัดมีการวิจัยใน บริบทต่างๆ อย่างหลากหลายเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาอย่างต่อเนื่อง
3. ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอเมืองอ่างทอง ควรนำแนวทางการจัดการศึกษาที่ได้จากการวิจัยไป จัด ทำแผนพัฒนาสถานศึกษา แผนปฏิบัติการของสถานศึกษา เพื่อ การศึกษาในตำบลโพสะ และ การนำไปประยุกต์ใช้เพื่อการจัดการศึกษาในตำบลอื่นๆ ตามความเหมาะสม
4. ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอเมืองอ่างทอง และศูนย์กศน .ตำบล ควรออกแบบกิจกรรมการศึกษาที่แตกต่างกันของกลุ่มเป้าหมาย ที่มีเพศ ระดับการศึกษา และอาชีพแตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำการวิจัยในพื้นที่อื่นๆ เพื่อศึกษาสภาพ และความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งจะนำไปสู่การกำหนดแนวทาง การจัดการศึกษา การ วางแผนการจัดการศึกษา ที่สอดคล้อง เหมาะสมกับการแก้ไขปัญหาและตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนอย่างเป็นรูปธรรม
2. ควรมีการวิจัย เพื่อหารูปแบบ ตั วชี้วัด และเกณฑ์ในการประเมินความสำเร็จของ การจัดการศึกษา ต่อเนื่องเพื่อการดำเนินงานตามมาตรฐานของสถานศึกษา
3. ควรทำการทดลองเพื่อศึกษารูปแบบ หรือแนวทางการจัดการศึกษา ตามอรรถศาสตร์ เพื่อ เป็นต้นแบบการปฏิบัติที่เหมาะสมกับสภาพการดำเนินการในแต่ละพื้นที่

บรรณานุกรม

- กอบชัย ตั้งวิลัย. (2540). การศึกษาความต้องการทางการศึกษานอกโรงเรียนของสตรี
ในเขตอำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี. ปรินทิพนิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาผู้ใหญ่).
กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- การศึกษานอกโรงเรียน, กรม. (2543). แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การศึกษา
นอกระบบผู้เรียนสำคัญที่สุด. กรุงเทพฯ: ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
----- (2544). รายงานการจัดการศึกษาในชุมชน. กรุงเทพฯ: อรุณการพิมพ์.
- (2545). นโยบายกรมการศึกษานอกโรงเรียนประจำปีงบประมาณ 2545.
กรุงเทพฯ: รัชการพิมพ์.
- การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดลพบุรี, สำนักงาน. (2552). “นโยบายและจุดเน้นการดำเนินงาน
การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2552”
สืบค้นเมื่อ 18 มกราคม 2554, จาก [http://sites.google.com/a/lopburi.nfe.go.th/
webmaster/nyobay-ksn](http://sites.google.com/a/lopburi.nfe.go.th/webmaster/nyobay-ksn).
- การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดอ่างทอง, สำนักงาน. (2552). นโยบายการศึกษานอกระบบ
และการศึกษาตามอัธยาศัยประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2552. อ่างทอง: สำนักงาน
การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดอ่างทอง.
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. (2545ก). ความสามารถในการแข่งขัน
ด้านการศึกษาของประเทศไทย ปี 2544. กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.
- (2545ข). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม
(ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.
- จำนรรจา ขอบชิต. (2542). ความต้องการการศึกษานอกโรงเรียนของพนักงานแบกถุง
ไม้กอล์ฟ จังหวัดกาญจนบุรี. ปรินทิพนิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาผู้ใหญ่). กรุงเทพฯ:
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- จิณณภัทร สัยศรี. (2545). การเปรียบเทียบความต้องการที่จะได้รับการพัฒนาความรู้
และทักษะการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของคณะกรรมการสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐานที่มีสถานภาพต่างกัน. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา).
พระนครศรีอยุธยา: บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันราชภัฏพระนครศรีอยุธยา. ถ่ายเอกสาร.
- จิตาภา สุวรรณฤกษ์. (2545). การจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อเพิ่มความสามารถ
ในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของประชาชนในปี พ.ศ. 2555. วิทยานิพนธ์ ค.ม.
(การศึกษานอกระบบโรงเรียน). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
ถ่ายเอกสาร.

- จุฑารัตน์ เอื้ออำนวย. (2549). จิตวิทยาสังคม. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชูศรี วงศ์รัตนะ. (2550). เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพฯ: ไทยเนรมิตกิจ อินเตอร์ โพรเกรสซิฟ.
- เต็มศักดิ์ คทวณิช. (2549). จิตวิทยาทั่วไป. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดดูเคชั่น.
- ทัศนัย พิมพ์า. (2544). ความคิดเห็นต่อสภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอน การศึกษานอกโรงเรียนประเภทการจัดการศึกษาทางไกลสำหรับพระภิกษุสามเณร ในเขตกรุงเทพมหานคร วิทยานิพนธ์ ศษม. (การศึกษาผู้ใหญ่และการศึกษาต่อเนื่อง). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร. ถ่ายเอกสาร.
- ทิสนา แคมมณี. (2551). ศาสตร์การสอน : องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มี ประสิทธิภาพ. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เทศบาลตำบลโพสะ. (2552). แผนพัฒนาสามปี (2553 – 2555) เทศบาลตำบลโพสะ. อ่างทอง: เทศบาลตำบลโพสะ.
- ธีรวุฒิ เอกะกุล. (2550). ระเบียบวิธีวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 5. อุบลราชธานี: วิทยาออฟเซทการพิมพ์.
- นันทิยา อัครเวหา. (2544). ความคิดเห็นของผู้บริหาร ครู และนักศึกษาผู้ใหญ่ศูนย์ การศึกษานอกโรงเรียนกรุงเทพมหานครที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนหลักสูตร วิชาชีพระยะสั้นที่สอดคล้องกับความต้องการของแรงงาน. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การศึกษานอกระบบโรงเรียน). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- น้ำทิพย์ จำนวุฒิ. (2541). ทักษะของผู้นำท้องถิ่นต่อการศึกษานอกโรงเรียนสำหรับ ประชาชนในชนบท กรณีศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. ปริญญาโท กศ.ม. (การศึกษาผู้ใหญ่). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- บริหารงานการศึกษานอกโรงเรียน, สำนัก. (2547). การศึกษารูปแบบศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ที่เหมาะสมให้เป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ตลอดชีวิตในเขตภาคกลาง. กรุงเทพฯ: อักษรไทย.
- ประกอบ กุลบุตร. (2541). ศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ ที่มีต่อ การให้บริการตามแนวทางการ ปฏิรูประบบราชการของศูนย์บริการการศึกษานอก โรงเรียนอำเภอ ในเขตจังหวัดอุบลราชธานี. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาผู้ใหญ่). มหาสารคาม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2541). จิตวิทยาการบริหารงานบุคคล. กรุงเทพฯ: ศูนย์สื่อเสริม กรุงเทพฯ.
- (2551). จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ: ศูนย์เสริมกรุงเทพ.

- पालิต ปรานีจิตต์. (2545). การจัดการศึกษาออกโรงเรียนสายอาชีพของศูนย์บริการ
การศึกษาออก โรงเรียนอำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย. วิทยานิพนธ์ ค.ม.
(การบริหารการศึกษา). เชียงราย: บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันราชภัฏเชียงราย. ถ่ายเอกสาร.
- พรธิดา วิเชียรปัญญา. (2547). การจัดการความรู้ : พื้นฐานและการประยุกต์ใช้. กรุงเทพฯ:
เอ็กซ์เปอร์เน็ท.
- มหาวิทยาลัยรามคำแหง.(2551).ข้อดี & ข้อจำกัดของสื่อสิ่งพิมพ์เนื้อหา. การเรียน และข่าวสาร
คณะ เทคโนโลยีสื่อสารมวลชน เอกวารสารศาสตร์สื่อประสม.สืบค้นเมื่อ 1 กันยายน
2554.จาก <http://www.bloggang.com/mainblog.php?id=commuram&month=16-11-2008&group=23&gblog=6>
- สถาบันพัฒนาการศึกษาครอบครัวและการศึกษาตามอัธยาศัยภาคตะวันออก. (2552). “รายงาน
ผลการติดตามโครงการการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิตกิจกรรมพัฒนา รูปแบบ
การจัดแหล่งเรียนรู้ในชุมชน : กรณีติดตามผลการจัดทำโครงการของศูนย์
การศึกษาออกโรงเรียนจังหวัดนครนายกและศูนย์การศึกษาออกโรงเรียน
จังหวัดสระแก้ว ในปีงบประมาณ 2550”. สืบค้นเมื่อ 18 มกราคม 2554, จาก
http://203.172.141.228/adviceenfe/topic5_old.php?page=1.
- พิชิต ฤทธิ์จรูญ. (2549). ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ:
แฮ็ส ออฟ เคอร์มีสท์.
- พิพัฒน์ ยอดพฤติการณ์. (2549). พอเพียงภิวัดน์ : เศรษฐกิจพอเพียงกับกระแสโลกาภิวัตน์ .
สืบค้นเมื่อ 31 สิงหาคม 2554. จาก
http://www.bangkokbiznews.com/2006/10/10/news_21786263.php?news_id=21786263.
- มณฑิรา จาวรรณภาศ.(2546). คุณค่าของคนอยู่ที่ผลของคุณธรรม. สืบค้นเมื่อ 31 สิงหาคม
2554. จาก <http://www.school.net.th/library/create-web/10000/general/10000-10312.html>
- มิถุณา อนุแสน. (2545). ความพร้อมเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน ทางการศึกษา
นอกระบบโรงเรียน และการศึกษาตามอัธยาศัย ตามแนวพระราชบัญญัติ
การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ของครูสังกัดกระทรวงศึกษาธิการในจังหวัดนนทบุรี.
วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การศึกษานอกระบบโรงเรียน). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2542. กรุงเทพฯ:
นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์.

โรงเรียนวัฒโนทัยพายัพ จังหวัดเชียงใหม่. การออกแบบ E-Book ด้วย Desktop Author.

สืบค้นเมื่อวันที่ 1 กันยายน 2554. จาก

<http://learn.wattano.ac.th/learn/ln2/courses/5/E-book.htm>

ศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ. เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา.

สืบค้นเมื่อ 1 กันยายน 2554. จาก <http://www.nectec.or.th/hrd/schoolnet.php>

วาสนา ต๊ะกาศโค. (2548). การประเมินการดำเนินงานโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลำพูน เขต. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (การบริหารการศึกษา). เชียงใหม่: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. ถ่ายเอกสาร.

สถิตินแห่งชาติ, สำนักงาน. (2552). “ปีการศึกษาเฉลี่ยของประชาชนไทย ปี 2545 – 2551”.

สืบค้นเมื่อ 18 มกราคม 2554, จาก <http://www.moc.moe.go.th/node/255>.

สนอง ศิริกุลวัฒนา. (2550). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550 – 2554). กรุงเทพฯ: ศูนย์พินอักษรกิจ.

สามารถ ไชยพันธุ์. (2545). ความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมและความพร้อมในการจัดการศึกษาตามอัยยาศัยของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดน่าน วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). อุดรดิตต์: บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันราชภัฏ อุดรดิตต์. ถ่ายเอกสาร.

สุนทร สุนันท์ชัย. (2533). “การจัดการศึกษาผู้ใหญ่และการศึกษานอกโรงเรียนในประเทศไทย ในภาพรวม”, ใน วิวัฒนาการการศึกษาผู้ใหญ่และการศึกษานอกโรงเรียน พ.ศ. 2483 – 2533. กรุงเทพฯ: อรุณสภาลาดพร้าว.

สุมาลี สังข์ศรี. (2545). การจัดการศึกษานอกระบบโดยวิธีการศึกษาทางไกลเพื่อส่งเสริม การศึกษาตลอดชีวิต. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.

สุรางค์ จันท์แย้ม. (2542). การศึกษาความต้องการบริการการศึกษานอกโรงเรียนของหญิงบริการในพื้นที่พัฒนพงศ์ กรุงเทพมหานคร. สารนิพนธ์ กศ.ม.(การศึกษาผู้ใหญ่). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

สุรางค์ ไคว้ตระกูล. (2550). จิตวิทยาการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.

เสรี มีสุข. (2544). การศึกษาความต้องการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านอาชีวศึกษาของผู้บริหารสถานประกอบการในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). พระนครศรีอยุธยา: บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันราชภัฏพระนครศรีอยุธยา. ถ่ายเอกสาร.

สำนักงานพัฒนาการศึกษา และนันทการ. สืบค้นเมื่อ 31 สิงหาคม 2554 .

จาก <http://www.dpe.go.th/link/forlive/content3.htm>

หนังสือพิมพ์ฐานเศรษฐกิจ ฉบับที่ 2283 30 ธ.ค. - 02 ม.ค. 2551 .หลากปัญหา รุมเร้า... ปี2550-

2551 คนไทยเสี่ยงป่วยทางจิต.สืบค้นเมื่อ 31 สิงหาคม 2554 . จาก

<http://www.takchamber.com/index.php?lay=show&ac=article&Id=5379868&Ntype=3>

ห้องสมุดประชาชนจังหวัดสุรินทร์. สืบค้นเมื่อ 1 กันยายน 2554.

จาก <http://nonsrin.tripod.com/library/homelib.html>

อุดม เขยกีวงศ์. (2541). **ปรัชญาและหลักการศึกษานอกโรงเรียน**. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.

Houle, C. O. (1980). **The Inquiring Mind**. Madison : University of Wisconsin Press.

Knowles, Malcolm. (1975). **Self-directed Learning : guide for learner teacher**.

Chicago: Forrest Publishing Company.

Yamane, Taro. (1967). **Elementary sampling theory**. Englewood Cliffs, NJ:

Prentice Hall.

ภาคผนวก ก
รายนามผู้เชี่ยวชาญ

รายนามผู้เชี่ยวชาญ
ตรวจสอบแบบสอบถาม

1. พันจ่าเอกพัฒน์ ผดุงญาติ	ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองอ่างทอง
จังหวัดอ่างทอง
2. ดร.ปาน กิมปี	หัวหน้าศึกษานิเทศก์สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
4. นายปรเมศวร์ ศิริรัตน์	ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตบางกอกน้อย
กรุงเทพมหานคร
3. ว่าที่ ร.ต.ดร.จิรวัดน์ นาคพนม	ผู้อำนวยการกลุ่มนโยบายและแผนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
จังหวัดอ่างทอง
5. นางสาวขวัญหทัย จารุจินดา	ผู้อำนวยการสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
จังหวัดอ่างทอง

ภาคผนวก ข

ค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถาม

ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถามจากการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญ

การศึกษานอกระบบและการศึกษาตาม อัธยาศัย	ระดับความคิดเห็น					ioc	แปล ความหมาย
	คนที่ ที่1	คนที่ ที่2	คนที่ ที่3	คนที่ ที่4	คนที่ ที่5		
การศึกษาระดับพื้นฐานนอกระบบ							
1 ต้องการศึกษาต่อในระดับ							
1. การศึกษาเพื่อการรู้หนังสือ	1	1	1	1	1	1	ใช้ได้
2. ระดับประถมศึกษา	1	1	1	1	1	1	ใช้ได้
3. ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น	1	1	1	1	1	1	ใช้ได้
4. ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย	1	1	1	1	1	1	ใช้ได้
2 ความคาดหวังในการเรียน							
5. เพื่อเพิ่มวุฒิการศึกษา	1	1	1	1	1	1	ใช้ได้
6. เพื่อการพัฒนาอาชีพ	-1	1	1	1	1	0.6	ใช้ได้
7. เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต	1	1	1	1	1	1	ใช้ได้
8. เพื่อศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น	1	1	1	1	1	1	ใช้ได้
9. อื่นๆ (โปรดระบุ.....)	0	0	0	0	0	0	ใช้ไม่ได้
3. วิธีการเรียน							
10. พบกลุ่มในวันหยุดเสาร์หรืออาทิตย์ ในเวลา 9.00 – 12.00 หรือ 13.00 – 16.00	-1	0	1	1	1	0.4	ใช้ไม่ได้
11. พบกลุ่มวันธรรมดาหลังเลิกงาน ในเวลา 17.00 – 19.00 ต่อ สัปดาห์	-1	1	1	1	1	0.6	ใช้ได้
12. เรียนทางไกลผ่านรายการโทรทัศน์เพื่อ การศึกษา นัดพบกลุ่มเดือนละครั้ง	1	-1	1	1	1	0.6	ใช้ได้
13. อื่นๆ (โปรดระบุ.....)	0	0	0	0	0	0	ใช้ไม่ได้
การศึกษาต่อเนื่อง							
1.1 การศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต							
เพื่อพัฒนาทักษะพื้นฐานของบุคคลให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข							
14. สภาพแวดล้อมและสุขอนามัยในชุมชน	1	-1	1	1	1	0.6	ใช้ได้
15. เพศศึกษา	1	-1	1	1	1	0.6	ใช้ได้
16. สุขภาพจิต การจัดการความเครียด	1	-1	1	1	1	0.6	ใช้ได้
17. โรคติดต่อ	-1	-1	1	1	1	0.2	ใช้ไม่ได้

ภาคผนวก ค
ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา

RELIABILITY ANALYSIS – SCALE (ALPHA)

Item-Total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
v2_1	182.00	793.895	.514	.960
v2_2	182.15	800.397	.403	.960
v2_3	182.31	804.482	.313	.960
v2_4	182.23	802.709	.312	.960
v3_1	182.21	799.115	.348	.960
v3_2	182.28	781.576	.565	.959
v3_3	182.49	780.572	.548	.960
v3_4	182.56	774.726	.594	.959
v4_01	182.10	791.094	.594	.959
v4_02	182.10	790.779	.601	.959
v4_03	182.26	791.248	.565	.959
v4_04	182.33	788.439	.673	.959
v4_05	182.31	786.271	.778	.959
v4_06	182.64	781.078	.745	.959
v4_07	182.74	779.669	.713	.959
v4_08	182.69	783.219	.675	.959
v4_09	182.46	801.781	.340	.960
v4_10	182.49	779.151	.645	.959
v4_11	182.56	781.042	.595	.959
v4_12	182.67	775.754	.660	.959
v5_1	182.28	803.945	.359	.960
v5_2	182.38	790.927	.504	.960
v5_3	182.33	788.123	.599	.959
v5_4	182.51	784.993	.533	.960
v6_1	182.18	797.309	.491	.960
v6_2	182.15	793.397	.557	.959
v6_3	182.26	795.985	.507	.960
v6_4	182.31	786.271	.674	.959
v6_5	182.38	785.717	.702	.959

v6_6	182.38	784.243	.757	.959
v6_7	182.41	785.722	.726	.959
v6_8	182.41	780.880	.710	.959
v7_1	181.72	800.208	.478	.960
v7_2	181.87	795.641	.540	.959
v7_3	181.90	797.673	.507	.960

Item-Total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
v8_1	181.82	796.677	.522	.959
v8_2	182.00	794.000	.612	.959
v8_3	182.03	797.973	.562	.959
v8_4	181.72	813.471	.184	.961
v8_5	181.95	798.787	.483	.960
v8_6	182.13	795.799	.553	.959
v8_7	182.26	796.511	.535	.959
v9_1	182.28	789.997	.604	.959
v9_2	182.26	793.933	.568	.959
v9_3	182.51	785.099	.620	.959
v9_4	182.56	791.884	.519	.959
v10_1	182.26	791.722	.593	.959
v10_2	182.21	794.115	.552	.959
v10_3	182.36	794.026	.557	.959
v10_4	182.41	792.564	.607	.959
v10_5	182.33	785.912	.679	.959

RELIABILITY ANALYSIS – SCALE (ALPHA)**Reliability Statistics**

Cronbach's Alpha	N of	
	Case	N of Items
.960	30	51

ภาคผนวก ง
แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

แบบสอบถามความต้องการการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
ของประชาชนเทศบาลตำบลโพสะ อำเภอเมืองอ่างทอง จังหวัดอ่างทอง

คำชี้แจง

แบบสอบถามฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสอบถามความต้องการการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของท่าน โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับความต้องการการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของประชาชนเทศบาลตำบลโพสะ อำเภอเมืองอ่างทอง จังหวัดอ่างทอง

ตอนที่ 3 แบบสอบถามชนิดปลายเปิดให้ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาเกี่ยวกับการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของประชาชนในเทศบาลตำบลโพสะ อำเภอเมืองอ่างทอง จังหวัดอ่างทอง

ขอความอนุเคราะห์จากท่าน กรุณาตอบข้อคำถามในแบบสอบถามให้ตรงกับความต้องการที่แท้จริงของท่าน ทั้งนี้ ผู้วิจัยจะประมวลความต้องการของผู้ตอบแบบสอบถามในภาพรวมโดยไม่ได้วิเคราะห์แบบสอบถามเป็นรายบุคคลให้เห็นรักษาข้อมูลจากการกรอกแบบสอบถามไว้เป็นความลับ

ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงที่ท่านให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

นายธิตี พึ่งเพียร

นิสิตปริญญาโท (วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่)

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม
 คำชี้แจง กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ที่ตรงกับตัวท่าน

1. เพศ
 - ชาย
 - หญิง
2. อายุ
 - 15-20 ปี
 - 21-30 ปี
 - 31- 40 ปี
 - 41 -50 ปี
 - 51- 60 ปี
 - 61 ปีขึ้นไป
3. ระดับการศึกษา
 - ไม่ได้เรียน
 - ประถมศึกษา
 - มัธยมศึกษาตอนต้น
 - มัธยมศึกษาตอนปลาย
 - สูงกว่ามัธยมศึกษาตอนปลาย
4. อาชีพ
 - เกษตรกร
 - ค้าขาย
 - รับจ้าง / พนักงานเอกชน
 - อื่นๆ ระบุ
5. รายได้
 - ไม่มีรายได้
 - รายได้ไม่เกิน 6,000 บาท
 - 6,001-9,000 บาท
 - 9,001-12,000 บาท
 - 12,001 บาทขึ้นไป

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับความต้องการการศึกษานอกระบบและการศึกษา ตาม
 อัธยาศัยของประชาชนเทศบาลตำบลโพสะ อำเภอเมืองอ่างทอง จังหวัดอ่างทอง

คำชี้แจง กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง “ระดับความต้องการ” หรือ “ไม่ต้องการ” โดยตัวเลข
 ใน “ระดับความต้องการ” แต่ละช่องแทนความหมายดังนี้

- ระดับ ⑤ หมายถึง มีความต้องการการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
 อยู่ในระดับมากที่สุด
- ระดับ ④ หมายถึง มีความต้องการการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
 อยู่ในระดับมาก
- ระดับ ③ หมายถึง มีความต้องการการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
 อยู่ในระดับปานกลาง
- ระดับ ② หมายถึง มีความต้องการการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
 อยู่ในระดับน้อย
- ระดับ ① หมายถึง มีความต้องการการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
 อยู่ในระดับน้อยที่สุด

การศึกษานอกระบบและการศึกษาตาม อัธยาศัย	ระดับความต้องการ					ไม่ ต้องการ
	⑤	④	③	②	①	
ด้านที่ 1 การศึกษาขั้นพื้นฐานนอกระบบ						
1.ความต้องการต่อการศึกษาดังต่อไปนี้ในระดับใด						
1.1 การศึกษาเพื่อการรู้หนังสือ						
1.2 ระดับประถมศึกษา						
1.3 ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น						
1.4 ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย						
2 ความคาดหวังในการเรียน						
2.1 เพื่อเพิ่มวุฒิการศึกษา						
2.2 เพื่อการพัฒนาอาชีพ						
2.3 เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต						
2.4 เพื่อศึกษาดังต่อไปนี้ในระดับที่สูงขึ้น						
3 วิธีการเรียน						
3.1 พบกลุ่มในวันหยุดเสาร์หรืออาทิตย์ ในเวลา 9.00 – 12.00 น.						
3.2 พบกลุ่มในวันหยุดเสาร์หรืออาทิตย์ ในเวลา 13.00-16.00 น.						

การศึกษานอกระบบและการศึกษาตาม อัธยาศัย	ระดับความต้องการ					ไม่ ต้องการ
	⑤	④	③	②	①	
3.3 พบกลุ่มวัฒนธรรมตาหลังเลิกงาน ในเวลา 17.00 – 19.00 ต่อ สัปดาห์						
3.4 เรียนทางไกลผ่านรายการโทรทัศน์เพื่อ การศึกษา นัดพบกลุ่มเดือนละครั้ง						
ด้านที่ 2 การศึกษาต่อเนื่อง						
4.การศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต						
เพื่อพัฒนาทักษะพื้นฐานของบุคคลให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข						
4.1 ด้านสุขภาพ						
4.2 สุขภาพจิต						
4.3 การจัดการความเครียด						
4.4 เพศศึกษา						
4.5 โรคติดต่อ						
4.6 ความรู้เกี่ยวกับแม่และเด็ก						
4.7 ความรู้เกี่ยวกับผู้สูงอายุ						
4.8 อุบัติเหตุและวินัยการจราจร						
4.9 ปัญหาอาชญากรรม						
4.10 ความรู้เกี่ยวกับอวกาศ เช่น น้ำท่วม ดินถล่ม						
4.11 ความรู้เกี่ยวกับอวกาศ เช่น ไฟไหม้						
4.12 ความรู้เกี่ยวกับภัยพิบัติ เช่น พายุฤดูร้อน						
5 การศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพ						
เป็นกิจกรรมที่มีความสัมพันธ์ต่อเนื่องทั้งการเรียนรู้และการประกอบอาชีพ						
5.1 การทำนา,การทำสวนและการทำไร่ การปลูก พืชผัก เป็นต้น						
5.2 การเลี้ยงสัตว์ เช่น การเลี้ยงสัตว์ปีก การเลี้ยง สุกร การเลี้ยงโค กระบือ,การเลี้ยงปลา เป็นต้น						
5.3 ด้านอาหารขนม เช่น การทำอาหารคาว ,หวาน , การทำขนม การถนอมอาหาร,การทำน้ำพริก ต่างๆ เป็นต้น						
5.4 ด้านการส่งเสริมอาชีพในท้องถิ่น การจักสาน จากหวาย,ไม้ไผ่, ผักตบชวา เป็นต้น						
6. การศึกษาเพื่อพัฒนาสังคมและชุมชน						
ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมโดยใช้ชุมชน เป็นฐาน						
6.1 การพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม						
6.2 บทบาทหน้าที่ของการเป็นพลเมืองดี						

การศึกษานอกระบบและการศึกษาตาม อัธยาศัย	ระดับความต้องการ					ไม่ ต้องการ
	⑤	④	③	②	①	
6.3 การเสริมสร้างความสามัคคี และจิตสำนึก ความเป็นไทย						
6.4 การส่งเสริมความรู้เรื่องประชาธิปไตย						
6.5 การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด						
6.6 การแก้ไขปัญหาและการพัฒนาชุมชน						
6.7 การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม						
6.8 การส่งเสริมวัฒนธรรม ประเพณีไทย						
7 การศึกษาตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง						
7.1 หลักการ และปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง						
7.2 การดำรงชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจ พอเพียง						
7.3 ชุมชน และการแก้ไขปัญหาตามหลักปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียง						
ด้านที่ 3 การศึกษาตามอัธยาศัย						
8. แหล่งการเรียนรู้						
8.1 ห้องสมุดชุมชน หรือห้องสมุดตำบล						
8.2 พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น หรือศูนย์ภูมิปัญญา ท้องถิ่น						
8.3 ศูนย์สาธิตการประกอบอาชีพ						
8.4 ศูนย์อินเทอร์เน็ตตำบล						
8.5 สวนสมุนไพร						
8.6 สนามกีฬา หรือลานกีฬาชุมชน						
8.7 ชมรม หรือสมาคมต่างๆ						
9. สื่อการศึกษา						
9.1 สื่อสิ่งพิมพ์ประเภทต่างๆ ได้แก่ แผ่นพับ แผ่นปลิว หนังสือหนังสือพิมพ์ นิตยสาร วารสารต่างๆ						
9.2 สื่อโสตทัศนศึกษา ได้แก่ ภาพยนตร์ วีดิทัศน์ และสื่อโสตทัศนศึกษาประเภท ต่างๆ เป็นต้น						
9.3 ป้ายสารสนเทศ ได้แก่ ป้ายประกาศข่าวสาร ความรู้ป้ายบอกเล่าความเป็นมา ป้ายประชาสัมพันธ์ ป้ายประกาศต่างๆ เป็นต้น						
9.4 นิทรรศการความรู้ต่างๆ						

การศึกษานอกระบบและการศึกษาตาม อัธยาศัย	ระดับความต้องการ					ไม่ ต้องการ
	⑤	④	③	②	①	
10.เทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร						
10.1 หนังสือและห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์						
10.2 เว็บไซต์เพื่อการศึกษา						
10.3 การให้บริการความรู้ผ่านเสียงตามสาย หรือ หอกระจายข่าว						
10.4 วิทยุชุมชนเพื่อการศึกษา						
10.5 โทรทัศน์เพื่อการศึกษา(ETV)						

ตอนที่ 3 แบบสอบถามชนิดปลายเปิด ให้ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็นเรื่องปัญหา
เกี่ยวกับการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของประชาชนเทศบาล

ตำบลโพสะ อำเภอเมืองอ่างทอง จังหวัดอ่างทอง

คำชี้แจง กรุณาแสดงความคิดเห็นเรื่องปัญหาเกี่ยวกับการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษา
ตามอัธยาศัยของประชาชนเทศบาลตำบลโพสะ อำเภอเมืองอ่างทอง จังหวัดอ่างทอง (ถ้ามี)

1. ด้านการศึกษาขั้นพื้นฐานนอกระบบ

.....

.....

.....

2. ด้านการศึกษาต่อเนื่อง

2.1 ด้านการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต

.....

.....

.....

2.2 ด้านการศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพ

.....

.....

.....

2.3 ด้านการศึกษาเพื่อพัฒนาสังคมและชุมชน

.....

.....

.....

2.4 ด้านการศึกษาตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

.....

.....

.....

3. การศึกษาตามอัธยาศัย

.....

.....

.....

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ ชื่อสกุล	นายธิตี พึ่งเพียร
วันเดือนปีเกิด	11 กรกฎาคม 2521
สถานที่เกิด	อำเภอเมือง จังหวัดอ่างทอง
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	5 หมู่ 4 ตำบลโพสะ อำเภอเมือง จังหวัดอ่างทอง 14000
ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน	ครูกศน.ตำบลโพสะ
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอเมือง จังหวัดอ่างทอง 14000
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2533	ประถมศึกษาตอนปลาย จากโรงเรียนประถมทวีธาภิเศก กรุงเทพมหานคร
พ.ศ. 2536	มัธยมศึกษาตอนต้น จากโรงเรียนอ่างทองปัทมโรจน์วิทยาคม
พ.ศ. 2539	มัธยมศึกษาตอนปลาย จากโรงเรียนอ่างทองปัทมโรจน์วิทยาคม
พ.ศ. 2545	ศิลปศาสตรบัณฑิต (ภาพพิมพ์) จากสถาบันราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
พ.ศ. 2554	การศึกษามหาบัณฑิต (การศึกษาผู้ใหญ่) จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ